

(ร่าง) เนื้อหาความรู้ทางการเงิน
เพื่อการศึกษาและการเรียนรู้
(FL Content Book)

ฝ่ายคุ้มครองและตรวจสอบบริการทางการเงิน
ธนาคารแห่งประเทศไทย

มีนาคม 2567

สารบัญ

หัวข้อ	หน้า
หัวข้อที่ 1 เงินและอัตราแลกเปลี่ยน	1 - 11
หัวข้อที่ 2 รายได้และภาษี	12 - 20
หัวข้อที่ 3 การซื้อและการชำระเงิน	21 - 25
หัวข้อที่ 4 การจัดสรรเงิน	26 - 36
หัวข้อที่ 5 การออมและการลงทุน	37 - 55
หัวข้อที่ 6 สินเชื่อ	56 - 70
หัวข้อที่ 7 ความเสี่ยงและภัยทางการเงิน	71 - 76
หัวข้อที่ 8 สิทธิและหน้าที่	77 - 84
หัวข้อที่ 9 แหล่งความรู้และคำแนะนำ	85 - 87
หัวข้อที่ 10 เกษียณ	88 - 91
หัวข้อที่ 11 ประกันภัย	92 - 101

หัวข้อที่ 1 เงินและอัตราแลกเปลี่ยน

ในอดีตที่ยังไม่ได้ใช้เงินเป็นสื่อกลางในการแลกเปลี่ยน เมื่อต้องการแลกเปลี่ยนสิ่งของระหว่างกัน ก็จะนำสิ่งของนั้นมาแลกเปลี่ยนกันโดยตรง หรือเรียกว่าระบบการแลกเปลี่ยนของต่อของ (barter system) เช่น ไข่ 1 ตัวแลกกับข้าวสาร 1 ถัง ปลา 10 ตัว แลกกับกล้วย 3 ใบ การแลกเปลี่ยนแบบนี้แม้ว่าจะดูเหมือนง่าย ๆ ไม่ซับซ้อน แต่ไม่มีมาตรฐานในการวัดมูลค่า สิ่งของบางอย่างไม่สามารถแบ่งเป็นหน่วยย่อยได้ จึงมีการกำหนดสื่อกลางในการแลกเปลี่ยนที่เป็นที่ยอมรับในสังคม เช่น เปลือกหอย หนังสัตว์ และมีวิวัฒนาการเรื่อยมาจนกระทั่งเปลี่ยนมาใช้เงินเป็นสื่อกลางในการแลกเปลี่ยน

หน้าที่ของเงิน

เงินมีหน้าที่สำคัญในทางเศรษฐกิจ 4 ประการ คือ

1. เป็นสื่อกลางในการแลกเปลี่ยน โดยทำหน้าที่เป็นตัวกลางระหว่างผู้ซื้อกับผู้ขาย ช่วยให้มีการซื้อขายแลกเปลี่ยนสินค้าและบริการมากขึ้น รวมทั้งสนับสนุนให้มีกิจกรรมทางเศรษฐกิจมากขึ้น
2. เป็นมาตรฐานการวัดมูลค่า โดยการเทียบค่าสิ่งของ สินค้าหรือบริการออกมาเป็นหน่วยเงินตรา หรือที่เรียกว่า ราคา เช่น ข้าวสารกิโลกรัมละ 50 บาท น้ำดื่มขวดละ 10 บาท ก๋วยเตี๋ยวชามละ 50 บาท
3. สามารถนำมาชำระหนี้ได้ในอนาคต เมื่อสังคมขยายตัวมากขึ้นจึงเกิดกิจกรรมการซื้อขายแลกเปลี่ยนมากขึ้น บางครั้งมีการซื้อขายด้วยเงินเชื่อ ซึ่งเป็นการเลื่อนชำระเงินออกไปในอนาคต เงินจึงทำหน้าที่เป็นเครื่องมือที่ใช้เป็นมาตรฐานในการชำระหนี้ระหว่างเจ้าหนี้กับลูกหนี้ หรือระหว่างผู้ซื้อกับผู้ขาย
4. เป็นเครื่องรักษามูลค่า หรือมีค่าในตัวเอง เช่น เมื่อเราเก็บออมเงินไว้และเมื่อระยะเวลาผ่านไป เงินก็ยังมีค่าสามารถใช้ซื้อสิ่งของหรือบริการได้ แต่หากเก็บไว้ในรูปแบบอื่น เช่น เมล็ดพืช หนังสัตว์ของสิ่งนั้นอาจเน่าเสีย ฝุ่นผง มูลค่าอาจลดลงหรืออาจไม่สามารถใช้ซื้อสินค้าได้

เงินเฟ้อ เงินฝืด

ระดับราคาสินค้าที่เพิ่มขึ้นหรือลดลงทำให้มูลค่าของเงินที่เรามีอยู่ (หรือที่เรียกว่าอำนาจซื้อ) เพิ่มขึ้นหรือลดลงตามไปด้วย ซึ่งแบ่งได้เป็น 2 กรณี คือ

1. เงินเฟ้อ (inflation) หมายถึง ภาวะที่ระดับราคาสินค้าและบริการโดยทั่วไปปรับสูงขึ้นต่อเนื่อง ทำให้เงินจำนวนเท่าเดิมซื้อสินค้าและบริการได้น้อยลง หรือต้องจ่ายเงินมากขึ้นเพื่อให้ได้สินค้าและบริการจำนวนเท่าเดิม พูดง่าย ๆ ว่าเป็นภาวะที่ของแพงขึ้น ซึ่งทำให้มูลค่าของเงินหรืออำนาจซื้อ ลดลงเมื่อเวลาผ่านไป เงินเฟ้ออาจเกิดจากความต้องการบริโภค หรือการลงทุนที่มากเกินไป จนเกินกำลังการผลิตที่มี หรือเกิดจากการคาดการณ์ของประชาชนว่าราคาสินค้ามีแนวโน้มจะเพิ่มสูงขึ้น จึงเพิ่มการจับจ่ายใช้สอยหรือกักตุนสินค้าส่งผลให้ราคาสินค้าสูงขึ้นอย่างต่อเนื่อง

เงินเฟ้อมีผลกระทบกับชีวิตของเราในหลายแง่มุม ตั้งแต่การใช้ชีวิตประจำวันคือ รายจ่ายที่สูงขึ้น เนื่องจากจำนวนเงินเท่าเดิมของผู้บริโภคกลับซื้อของได้น้อยลง ส่งผลให้รายได้ที่หามาอาจไม่เพียงพอต่อการยังชีพหรือตกอยู่ในภาวะเงินไม่พอใช้ไปจนถึงการออมการลงทุน เช่น การวางแผนการเงินเพื่อเป้าหมายต่าง ๆ ที่ต้องเก็บเงินออมมากกว่าเดิม เพราะอัตราผลตอบแทนจากการลงทุนที่ได้รับไม่ทันกับราคาข้าวของที่แพงขึ้น ซึ่งเราเรียกอัตราผลตอบแทนที่หักผลของเงินเฟ้อว่า อัตราผลตอบแทนที่แท้จริง

อัตราผลตอบแทนที่แท้จริง = อัตราผลตอบแทนที่ได้รับ - อัตราเงินเฟ้อ เช่น หากอัตราดอกเบี้ยบัญชีเงินฝากออมทรัพย์ 0.25% ต่อปี แต่อัตราเงินเฟ้อเท่ากับ 2% ต่อปี จะทำให้อัตราผลตอบแทนที่แท้จริงติดลบเท่ากับ -1.75%

หากคำนวณแล้วพบว่าอัตราผลตอบแทนที่แท้จริงจากการออมการลงทุนที่เรามีอยู่ติดลบ เราจะต้องหาทางเลือกอื่น ๆ ที่เหมาะกับตัวเราเพื่อเอาชนะเงินเฟ้อ ด้วยการหาข้อมูลอัตราเงินเฟ้อทั่วไป (เช่น จากรายงานนโยบายการเงินของแบงก์ชาติ) และหาข้อมูลผลตอบแทนของผลิตภัณฑ์ทางการเงินในรูปแบบต่าง ๆ ว่ามีผลิตภัณฑ์ใดที่มีอัตราผลตอบแทนสูงกว่าเงินเฟ้อ เช่น เงินฝากประจำแบบปลอดภาษี พันธบัตร หุ้นกู้ หุ้น กองทุนรวม

2. เงินฝืด (deflation) หมายถึง ภาวะที่ตรงข้ามกับภาวะเงินเฟ้อ คือ ภาวะที่ระดับราคาสินค้าและบริการโดยทั่วไปในประเทศปรับลดลงต่อเนื่อง หรือพูดง่าย ๆ ว่าเป็นภาวะที่ข้าวของมีราคาถูกลง

เรื่อย ๆ แต่หากราคาสินค้าลดลงเกิดจากภาวะเศรษฐกิจไม่ดี ตลอดจนการคาดการณ์ของประชาชนว่าในอนาคตเศรษฐกิจจะไม่ดี ทำให้ประชาชนไม่กล้าใช้จ่ายใช้สอย ลดการลงทุนและลดการบริโภค ส่งผลให้สินค้าที่ผลิตออกมาขายไม่ได้ กระทบต่ออุตสาหกรรมการผลิตและการจ้างงาน หรือหากข้าวของถูกลงเพราะบริษัทต่าง ๆ ผลิตสินค้าออกมาขายมากเกินไปเกินกว่าความต้องการซื้อของประชาชน บริษัทอาจจำเป็นต้องลดราคาสินค้าลงเพื่อให้ขายได้หมด หรือไม่ก็ต้องลดการผลิตลงเพราะว่า ถ้าผลิตออกมาเท่าเดิมก็ขายได้ไม่หมด ผลที่ตามมาก็คือ การจ้างงานจะลดลงตามไปด้วย

จะเห็นได้ว่าทั้งภาวะเงินเฟ้อและเงินฝืดจะส่งผลกระทบเป็นลูกโซ่ต่อเศรษฐกิจโดยรวมของประเทศ จึงเป็นหน้าที่ของธนาคารกลางที่ต้องเข้ามาดูแลและดำเนินนโยบายการเงิน เพื่อลดผลกระทบทางลบที่เกิดจากปัจจัยดังกล่าว

บทบาทหน้าที่ของธนาคารแห่งประเทศไทย

ธนาคารแห่งประเทศไทย หรือแบงก์ชาติ เป็นธนาคารกลางของประเทศไทย มีบทบาทหน้าที่สำคัญในการดำเนินนโยบายการเงิน เพื่อสนับสนุนให้เศรษฐกิจมีความมั่นคงและเติบโตอย่างยั่งยืน โดยมีหน้าที่โดยสังเขปดังนี้

1. ดูแลเงินเฟ้อและกำหนดดอกเบี้ยนโยบาย

ดูแลอัตราเงินเฟ้อให้อยู่ในระดับเป้าหมายที่กำหนด หรือที่เรียกว่านโยบายการเงินภายใต้กรอบเป้าหมายเงินเฟ้อ (inflation targeting) ผ่านการปรับเปลี่ยนอัตราดอกเบี้ยนโยบาย (policy rate) หรืออัตราดอกเบี้ยธุรกรรมซื้อคืนพันธบัตรแบบทวิภาคี (Bilateral Repurchase Transactions) ระยะ 1 วัน โดยมีกระบวนการดำเนินงานที่ชัดเจน โปร่งใสและน่าเชื่อถือ ซึ่งมีการประกาศเป้าหมายอัตราเงินเฟ้อให้สาธารณชนทราบโดยเปิดเผย และมีคณะกรรมการนโยบายการเงิน (กนง.) เป็นผู้พิจารณาปรับอัตราดอกเบี้ยนโยบาย มีการสื่อสารให้ประชาชนเข้าใจเหตุผลในการขึ้นหรือลดอัตราดอกเบี้ยแต่ละครั้งด้วย

2. ดูแลอัตราแลกเปลี่ยน

ประเทศไทยใช้นโยบายอัตราแลกเปลี่ยนลอยตัวแบบมีการจัดการ ซึ่งจะไม่กำหนดอัตราแลกเปลี่ยน ณ ค่าใดค่าหนึ่ง แต่จะดูแลไม่ให้อัตราแลกเปลี่ยนเคลื่อนไหวผันผวนมากเกินไป เพราะจะนำไปสู่ความไม่สมดุล

ทางเศรษฐกิจ แต่กรณีที่เราเห็นว่าค่าเงินบาทเคลื่อนไหวบิดเบือนไปจากปัจจัยพื้นฐานทางเศรษฐกิจ ธนาคารแห่งประเทศไทยอาจเข้ามาดูแลอัตราแลกเปลี่ยนผ่านกลไกตลาดบ้างเป็นครั้งคราว

3. บริหารเงินสำรองระหว่างประเทศ

เงินสำรองระหว่างประเทศ หรือเงินสำรองทางการ คือ เงินตราหรือสินทรัพย์ต่างประเทศ ที่มีไว้เพื่อรองรับความเสี่ยงในการทำธุรกรรมทางเศรษฐกิจ และรักษาเสถียรภาพของระบบการเงินของประเทศ รวมทั้งสร้างความเชื่อมั่นให้กับประเทศว่า มีเงินตราต่างประเทศเพียงพอต่อความต้องการของภาคธุรกิจ และช่วยรองรับความเสี่ยงจากภาคต่างประเทศ โดยเฉพาะในภาวะที่ตลาดการเงินมีความผันผวนสูง หรือมีโอกาสดังกล่าวจะมีเงินทุนไหลออกนอกประเทศ

ดังนั้น เงินสำรองระหว่างประเทศจึงทำหน้าที่เสมือนเป็น “กันชน” ให้กับระบบเศรษฐกิจของประเทศ เพื่อไม่ให้ความผันผวนจากภายนอกเข้ามาสร้างผลกระทบต่อธุรกิจไทย

4. ดูแลความมั่นคงของระบบสถาบันการเงิน

สถาบันการเงิน เช่น ธนาคารพาณิชย์ สาขาของธนาคารต่างประเทศ สถาบันการเงินเฉพาะกิจ บริษัทบริหารสินทรัพย์ มีบทบาทสำคัญในการขับเคลื่อนเศรษฐกิจการเงินของประเทศ โดยทำหน้าที่จัดสรรเงินทุนจากผู้ที่มีเงินออมไปยังผู้ที่ต้องการเงินทุน ซึ่งจะก่อให้เกิดการลงทุน การผลิต การจ้างงาน และเป็นแรงขับเคลื่อนสำคัญที่ทำให้เศรษฐกิจของประเทศเจริญเติบโตและมีเสถียรภาพ ดังนั้น การกำกับดูแลให้สถาบันการเงินดำเนินงานอย่างมีประสิทธิภาพ มีความมั่นคง โปร่งใส มีธรรมาภิบาลและบริหารความเสี่ยงอย่างเหมาะสม รวมถึงการให้บริการแก่ประชาชนอย่างเหมาะสมจึงเป็นเรื่องสำคัญ โดยมีคณะกรรมการนโยบายสถาบันการเงิน (กนส.) เป็นผู้พิจารณานโยบายเกี่ยวกับการกำกับและตรวจสอบสถาบันการเงิน

5. พัฒนาระบบการชำระเงิน

ระบบการชำระเงิน หมายถึง กระบวนการส่งมอบเงินเพื่อชำระเงิน อันเป็นผลมาจากกิจกรรมทางเศรษฐกิจระหว่างผู้จ่ายเงินและผู้รับเงิน และตัวกลางระหว่างผู้รับและผู้จ่าย ซึ่งมีบทบาทสำคัญที่ทำให้กิจกรรมทางเศรษฐกิจดำเนินไปอย่างราบรื่น ธนาคารแห่งประเทศไทยจึงได้พัฒนาระบบการชำระเงินอิเล็กทรอนิกส์โดยนำเทคโนโลยีด้านคอมพิวเตอร์มาใช้เพื่อให้เป็นโครงสร้างพื้นฐานทางการเงิน เพื่อให้ระบบการชำระเงินของประเทศมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น ซึ่งคณะกรรมการระบบการชำระเงิน (กรช.) เป็นผู้กำหนดนโยบายชำระเงิน (สามารถศึกษารายละเอียดเพิ่มเติมได้จากเรื่องที่ 3 หัวข้อการชำระเงินทางอิเล็กทรอนิกส์)

6. เป็นนายธนาคารของรัฐบาล

ธนาคารแห่งประเทศไทยทำหน้าที่เป็นนายธนาคารของรัฐบาล โดยมีอำนาจหน้าที่ที่เกี่ยวข้อง เช่น การรับจ่ายเงินเพื่อบัญชีฝากของกระทรวงการคลัง การเก็บรักษาเงิน หลักทรัพย์หรือของมีค่าอย่างอื่นเพื่อประโยชน์ของรัฐบาล การเป็นตัวแทนของรัฐบาลในการซื้อขายโลหะทองคำและเงิน การซื้อขายและโอนตั๋วแลกเงิน หลักทรัพย์และใบหุ้น นอกจากนั้น อาจเป็นนายทะเบียนหลักทรัพย์ของรัฐบาล โดยมีอำนาจกระทำการจัดจำหน่ายหลักทรัพย์ของรัฐบาล จ่ายเงินต้นและดอกเบี้ย หรืออาจเป็นนายทะเบียนหลักทรัพย์ของรัฐวิสาหกิจ สถาบันการเงินที่มีกฎหมายเฉพาะจัดตั้งขึ้นหรือหน่วยงานอื่นของรัฐ

7. ผลิตและนำธนบัตรออกใช้

ธนาคารแห่งประเทศไทยเป็นผู้มีสิทธิพิมพ์และออกใช้ธนบัตรในประเทศไทยแต่เพียงผู้เดียว โดยการจัดพิมพ์ธนบัตรนั้น ธนาคารแห่งประเทศไทยมีการค้นคว้าวิจัยและพัฒนาเทคนิคใหม่ ๆ อยู่ตลอดเวลาเพื่อให้ธนบัตรยากต่อการปลอมแปลงและลอกเลียนแบบ ทั้งวัสดุพิมพ์ หมึกพิมพ์ ลวดลาย รวมทั้งมีกระบวนการตรวจสอบคุณภาพอย่างละเอียด

เงินตราไทย

เงินตราที่ใช้ในประเทศไทย ปัจจุบันมี 2 ชนิด ได้แก่ ธนบัตร และเหรียญกษาปณ์

1. ธนบัตร ธนาคารแห่งประเทศไทยทำหน้าที่บริหารจัดการธนบัตรภายในประเทศทุกขั้นตอน เริ่มตั้งแต่การผลิต นำธนบัตรออกใช้หมุนเวียนและทำลายธนบัตรเก่าแต่เพียงผู้เดียว รวมทั้งประเมินความต้องการใช้ธนบัตรใหม่ในแต่ละปีว่า ควรจะผลิตธนบัตรชนิดราคาใดออกมาจำนวนมากน้อยเพียงใด เพื่อให้เพียงพอต่อความต้องการใช้จ่ายของประชาชนในประเทศ ซึ่งในแต่ละปีปริมาณการผลิตธนบัตรจะผันแปรไปตามความต้องการใช้ธนบัตรที่เพิ่มขึ้นหรือลดลงตามภาวะเศรษฐกิจของประเทศ

ธนาคารแห่งประเทศไทยปฏิบัติตามที่พระราชบัญญัติเงินตรา พ.ศ. 2501 กำหนดไว้ว่า การนำธนบัตรออกใช้หมุนเวียนในระบบเศรษฐกิจสามารถทำได้ 2 กรณี คือ

1. แลกเปลี่ยนทันทีกับธนบัตรที่ออกใช้หมุนเวียนอยู่แล้วในมูลค่าที่เท่ากัน เช่น ธนบัตรชนิดราคา 1000 บาท 10 ฉบับ มูลค่า 10,000 บาท แลกเปลี่ยนกับธนบัตรใหม่ชนิดราคาเดียวกัน จำนวน 10 ฉบับ หรือแลกเปลี่ยนกับชนิดราคา 500 บาท จำนวน 20 ฉบับ

2. แลกเปลี่ยนทันทีกับสินทรัพย์ที่กฎหมายกำหนดให้เป็นทุนสำรองเงินตราในมูลค่าที่เท่ากัน เช่น นำทองคำมูลค่า 100 ล้านบาท มาเข้าบัญชีทุนสำรองเงินตรา แลกเปลี่ยนกับธนบัตรเพื่อนำออกใช้มูลค่า 100 ล้านบาท เท่ากัน

การที่ธนบัตรได้รับความเชื่อถือและมีมูลค่าตามราคาที่ระบุไว้ได้นั้น เนื่องจากกฎหมายกำหนดให้ต้องนำสินทรัพย์ เช่น ทองคำ เงินตราต่างประเทศ และหลักทรัพย์ต่างประเทศ มาแลกเปลี่ยนเท่ากับจำนวนมูลค่าของธนบัตรที่จะนำออกใช้ ซึ่งสินทรัพย์ดังกล่าวจะโอนเข้าไว้ในบัญชีทุนสำรองเงินตรา โดยธนาคารแห่งประเทศไทยเป็นผู้ดูแลรักษาบัญชี และมีสำนักงานการตรวจเงินแผ่นดินตรวจสอบเป็นประจำทุกปี ดังนั้น จึงมั่นใจได้ว่าธนบัตรทุกฉบับ มีมูลค่าตามราคาที่เราไว้อย่างแท้จริง

ธนบัตรที่ใช้หมุนเวียนในปัจจุบัน มี 17 แบบ โดยธนบัตรแบบปัจจุบัน คือ ธนบัตรแบบ 17 มี 5 ชนิดราคา ได้แก่ 20 บาท 50 บาท 100 บาท 500 บาท และ 1000 บาท สำหรับธนบัตรที่เคยออกใช้ไปก่อนหน้านี้ เช่น แบบ 15 แบบ 16 ก็ยังคงใช้ชำระหนี้ได้ตามกฎหมาย แต่อาจพบได้น้อยลงเนื่องจากธนบัตรที่ครบอายุการใช้งานและเสื่อมสภาพ จะถูกนำออกจากระบบเพื่อเข้าสู่กระบวนการทำลาย

ธนบัตรเป็นเงินตราที่ใช้ชำระหนี้ได้ตามกฎหมาย จึงต้องเป็นสิ่งพิมพ์ที่ยากต่อการปลอมแปลง แต่ต้องง่ายต่อการสังเกตและตรวจสอบ ซึ่งควรตรวจสอบอย่างน้อย 3 จุดขึ้นไป สามารถทำได้ง่าย ๆ ด้วยวิธีการดังนี้

สัมผัส

1. เนื้อกระดาษ ทำจากกระดาษที่มีใยฝ้ายเป็นส่วนประกอบหลัก จึงมีความแกร่ง ทนทาน และไม่ยุ่ยง่าย เมื่อจับสัมผัสจะให้ความรู้สึกแตกต่างจากกระดาษทั่วไป
2. ลายพิมพ์เส้นนูน เกิดจากการพิมพ์โดยใช้แม่พิมพ์ที่มีร่องหมึกลึกและใช้แรงกดพิมพ์สูง หมึกพิมพ์จึงนูนขึ้นมาจากเนื้อกระดาษ ภาพและลายเส้นที่ได้จึงมีรายละเอียดคมชัด ซึ่งใช้ในการพิมพ์พระบรมฉายาลักษณ์ คำว่า “รัฐบาลไทย” ตัวอักษรและตัวเลขแจ้งชนิดราคา เมื่อสัมผัสด้วยปลายนิ้วมือ จะรู้สึกสะดุด

ยกส่อง

1. ลายน้ำ เป็นส่วนหนึ่งในเนื้อกระดาษ เกิดขึ้นจากขั้นตอนการผลิตกระดาษโดยใช้กรรมวิธีพิเศษที่ทำให้เนื้อกระดาษมีความหนาบางไม่เท่ากันจนเกิดเป็นภาพตามต้องการ ลายน้ำในธนบัตรไทย

เป็นพระบรมฉายาสาทิสลักษณ์พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว เมื่อยกส่องกับแสงสว่างจะเห็นได้อย่างชัดเจนทั้งด้านหน้าและด้านหลังของธนบัตร นอกจากนี้ ลายน้ำยังมีตัวเลขชนิดราคารูปลายไทยที่โปร่งแสงเป็นพิเศษ ส่วนภาพเงาพระบรมสาทิสลักษณ์พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว มีลักษณะคล้ายลายน้ำ มองเห็นได้ชัดเจนทั้งสองด้าน เมื่อยกธนบัตรส่องกับแสงสว่าง

2. ช่องใส่ (ธนบัตรพอลิเมอร์ชนิดราคา 20 บาท) ช่องใส่ทรงหยดน้ำ มองเห็นทะลุได้ทั้งสองด้าน และมีตัวเลข “20” ขนาดเล็กคูนูน ส่วนช่องใส่ทรงพุ่มข้าวบิณฑ์และตัวเลขใส่ “20” ที่อยู่ด้านล่าง มองเห็นทะลุได้ทั้งสองด้าน มีการพิมพ์ด้วยหมึกพิมพ์พิเศษ เมื่อพลิกธนบัตรขึ้นลงจะเห็นเป็นสีเหลืองแดง และมีตัวเลข “20” สีทองอยู่ตรงกลางช่องใส่ทรงพุ่มข้าวบิณฑ์
3. ภาพซ้อนทับ เกิดจากเครื่องพิมพ์ที่สามารถพิมพ์ภาพทั้งสองด้านได้ในเวลาเดียวกัน ทำให้ลวดลายที่ออกแบบไว้ในตำแหน่งตรงกันทั้งด้านหน้าและด้านหลังซ้อนทับกันสนิท หรือประกอบกันขึ้นเป็นลวดลายหรือภาพที่สมบูรณ์ สามารถสังเกตได้ด้วยการยกธนบัตรขึ้นส่องดูกับแสงสว่าง

พลิกเอียง

1. ตัวเลขแฝง ตัวเลขแจ้งชนิดราคาซ่อนอยู่ในลายประดิษฐ์ มองเห็นได้เมื่อเอียงธนบัตรเข้าหาแสงสว่าง
2. หมึกพิมพ์ ลายดอกประดิษฐ์ ชนิดราคา 500 บาท และ 1000 บาท พิมพ์ด้วยหมึกพิมพ์แม่เหล็กสามมิติเปลี่ยนสีได้ ภายในมีตัวเลขแจ้งชนิดราคา เมื่อพลิกธนบัตรขึ้นลงหรือพลิกซ้ายขวา จะเห็นการเคลื่อนไหวและเปลี่ยนสีลับสี ส่วนชนิดราคา 100 บาท ลายดอกประดิษฐ์พิมพ์ด้วยหมึกพิมพ์พิเศษเมื่อพลิกธนบัตรไปมาจะเห็นเป็นประกาย
3. แฉกสี เกิดขึ้นตั้งแต่ขั้นตอนการผลิตกระดาษโดยใช้กรรมวิธีพิเศษที่ฝังแถบพลาสติกขนาดเล็กเคลือบด้วยสีโลหะไว้ในเนื้อกระดาษตามแนวตั้ง และมีบางส่วนของแถบปรากฏให้เห็นเป็นระยะจะเปลี่ยนสีเมื่อเปลี่ยนมุมมอง ภายในแถบมีตัวเลขและตัวอักษรแจ้งชนิดราคาขนาดเล็ก เมื่อยกธนบัตรส่องดูกับแสงสว่างจะมองเห็นอ่านได้ชัดเจน
4. ลักษณะพิเศษภายใต้รังสีเหนือม่วง พิมพ์ด้วยหมึกพิมพ์พิเศษเรืองแสง เป็นหมึกพิมพ์ซึ่งสามารถมองเห็นการเรืองแสงเมื่ออยู่ภายใต้รังสีเหนือม่วง ลายประดิษฐ์บริเวณกลางธนบัตร ตัวเลขแจ้ง

ชนิดราคา หมวดเลขหมายจะเรืองแสง และเส้นใยที่ฝังในเนื้อกระดาษจะเรืองแสงเป็นสีเหลืองแดง และน้ำเงิน

วิธีป้องกันธนบัตรปลอมที่ให้ผลดีที่สุด คือ การกระตุ้นเตือนให้ประชาชนสังเกต พร้อมกับให้ความรู้ในการสังเกตธนบัตร ซึ่งนอกจากจะช่วยป้องกันมิให้ตกเป็นเหยื่อของธนบัตรปลอมแล้ว ยังมีส่วนช่วยยับยั้งการแพร่กระจายของธนบัตรปลอมอย่างมีประสิทธิภาพอีกด้วย ประชาชนสามารถช่วยยับยั้งธนบัตรปลอมด้วยการปฏิบัติ ดังนี้

- สังเกตทุกครั้งก่อนรับธนบัตร
 - ไม่นำธนบัตรปลอมที่รับไว้แล้วออกใช้ต่อ เพราะมีความผิดตามกฎหมาย
 - ให้เขียนคำว่า "ปลอม" ลงบนธนบัตรปลอมเพื่อแยกแยะออกจากธนบัตรฉบับจริง และนำไปส่งมอบให้เจ้าหน้าที่ธนาคารพาณิชย์เพื่อนำส่งเข้าระบบ หรือนำส่งเจ้าหน้าที่ตำรวจ พร้อมแจ้งลักษณะรูปพรรณและสิ่งอื่น ๆ เกี่ยวกับผู้ที่นำธนบัตรปลอมมาใช้กับท่านให้มากที่สุด เช่น ได้มาอย่างไร จากใคร ที่ใด เป็นต้น เพื่อเป็นข้อมูลในการสืบสวนจับกุม หรือแจ้งธนาคารแห่งประเทศไทย โทร. 0 2356 7987
2. เหรียญกษาปณ์ กรมธนารักษ์ได้ผลิตเหรียญกษาปณ์หมุนเวียนออกใช้ในระบบเศรษฐกิจตั้งแต่ พ.ศ. 2493 เป็นต้นมา ซึ่งมีหลากหลายแบบ โดยได้ปรับเปลี่ยนรูปลักษณะ ลวดลาย และกรรมวิธีการผลิตเรื่อยมา เพื่อให้สะดวกต่อการพกพา การใช้สอย และยากต่อการปลอมแปลง

เหรียญกษาปณ์ที่ใช้หมุนเวียนในปัจจุบัน มี 9 ชนิดราคา คือ 10 บาท 5 บาท 2 บาท 1 บาท 50 สตางค์ 25 สตางค์ 10 สตางค์ 5 สตางค์ และ 1 สตางค์ แต่ใช้หมุนเวียนในระบบเศรษฐกิจมี 6 ชนิดราคา คือ 10 บาท 5 บาท 2 บาท 1 บาท 50 สตางค์ 25 สตางค์ ส่วนเหรียญชนิดราคา 10 สตางค์ 5 สตางค์ และ 1 สตางค์ มีใช้ในทางบัญชีเท่านั้น

ตามพระราชบัญญัติเงินตรา พ.ศ. 2501 มาตรา 11 ระบุว่า เหรียญกษาปณ์เป็นเงินที่ชำระหนี้ได้ตามกฎหมาย ไม่เกินจำนวนที่กำหนดโดยกฎกระทรวงดังนี้

ชนิดราคา	จำนวนการชำระหนี้ต่อครั้ง
เหรียญชนิดราคา 1 สตางค์	ชำระหนี้ได้ครั้งละไม่เกิน 5 บาท
เหรียญชนิดราคา 5 10 25 และ 50 สตางค์	ชำระหนี้ได้ครั้งละไม่เกิน 10 บาท
เหรียญชนิดราคา 1 2 และ 5 บาท	ชำระหนี้ได้ครั้งละไม่เกิน 500 บาท
เหรียญชนิดราคา 10 บาท	ชำระหนี้ได้ครั้งละไม่เกิน 1,000 บาท

สาเหตุที่กฎหมายต้องกำหนดจำนวนเงินในการชำระหนี้ของเหรียญกษาปณ์ คือ เพื่อป้องกันการกลั่นแกล้งระหว่างลูกหนี้กับเจ้าหนี้ในการชำระหนี้

เงินตราต่างประเทศ

ในการดำเนินชีวิตประจำวันทั่ว ๆ ไป เราจะใช้เงินสกุลของประเทศไทย คือ เงินบาท (THB) ในการจับจ่ายใช้สอยในประเทศ แต่หากต้องเดินทางหรือมีการทำธุรกิจระหว่างประเทศ เราก็จะต้องเข้าไปเกี่ยวข้องกับเงินตราของประเทศอื่น ๆ โดยตัวอย่างเงินสกุลต่างประเทศที่สำคัญ มีดังนี้

ชื่อประเทศ	ชื่อสกุลเงิน	อักษรย่อสกุลเงิน
สหรัฐอเมริกา	ดอลลาร์สหรัฐ	USD
สหราชอาณาจักร	ปอนด์	GBP
ยูโรโซน	ยูโร	EUR
ญี่ปุ่น	เยน	JPY
จีน	หยวน	CNY

ซึ่งค่าของเงินในแต่ละสกุลจะไม่เท่ากัน จึงต้องมีการกำหนดอัตราแลกเปลี่ยนขึ้นอัตราแลกเปลี่ยน หมายถึง ราคาของเงินตราสกุลหนึ่งเมื่อเทียบกับเงินตราอีกสกุลหนึ่ง เช่น 1 ดอลลาร์สหรัฐ เท่ากับ 35.7772 บาท หมายถึง เงินบาทจำนวน 35 บาท แลกเป็นเงินดอลลาร์สหรัฐได้ 1 ดอลลาร์สหรัฐ (อ้างอิงอัตราแลกเปลี่ยนถัวเฉลี่ยที่ธนาคารพาณิชย์ซื้อขายกับลูกค้า ณ วันที่ 19 ก.พ. 2567)

อัตราแลกเปลี่ยนเป็นตัวแปรสำคัญอย่างยิ่งต่อการทำธุรกิจของผู้ประกอบธุรกิจส่งออก/นำเข้าที่มีรายรับรายจ่ายเป็นเงินสกุลต่างประเทศ เพราะการเปลี่ยนแปลงของอัตราแลกเปลี่ยนจะมีผลให้กระแสรายได้หรือรายจ่ายในสกุลเงินบาทมีความไม่แน่นอน อาจทำให้เกิดกำไรเพิ่มขึ้น หรือขาดทุนก็ได้

อัตราแลกเปลี่ยนไม่ได้คงที่ แต่มีการเปลี่ยนแปลงขึ้นลงอยู่เสมอในแต่ละช่วงเวลาตามปัจจัยที่มีผลกระทบ เช่น ภาวะเศรษฐกิจโลก การคาดการณ์และการเก็งกำไร ปัจจัยพื้นฐานทางเศรษฐกิจในประเทศ นโยบายการเงินและการคลัง

ตัวอย่างตารางแสดงอัตราแลกเปลี่ยนระหว่างเงินต่างประเทศและเงินบาท

ประเทศ	สกุลเงิน	อัตรารับซื้อ	อัตราขาย
สหรัฐอเมริกา	USD	35.77	36.11
สหราชอาณาจักร	GBP	44.94	45.78
ยูโรโซน	EUR	38.38	39.11
ญี่ปุ่น (ต่อ 100 เยน)	JPY	23.65	24.32
จีน	CNY	4.93	5.06

(เงินบาทต่อ 1 หน่วยสกุลเงินตราต่างประเทศ)

อัตรารับซื้อ คือ อัตราที่ผู้ให้บริการเสนอซื้อเงินตราต่างประเทศ

อัตราขาย คือ อัตราที่ผู้ให้บริการเสนอขายเงินตราต่างประเทศ

- หากต้องการนำเงินบาทไทยไปแลกเป็นเงินดอลลาร์สหรัฐ กล่าวคือ ต้องการซื้อเงินดอลลาร์สหรัฐ เราต้องดูราคาที่อัตราขาย จากตัวอย่างข้างต้น $1 \text{ USD} = 36.11 \text{ บาท}$
- หากต้องการนำเงินดอลลาร์สหรัฐไปแลกเป็นเงินบาท กล่าวคือ ต้องการขายเงินดอลลาร์สหรัฐ เราต้องดูราคาที่อัตรารับซื้อ จากตัวอย่างข้างต้น $1 \text{ USD} = 35.77 \text{ บาท}$

วิธีการคำนวณอัตราแลกเปลี่ยนเงินตราต่างประเทศ

ในกรณีที่ต้องเดินทางไปต่างประเทศ เราอาจต้องแลกเปลี่ยนสกุลเงินเป็นของประเทศนั้น ๆ ซึ่งสามารถคำนวณอัตราแลกเปลี่ยนได้ดังนี้

ตัวอย่าง หากต้องการไปประเทศญี่ปุ่น ซึ่งใช้สกุลเงินเยน สมมติว่า อัตราขายขณะนั้นอยู่ที่ 100 เยน = 30 บาท หากต้องการแลก 1,000 เยน ต้องใช้เงินไทยแลกเป็นจำนวนเท่าไร

วิธีคำนวณ

$$100 \text{ เยน} = 30 \text{ บาท}$$

$$1,000 \text{ เยน} = [30 \times 1,000] \div 100$$

$$= 300 \text{ บาท}$$

ดังนั้น ต้องใช้เงินบาทไทยจำนวนเงิน 300 บาท จึงจะแลกได้ 1,000 เยน

ตัวอย่าง หากต้องการนำเงินดอลลาร์สหรัฐมาแลกเป็นเงินบาท สมมติว่า อัตรารับซื้อขณะนั้นอยู่ที่ 1 ดอลลาร์สหรัฐ = 30 บาท หากต้องการแลก 1,500 บาท จะต้องใช้เงินดอลลาร์สหรัฐจำนวนเงินเท่าไร

วิธีคำนวณ

$$30 \text{ บาท} = 1 \text{ ดอลลาร์สหรัฐ}$$

$$1,500 \text{ บาท} = [1 \times 1,500] \div 30$$

$$= 50 \text{ ดอลลาร์สหรัฐ}$$

ดังนั้น ต้องใช้เงินดอลลาร์สหรัฐจำนวนเงิน 50 ดอลลาร์สหรัฐ จึงจะแลกได้ 1,500 บาท

ช่องทางการแลกเปลี่ยนเงินตราต่างประเทศ

การติดต่อขอแลกเปลี่ยนเงินตราต่างประเทศสามารถติดต่อกับผู้ให้บริการซึ่งประกอบธุรกิจปัจจัยชำระเงินต่างประเทศที่ได้รับอนุญาต เช่น

- นิติบุคคลรับอนุญาต หมายถึง ธนาคารพาณิชย์ และนิติบุคคลที่มีกฎหมายเฉพาะจัดตั้งขึ้น ที่ได้รับอนุญาตให้ประกอบธุรกิจเกี่ยวกับปัจจัยชำระเงินต่างประเทศ โดยมีขอบเขตการประกอบธุรกิจ คือ ซื้อ-ขาย ฝาก-ถอน หรือให้กู้เงินตราต่างประเทศ
- บุคคลรับอนุญาต หมายถึง ผู้ที่ได้รับอนุญาตจากรัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลังให้ประกอบธุรกิจการซื้อและขายธนบัตรต่างประเทศ และรับซื้อเช็คเดินทางจากลูกค้า อาทิ บริษัทที่ได้รับอนุญาต

หัวข้อที่ 2 รายได้และภาษี

รายได้

รายได้ คือ เงินหรือผลประโยชน์ที่ได้รับ ซึ่งสามารถแบ่งรายได้ออกเป็น 2 ประเภท

1. รายได้จากการทำงาน (active income) เป็นรายได้ที่เกิดขึ้นเมื่อเราทำงาน หากเราหยุดทำงาน เราก็จะไม่มีรายได้ เช่น เงินเดือน รายได้จากการทำธุรกิจ รายได้จากการทำงาน part-time รายได้จากการขายของออนไลน์
2. รายได้จากการออมหรือลงทุน (passive income) เป็นรายได้ที่เกิดขึ้นจากการออมหรือลงทุน ถึงเราจะหยุดทำงาน รายได้ส่วนนี้ก็ยังคงมีอยู่ เช่น ดอกเบี้ยเงินฝาก รายได้จากการให้เช่า เงินปันผล การแยกประเภทรายได้แบบนี้จะทำให้รู้ว่า หากต้องหยุดงานกะทันหันหรือเกิดเหตุการณ์บางอย่างที่ทำให้ไม่สามารถทำงานได้ เราจะขาดรายได้จากการทำงาน แต่หากใครมีรายได้จากการออมหรือลงทุนอยู่ ก็ยังมีรายได้ส่วนนี้ไว้ใช้จ่าย

ภาษี

ภาษี คือ เงินที่รัฐจัดเก็บจากประชาชนและผู้ประกอบการ เพื่อเป็นรายได้นำมาพัฒนาเศรษฐกิจและสังคม หากแบ่งประเภทของภาษีตามหลักการผลภาระภาษี สามารถแบ่งได้ 2 ประเภท

1. ภาษีทางตรง เป็นภาษีที่ผู้มีหน้าที่เสียภาษีต้องจ่ายภาษีเอง หรือภาษีที่เรียกเก็บโดยตรงจากผู้มีเงินได้ ไม่สามารถผลภาระภาษีไปยังผู้อื่นได้ เช่น ภาษีเงินได้ ภาษีป้าย ภาษีโรงเรือนและสิ่งปลูกสร้าง ภาษีบำรุงท้องที่ ภาษีมรดก
2. ภาษีทางอ้อม เป็นภาษีที่ผู้มีหน้าที่เสียภาษีไม่ต้องจ่ายภาษีเอง แต่เรียกเก็บจากผู้บริโภคสินค้าหรือบริการต่าง ๆ โดยจะคิดรวมกับราคาสินค้าไว้แล้ว เช่น ภาษีมูลค่าเพิ่ม ภาษีสรรพสามิต ภาษีธุรกิจเฉพาะ ภาษีศุลกากร อากรแสตมป์

ภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา

ภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา คือ ภาษีที่จัดเก็บจากบุคคลทั่วไปที่มีเงินได้ ไม่ว่าประเภทใด ชนิดใด ถ้าไม่มีกฎหมายยกเว้นให้แล้วก็อยู่ในข่ายต้องเสียภาษี ซึ่งโดยปกติจัดเก็บเป็นรายปี รายได้ที่ได้รับในปีใด ๆ ผู้มีเงินได้มีหน้าที่ต้องนำไปแสดงรายการด้วยตนเองตามแบบแสดงรายการภาษีที่กำหนด

องค์ประกอบในการคำนวณภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา มีดังนี้

1. เงินได้พึงประเมิน

เนื่องจากผู้มีเงินได้ประกอบอาชีพแตกต่างกัน มีความยากง่ายหรือต้นทุนที่ต่างกัน เพื่อความเป็นธรรม ในกฎหมายจึงได้แบ่งลักษณะเงินได้ (พึงประเมิน) ออกเป็นกลุ่ม ๆ ตามความเหมาะสม

- เงินได้ประเภทที่ 1 เงินได้เนื่องจากการจ้างแรงงาน ไม่ว่าจะเป็นเงินเดือน ค่าจ้าง เบี้ยเลี้ยง โบนัส เบี้ยหวัด บำเหน็จ บำนาญ เงินค่าเช่าบ้านที่ได้รับจากนายจ้าง
- เงินได้ประเภทที่ 2 เงินได้เนื่องจากหน้าที่หรือตำแหน่งงานที่ทำ หรือจากการรับทำงานให้ ไม่ว่าจะเป็นค่าธรรมเนียม ค่านายหน้า ค่าส่วนลด
- เงินได้ประเภทที่ 3 เช่น ค่าแห่งกุศลวัด ค่าแห่งลิขสิทธิ์ ค่าสิทธิในทรัพย์สินปัญญา
- เงินได้ประเภทที่ 4 เช่น ดอกเบี้ย เงินปันผล เงินส่วนแบ่งกำไร ผลประโยชน์ที่ได้จากการโอนหุ้น (เงินได้ประเภทที่ 4 ในหลาย ๆ กรณี กฎหมายให้สิทธิที่จะเลือกเสียภาษีโดยวิธีหักภาษี ณ ที่จ่าย แทนการนำไปรวมคำนวณกับเงินได้อื่นตามหลักทั่วไป ซึ่งจะทำให้ผู้มีเงินได้ที่ต้องเสียภาษีตามบัญชีอัตราภาษี ในอัตราที่สูงกว่าอัตราภาษี หัก ณ ที่จ่าย สามารถประหยัดภาษีได้)
- เงินได้ประเภทที่ 5 เงินได้จากการให้เช่าทรัพย์สิน เช่น ค่าเช่าบ้าน ค่าเช่าที่ดิน ค่าเช่ายานพาหนะ
- เงินได้ประเภทที่ 6 ได้แก่ เงินได้จากวิชาชีพอิสระ คือวิชากฎหมาย การประกอบโรคศิลป์ วิศวกรรม สถาปัตยกรรม การบัญชี ประณีตศิลปกรรม
- เงินได้ประเภทที่ 7 ได้แก่ เงินได้จากการรับเหมาที่ผู้รับเหมาต้องลงทุนด้วยการจัดหาสัมภาระ ในส่วนสำคัญนอกจากเครื่องมือ เช่น ค่ารับเหมาก่อสร้างของผู้รับเหมา
- เงินได้ประเภทที่ 8 ได้แก่ เงินได้จากการธุรกิจ การพาณิชย์ การเกษตร การอุตสาหกรรม การขนส่ง การขายอสังหาริมทรัพย์ หรือการอื่นนอกเหนือที่ระบุไว้ในประเภทที่ 1 - ประเภทที่ 7

เกณฑ์เงินได้พึงประเมินขั้นต่ำที่ผู้มีเงินได้ต้องยื่นแบบแสดงรายการภาษี ไม่ว่าเมื่อคำนวณภาษีแล้วจะมีภาษีต้องชำระเพิ่มเติมหรือไม่ก็ตาม

ประเภทเงินได้	โสด	สมรส
เงินเดือนเพียงอย่างเดียว	120,000	220,000
เงินได้ประเภทอื่น	60,000	120,000

2. ค่าใช้จ่าย

ค่าใช้จ่ายเป็นสิทธิประโยชน์ทางภาษีที่กฎหมายกำหนดไว้ สำหรับหักเป็นต้นทุนในการทำงาน โดยมีอัตราการหักค่าใช้จ่ายมากหรือน้อยตามแต่ละประเภทของเงินได้

ประเภทเงินได้	หักค่าใช้จ่าย
1. เงินเดือน ค่าจ้าง เบี้ยเลี้ยง โบนัส	50% ไม่เกิน 100,000 บาท
2. เงินได้จากหน้าที่หรือตำแหน่งงานที่ทำ หรือจากการรับทำงานให้ ค่าธรรมเนียม ค่านายหน้า ค่าส่วนลด	หากมีเงินได้ประเภทที่ 1 และ 2 ให้นำเงินได้ทั้ง 2 ประเภท รวมกันแต่หักได้ไม่เกิน 100,000 บาท
3. ค่าแห่งกิตติคุณ ค่าแห่งลิขสิทธิ์ ค่าสิทธิในทรัพย์สินปัญญา	50% ไม่เกิน 100,000 บาท หรือตามจริง
4. ดอกเบี้ย เงินปันผล ส่วนแบ่งกำไร ผลประโยชน์ที่ได้จากการโอนหุ้น	หักค่าใช้จ่ายไม่ได้
5. รายได้จากการให้เช่าทรัพย์สิน การผลิตสัญญาเช่าซื้อ การผลิตสัญญาซื้อขายเงินผ่อน - บ้าน โรงเรือน สิ่งปลูกสร้าง แพง - ที่ดินที่ใช้ในการเกษตร - ที่ดินที่มีได้ใช้ในการเกษตร - ยานพาหนะ - ทรัพย์สินอื่น	ตามจริงหรืออัตราเหมา 30% 20% 15% 30% 10%
6. วิชาชีพอิสระ - ประกอบโรคศิลปะ	ตามจริงหรืออัตราเหมา 60% 30%

- กฎหมาย วิศวกรรม สถาปัตยกรรม บัญชี ประณีตศิลป์	
7. รับเหมาก่อสร้าง	ตามจริงหรืออัตราเหมา 60%
8. รายได้อื่น นอกเหนือจาก 1-7	ตามจริงหรืออัตราเหมา 40% และ 60%

3. ค่าลดหย่อน

ค่าใช้จ่ายเป็นสิทธิประโยชน์ทางภาษีที่กฎหมายกำหนดไว้ให้นำไปหักออกจากเงินได้ได้อีกหลังจากหักค่าใช้จ่ายแล้ว โดยมีการหักลดหย่อนกรณีต่าง ๆ แตกต่างกันไป

- กลุ่มที่ 1 กลุ่มภาระส่วนตัว
 - ผู้มีเงินได้ 60,000 บาท
 - คู่สมรส (ไม่มีเงินได้) 60,000 บาท
 - บุตรชอบด้วยกฎหมายและบุตรบุญธรรม คนละ 30,000 บาท (ได้ไม่เกิน 3 คน)
 - ค่าอุปการะเลี้ยงดูบิดามารดาที่มีอายุ 60 ปีขึ้นไป คนละ 30,000 บาท
 - ค่าอุปการะเลี้ยงดูคนพิการหรือคนทุพพลภาพ คนละ 60,000 บาท
 - ค่าฝากครรภ์และค่าคลอดบุตร เท่าที่จ่ายจริง แต่ละคราวไม่เกิน 60,000 บาท
- กลุ่มที่ 2 กลุ่มป้องกันความเสี่ยง
 - ค่าเบี้ยประกันชีวิต (กรมธรรม์อายุ 10 ปีขึ้นไป) เท่าที่จ่ายจริงแต่ไม่เกิน 100,000 บาท
 - ค่าเบี้ยประกันสุขภาพ เท่าที่จ่ายจริง แต่ไม่เกิน 25,000 บาท แต่เมื่อรวมกับเบี้ยประกันชีวิต (กรมธรรม์อายุ 10 ปีขึ้นไป) ต้องไม่เกิน 100,000 บาท
 - ค่าเบี้ยประกันสุขภาพบิดามารดา เท่าที่จ่ายจริง แต่ไม่เกิน 15,000 บาท
 - เงินสมทบประกันสังคม เท่าที่จ่ายจริง แต่ไม่เกิน 9,000 บาท
- กลุ่มที่ 3 กลุ่มเพื่อการเกษียณ เป็นรายการลดหย่อนเพื่อการเกษียณ
 - เงินสะสมที่จ่ายเข้ากองทุนสำรองเลี้ยงชีพ กองทุนบำเหน็จบำนาญข้าราชการ (กบข.) เงินสะสมเข้ากองทุนสงเคราะห์ตามกฎหมายว่าด้วยโรงเรียนเอกชน เท่าที่จ่ายจริง ไม่เกิน 15% ของค่าจ้าง แต่ไม่เกิน 500,000 บาท
 - เงินสะสมกองทุนการออมแห่งชาติ เท่าที่จ่ายจริง แต่ไม่เกิน 500,000 บาท

- ค่าเบี้ยประกันชีวิตแบบบำนาญ เท่าที่จ่ายจริง 15% ของเงินได้ที่นำมาเสียภาษี แต่ไม่เกิน 200,000 บาทต่อปี
- เงินค่าซื้อหน่วยลงทุนในกองทุนรวมเพื่อการเลี้ยงชีพ (RMF) เท่าที่จ่ายจริง ไม่เกิน 30% ของเงินได้ที่นำมาเสียภาษี
- ค่าซื้อหน่วยลงทุนในกองทุนรวมเพื่อการออม (SSF) เท่าที่จ่ายจริง ไม่เกิน 30% ของเงินได้ที่นำมาเสียภาษี แต่ไม่เกิน 200,000 บาท
- เมื่อรวมกันทั้งหมด ต้องไม่เกิน 500,000 บาท
- กลุ่มที่ 4 กลุ่มเงินบริจาค
 - เงินบริจาคสนับสนุนการศึกษา/กีฬา/พัฒนาสังคม หักลดหย่อนได้ 2 เท่าของที่จ่ายจริง แต่ไม่เกิน 10% ของเงินได้หลังหักค่าใช้จ่ายและค่าลดหย่อน
 - เงินบริจาคผ่านระบบบริจาคอิเล็กทรอนิกส์ (e-Donation) หักลดหย่อนได้ 2 เท่าของที่จ่ายจริง แต่ไม่เกิน 10% ของเงินได้หลังหักค่าใช้จ่ายและค่าลดหย่อน
 - เงินบริจาคทั่วไป หักลดหย่อนได้เท่าที่จ่ายจริง แต่ไม่เกิน 10% ของเงินได้หลังหักค่าใช้จ่ายและค่าลดหย่อนอื่น
 - เงินบริจาคแก่พรรคการเมือง หักลดหย่อนได้เท่าที่จ่ายจริง แต่ไม่เกิน 10,000 บาท
- กลุ่มที่ 5 ดอกเบี้ยของสินเชื่อเพื่อที่อยู่อาศัย
 - ดอกเบี้ยกู้ยืมที่จ่ายให้แก่ธนาคารหรือสถาบันการเงินอื่น บริษัทประกันชีวิต สหกรณ์ หรือนายจ้าง สำหรับการกู้ยืมเงินเพื่อซื้อ เช่าซื้อ หรือสร้างอาคารอยู่อาศัย โดยจำนองอาคารที่ซื้อหรือสร้างเป็นประกันการกู้ยืม เท่าที่จ่ายจริง แต่ไม่เกิน 100,000 บาท

วิธีการคำนวณภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาสิ้นปีนั้น ผู้มีเงินได้ต้องนำเงินได้พึงประเมินทุกประเภทของตนตลอดปีภาษี (ไม่รวมเงินได้ที่กฎหมายยกเว้นภาษี หรือที่ไม่ต้องเสียภาษี) ไปคำนวณภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาสิ้นปี เพื่อยื่นแบบแสดงรายการและชำระภาษีภายในเดือนมีนาคมของปีถัดจากปีที่มีเงินได้ การคำนวณภาษีให้ทำเป็น 3 ขั้นตอน คือ

ขั้นตอนที่ 1 คำนวณภาษีตามวิธีที่ 1

เงินได้พึงประเมินทุกประเภทรวมกันตลอดปีภาษี	xxxx	(1)
หัก ค่าใช้จ่ายตามที่กฎหมายกำหนด	xxxx	(2)
(1)-(2) เหลือเงินได้หลังจากหักค่าใช้จ่าย	xxxx	(3)
หัก ค่าลดหย่อนต่าง ๆ (ไม่รวมค่าลดหย่อนเงินบริจาค) ตามที่กฎหมายกำหนด	xxxx	(4)
(3)-(4) เหลือเงินได้หลังจากหักค่าลดหย่อนต่าง ๆ	xxxx	(5)
หัก ค่าลดหย่อนเงินบริจาค ไม่เกินจำนวนที่กฎหมายกำหนด	xxxx	(6)
(5)-(6) เหลือเงินได้สุทธิ	xxxx	(7)
นำเงินได้สุทธิตาม (7) ไปคำนวณภาษีตามอัตราภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา		
จำนวนภาษีตามการคำนวณภาษีวิธีที่ 1	xxxx	(8)

อัตราภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา

เงินได้สุทธิ	อัตราภาษี	ภาษีสูงสุด ในแต่ละชั้นภาษี	ภาษีสะสมสูงสุด
0 – 150,000	<u>5%</u>	ยกเว้น	0
เกิน 150,000 – 300,000	<u>5%</u>	7,500	7,500
เกิน 300,000 – 500,000	<u>10%</u>	20,000	27,500
เกิน 500,000 – 750,000	<u>15%</u>	37,500	65,000

เงินได้สุทธิ	อัตราภาษี	ภาษีสูงสุด ในแต่ละชั้นภาษี	ภาษีสะสมสูงสุด
เกิน 750,000 – 1,000,000	<u>20%</u>	50,000	115,000
เกิน 1,000,000 – 2,000,000	<u>25%</u>	250,000	365,000
เกิน 2,000,000 – 5,000,000	<u>30%</u>	900,000	1,265,000
เกิน 5,000,001 ขึ้นไป	<u>35%</u>	คำนวณตามจริง	คำนวณตามจริง

ขั้นตอนที่ 2 คำนวณภาษีตามวิธีที่ 2

ให้พิจารณาว่าจะต้องคำนวณภาษีตามวิธีที่ 2 หรือไม่ ถ้าเข้าเงื่อนไขที่จะต้องคำนวณภาษีตามวิธีที่ 2 จึงคำนวณภาษีตามวิธีที่ 2 อีกวิธีหนึ่ง กรณีที่ต้องคำนวณภาษีตามวิธีที่ 2 ได้แก่ กรณีที่เงินได้พึงประเมินทุกประเภทในปีภาษี แต่ไม่รวมเงินได้พึงประเมินตามประเภทที่ 1 มีจำนวนรวมกันตั้งแต่ 120,000 บาทขึ้นไป

การคำนวณภาษีตามวิธีที่ 2 นี้ให้คำนวณในอัตราร้อยละ 0.5 ของยอดเงินได้พึงประเมิน (= เงินได้พึงประเมินทุกประเภทลบเงินได้พึงประเมินประเภทที่ 1 คูณด้วย 0.005)

(เงินได้พึงประเมินทุกประเภท - เงินได้ประเภทที่ 1) $\times$ 0.5% = จำนวนภาษีตามการคำนวณภาษีวิธีที่ 2

กำหนดให้ (10) คือ จำนวนภาษีที่คำนวณได้ตามวิธีที่ 2

ขั้นตอนที่ 3 สรุปจำนวนภาษีที่ต้องเสียภาษี

จำนวนภาษีเงินได้สิ้นปีที่ต้องเสีย เทียบ (8) และ (10) จำนวนที่สูงกว่า		xxxx	(11)
หัก ภาษีที่ถูกหัก ณ ที่จ่ายแล้ว	xxxx		
ภาษีเงินได้ครึ่งปีที่ชำระไว้แล้ว	xxxx		
ภาษีเงินได้ชำระล่วงหน้า	xxxx		
เครดิตภาษีเงินปันผล	xxxx	xxxx	(12)
(11-12) เหลือ ภาษีเงินได้ที่ต้องเสีย (หรือที่เสียไว้เกินขอคืนได้)		xxxx	

ผู้มีเงินได้สามารถยื่นแบบแสดงรายการได้ที่ สำนักงานสรรพากรพื้นที่สาขา ที่ทำการไปรษณีย์ และ
เว็บไซต์ของกรมสรรพากร

เว็บไซต์กรมสรรพากร	https://www.rd.go.th/	
--------------------	---	---

ภาษีเงินได้หัก ณ ที่จ่าย เป็นการจัดเก็บภาษีล่วงหน้ากำหนดให้ผู้จ่ายเงินได้มีหน้าที่หักภาษีจากเงินที่
จ่ายให้แก่ผู้รับทุกครั้งที่ยจ่าย ซึ่งการหักภาษีต้องเป็นไปตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่กำหนด หลังจาก
นั้นให้นำเงินส่งกรมสรรพากร

การชำระภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา นอกจากผู้เสียภาษี จะชำระภาษีโดยการถูกหักภาษี ณ ที่จ่ายแล้ว
ถ้าในการยื่นแบบแสดงรายการ และคำนวณภาษีตามแบบแสดงรายการที่ยื่นนั้น มีภาษีที่ต้องชำระ หรือต้อง
ชำระเพิ่มเติมอีกก็ให้ชำระ โดยสามารถชำระด้วยเงินสด บัตรอิเล็กทรอนิกส์ เช็ค หรือธนาคัตติ

ถ้าไม่ชำระในกำหนดเวลาหรือชำระไม่ถูกต้องจะเสียเบี้ยปรับและเงินเพิ่ม ถือเป็นบทลงโทษเกี่ยวกับ
ภาษีอากรอย่างหนึ่ง และอาจมีโทษทางอาญาด้วย แล้วแต่ความผิดว่าเป็นเรื่องร้ายแรงขึ้นไหนด โดยหากบุคคล
ใดยื่นแบบแสดงรายการภาษีภายในกำหนดแต่ชำระภาษีไม่ครบถ้วน หรือยื่นแบบแสดงรายการภาษีล่าช้า
ละเลย หรือหลีกเลี่ยงการยื่นแบบแสดงรายการภาษี จะต้องเสียเงินเพิ่มและเบี้ยปรับตามกฎหมายกำหนด และ
หากฝ่าฝืนไม่ยอมชำระ ก็ต้องรับโทษทางอาญาด้วย ซึ่งมีบทลงโทษ ดังนี้

1. กรณีไม่ชำระภาษีภายในกำหนดเวลา จะต้องเสียเงินเพิ่มอีกร้อยละ 1.5 ต่อเดือน (เศษของเดือน
ให้นับเป็น 1 เดือน) ของเงินภาษีที่ต้องชำระนับแต่วันพ้นกำหนดเวลาการยื่นรายการจนถึงวัน
ชำระภาษี
2. กรณีเจ้าพนักงานตรวจสอบออกหมายเรียก และปรากฏว่ามีได้ยื่นแบบแสดงรายการไว้หรือยื่น
แบบแสดงรายการไว้แต่ชำระภาษีขาดหรือต่ำไป นอกจากจะต้องรับผิดชอบเงินเพิ่มแล้ว ยัง
จะต้องรับผิดชอบเสียเบี้ยปรับอีก 1 เท่าหรือ 2 เท่าของภาษีที่ต้องชำระแล้วแต่กรณี เงินเบี้ยปรับ
ดังกล่าวอาจลดหรืองดได้ตามระเบียบที่อธิบดีกำหนดโดยอนุโลมัตริฐมนตริ
3. กรณีไม่ยื่นแบบแสดงรายการ ภ.ง.ด.90, 91 หรือ 94 ภายในกำหนดเวลา ต้องระวางโทษปรับทาง
อาญาไม่เกิน 2,000 บาท

4. กรณีจิตใจ แรงจูงใจความเท็จ หรือแสดงหลักฐานเท็จหรือน้อยโก่ง เพื่อหลอกลวงหรือพยายามหลอกลวงการเสียภาษีอากร มีโทษจำคุกตั้งแต่ 3 เดือนถึง 7 ปี และปรับตั้งแต่ 2,000 บาท ถึง 200,000 บาท
5. กรณีเจตนาละเลยไม่ยื่นแบบแสดงรายการเพื่อหลอกลวงการเสียภาษีอากร มีโทษปรับไม่เกิน 200,000 บาท หรือจำคุกไม่เกิน 1 ปี หรือทั้งจำทั้งปรับ

ภาษีมูลค่าเพิ่ม

ภาษีมูลค่าเพิ่ม (Value Added Tax: VAT) เป็นการเก็บภาษีจากการขายสินค้า หรือการให้บริการ และจำหน่ายสินค้าหรือบริการ ทั้งที่ผลิตในประเทศและนำเข้าจากต่างประเทศ โดยกำหนดให้จัดเก็บอยู่ในอัตรา 10% แต่รัฐบาลออกกฎหมายลดอัตราภาษีมูลค่าเพิ่มเหลืออัตรา 7% (รวมภาษีท้องถิ่น) แบบปีต่อปี เพื่อสนับสนุนการใช้จ่าย

หัวข้อที่ 3 การซื้อและการชำระเงิน

การชำระเงินทางอิเล็กทรอนิกส์

การชำระเงินทางอิเล็กทรอนิกส์ หมายถึง การส่งมอบหรือโอนเงินเพื่อซื้อสินค้าและบริการ หรือชำระหนี้ ผ่านช่องทางต่าง ๆ โดยใช้สื่ออิเล็กทรอนิกส์ที่มีความสะดวกและรวดเร็วมาช่วย ทั้งด้านสื่อที่ใช้ชำระเงิน แทนเงินสด เช่น บัตรเดบิต บัตรเครดิต เงินอิเล็กทรอนิกส์ รวมถึงช่องทางการชำระเงินที่ใช้งานง่ายและรวดเร็ว เช่น ผ่านอินเทอร์เน็ต โดยใช้อุปกรณ์ประเภทต่าง ๆ อาทิ คอมพิวเตอร์ โทรศัพท์มือถือ

บัตรอิเล็กทรอนิกส์ เป็นบัตรพลาสติกที่ใช้แทนเงินสด แบ่งเป็น 3 ประเภท ตามช่วงเวลาการจ่ายเงินของผู้ถือบัตรหรือการถูกหักเงินจากบัญชีเงินฝาก ดังนี้

1. จ่ายเงินทันทีที่ใช้บัตร: บัตรเดบิต (debit card) เป็นบัตรอิเล็กทรอนิกส์ที่ธนาคารพาณิชย์ออกให้แก่ลูกค้าโดยผูกกับบัญชีเงินฝากของเจ้าของบัตรสามารถใช้ซื้อสินค้าและบริการต่าง ๆ ณ จุดขายและออนไลน์ได้
2. จ่ายเงินหลังใช้ หากไม่มีจ่าย ถือว่าเป็นหนี้: บัตรเครดิต (credit card) เป็นบัตรที่ออกโดยธนาคารพาณิชย์หรือบริษัทผู้ประกอบธุรกิจบัตรเครดิต (ผู้ออกบัตร) เพื่อให้ผู้ใช้บริการ (ผู้ถือบัตร) นำไปใช้ชำระค่าสินค้าและบริการต่าง ๆ แทนเงินสดโดยไม่เกินวงเงินที่ผู้ออกบัตรกำหนดไว้ โดยผู้ออกบัตรจะจ่ายเงินให้กับร้านค้าไปก่อน และจะเรียกเก็บเงินจากผู้ถือบัตรตามระยะเวลาที่กำหนด
3. เติมเงินก่อนใช้: เงินอิเล็กทรอนิกส์ (e-Money) เป็นมูลค่าของเงินที่ผู้ใช้เติมเงินก่อนใช้ซื้อสินค้าและบริการต่าง ๆ และจะถูกบันทึกอยู่ในสื่ออิเล็กทรอนิกส์ โดยอาจจะอยู่ในรูปของบัตรอิเล็กทรอนิกส์ เช่น บัตรศูนย์อาหาร บัตรรถไฟฟ้า บัตรทางด่วน หรือสื่ออิเล็กทรอนิกส์รูปแบบอื่น ๆ เช่น แอปพลิเคชัน

ข้อดีของบัตรอิเล็กทรอนิกส์

- ไม่ต้องพกเงินสดจำนวนมากที่อาจเสี่ยงต่อการสูญหาย
- มีความสะดวกรวดเร็วในการชำระเงิน ไม่ต้องเสียเวลาทอนเงิน
- ได้รับสิทธิประโยชน์ต่าง ๆ ตามโปรโมชั่นส่งเสริมการขาย เช่น ส่วนลดซื้อสินค้า การสะสมแต้ม การสะสมไมล์
- ช่วยการสร้างประวัติทางการเงินที่ดีได้

ข้อควรระวังในการใช้งานบัตรอิเล็กทรอนิกส์

- การถูกขโมยบัตรตัวจริง
- ข้อมูลบัตรรั่วไหล โดยอาจเกิดจากมิจฉาชีพขโมยข้อมูลบัตรด้วยวิธีต่าง ๆ เช่น
 - การถูกจذبบันทึก ถ่ายภาพ คัดลอกข้อมูลบัตรไว้ เมื่อนำบัตรไปใช้จ่ายค่าสินค้าที่ร้านค้า
 - การแอบอ้างว่าเป็นสถาบันผู้ออกบัตร เพื่อขอข้อมูลสอบถามข้อมูลผ่านทางโทรศัพท์ SMS หรืออีเมล
 - การใช้โปรแกรมสุมเลขบัตรและวันหมดอายุ หรือที่เราเรียกว่า BIN Attack โดยมักเกิดจากการนำข้อมูลบัตรไปผูกไว้ในร้านค้าออนไลน์ที่ไม่มีมาตรฐานการรักษาความปลอดภัย หรือร้านค้าอาจทุจริตโดยการนำข้อมูลบัตรเหล่านี้ไปขาย

เทคนิคการใช้บัตรอิเล็กทรอนิกส์อย่างปลอดภัย

- มีบัตรเท่าที่จำเป็น เพราะหากมีบัตรจำนวนมากก็เสี่ยงต่อการหลงลืมว่าเก็บไว้ที่ไหน โดยเฉพาะบัตรที่ไม่ได้ใช้เป็นประจำ
- เก็บรักษาบัตรให้ดีและปกปิดเลขรหัส เช่น รหัส PIN เลข Security Code หลังบัตร และไม่ถ่ายรูปบัตรลง Social Media เพื่อป้องกันการขโมยข้อมูลบัตร
- ตั้ง Password ให้เตี้ยากต่อการสุมเดา จัดเก็บไว้ในที่ปลอดภัยและเป็นความลับ โดยไม่เก็บรหัสไว้ร่วมกับบัตรและไม่เปิดเผยรหัสกับผู้อื่น นอกจากนี้ยังควรเปลี่ยนรหัสอยู่เสมอ
- จำกัดวงเงินแค่ออใช้ เพื่อลดความเสี่ยงหากบัตรหายหรือถูกขโมย
- ใช้บัตรกับร้านค้าที่น่าเชื่อถือและไว้ใจได้ เช่น ตรวจสอบข้อมูลร้านค้าจากรีวิวของผู้ที่เคยใช้บริการมาก่อนก่อนซื้อของออนไลน์ หรือตรวจสอบใบรับรองดิจิทัลของร้านค้าออนไลน์ที่เชื่อถือได้ เช่น จากเครื่องหมาย/ตราสัญลักษณ์รับรองความปลอดภัยบนหน้า website เป็นต้น
- ระวังมากขึ้นเมื่อใช้บัตรที่แตกก็จ่ายได้ เพราะถ้าทำบัตรหาย ผู้ที่เก็บบัตรของคุณได้อาจนำไปใช้ต่อโดยไม่ต้องเซ็นชื่อหรือใส่รหัสอะไรเลย
- ตรวจสอบความถูกต้องของสลิป หรือสมัครรับข้อมูลการเคลื่อนไหวของบัญชีผ่านระบบ SMS หรือ LINE และหมั่นตรวจสอบความเคลื่อนไหวของบัญชีอย่างสม่ำเสมอ

- ระบายยัดหรือติดต่อ Call Center ของธนาคาร/ผู้ออกบัตรทันที ถ้าพบรายการผิดปกติหรือทำบัตรหาย เพราะผู้ถือบัตรอาจต้องรับผิดชอบยอดใช้จ่ายที่เกิดขึ้นก่อนแจ้งอายัด นอกจากนี้ ควรจดหรือจำเบอร์ Call Center ของบัตรที่ใช้บริการสำหรับติดต่อในยามฉุกเฉิน

การชำระเงินผ่านออนไลน์ (online payment)

การชำระเงินผ่านอุปกรณ์เคลื่อนที่ (mobile banking) เป็นธนาคารออนไลน์ที่ให้บริการผ่านแอปพลิเคชัน ซึ่งสามารถชำระค่าสินค้าและบริการผ่านแอปพลิเคชัน โดยผู้ใช้งานดาวน์โหลดแอปพลิเคชันของธนาคารหรือผู้ให้บริการชำระเงิน และลงทะเบียนเพื่อเชื่อมโยงบัญชีที่จะชำระเงินเข้ากับโทรศัพท์มือถือหรือแท็บเล็ตก่อน อาทิ บัญชีธนาคาร บัตรเครดิต และเงินอิเล็กทรอนิกส์

- โอนเงินทั้งภายในประเทศและต่างประเทศ รวมถึงโอนเงินผ่านพร้อมเพย์ (PromptPay)
- รับเงินและชำระเงินค่าสินค้า/บริการด้วย QR code (quick response code)
- จ่ายบิล จ่ายค่าน้ำ ค่าไฟ
- เติมเงินเข้า e-wallet เติมเงินโทรศัพท์มือถือ เกม
- บริการอื่น ๆ อีกมากมาย เช่น เปิดบัญชี ลงทุนในหลักทรัพย์ ซื้อประกัน

ก่อนโอนเงิน ชำระเงิน จ่ายบิล หรือเติมเงินต้องตรวจสอบความถูกต้องก่อนยืนยันการทำธุรกรรมทุกครั้ง เช่น ชื่อ-นามสกุลผู้รับเงิน จำนวนเงิน

ข้อดีของ mobile banking

- เป็นช่องทางการทำธุรกรรมที่สะดวกสบาย ไม่เสียเวลาและค่าเดินทางไปสาขานาธนาคาร ไม่ต้องรอคิวในการทำธุรกรรม
- ทำธุรกรรมและตรวจสอบรายการได้ทุกที่ทุกเวลาตลอด 24 ชั่วโมง
- มีความปลอดภัย โดย mobile banking สามารถเลือกตั้งค่าแจ้งเตือนได้เมื่อเข้าสู่ระบบ รับเงินเข้า และโอนเงินออก

ข้อควรระวังในการใช้งาน mobile banking

- ควรระมัดระวังการเชื่อมต่อสัญญาณอินเทอร์เน็ตในพื้นที่สาธารณะ โดยมีฉาชีพอาจเข้ามาขโมยข้อมูลสำคัญ เช่น Password

เทคนิคการใช้ mobile banking อย่างปลอดภัย

- การพิสูจน์ตัวตน (Authentication) คือ กระบวนการยืนยันความถูกต้องของบุคคลก่อนเข้าระบบหรือแอปพลิเคชัน ซึ่งถือเป็นกระบวนการที่สำคัญที่สุดเพื่อพิสูจน์ว่าเราคือเจ้าของบัญชีตัวจริงที่จะป้องกันบุคคลอื่นสวมรอย และช่วยให้การทำธุรกรรมการเงินผ่านอุปกรณ์ได้อย่างปลอดภัย การพิสูจน์ตัวตนในปัจจุบันที่นิยมใช้มี 4 แบบ ได้แก่
 - การพิสูจน์ตัวตนโดยใช้รหัสผ่าน (Password) เป็นวิธีที่ใช้มานานและพบบ่อยที่สุด โดยที่รหัสผ่านจะประกอบไปด้วยตัวอักษร ตัวเลขหรืออักขระพิเศษ
 - การพิสูจน์ตัวตนโดยใช้ PIN (Personal Identification Number) PIN เป็นรหัสลับส่วนบุคคลที่ใช้เพื่อเข้าสู่ระบบ ซึ่ง PIN ประกอบไปด้วยตัวเลขไม่กี่ Digit เช่น 4 หรือ 6
 - การพิสูจน์ตัวตนโดยใช้รหัสผ่านที่ใช้เพียงครั้งเดียว (One-Time Password: OTP) เป็นรหัสผ่านที่สามารถนำมาใช้ได้เพียง 1 ครั้ง และหลังจากนั้นรหัสผ่านนี้ก็จะไม่สามารถนำมาใช้ได้อีก
 - การพิสูจน์ตัวตนโดยอัตลักษณ์ของบุคคล (Biometric) เช่น การสแกนลายนิ้วมือ (fingerprint) ใบหน้า (face ID) กระจกตา (Iris Scan) หรือ เสียง (Voice Recognition) เป็นต้น

การยืนยันตัวตนโดยวิธีการใดวิธีการหนึ่งเพียงอย่างเดียว อาจไม่ค่อยปลอดภัยมากเท่าที่ควร เนื่องจากหากมีจاسปสามารถเดา Password หรือ PIN ของเราได้ ก็จะสามารถปลอมเป็นตัวเราและเข้าไปขโมยข้อมูลและเงินของเราได้ ดังนั้น ปัจจุบันในการทำธุรกรรมที่มีความเสี่ยง จึงมักมีการพิสูจน์ตัวตนมากกว่า 1 ชั้น (Multi-factor Authentication) เพื่อเพิ่มความปลอดภัยในการใช้งาน เช่น การใช้ OTP ร่วมกับ Biometrics หรือการใช้ Password ร่วมกับ Biometrics

- ปกป้องอุปกรณ์ ดังนี้
 - ติดตั้งโปรแกรมป้องกันไวรัส ที่มีลิขสิทธิ์
 - หมั่นอัปเดตซอฟต์แวร์ของอุปกรณ์เป็นประจำ
 - หลีกเลี่ยงการทำ Jailbreak / Root อุปกรณ์

- ไม่คลิกลิงก์ ไม่ดาวน์โหลดไฟล์และแอปพลิเคชันจากแหล่งที่ไม่น่าเชื่อถือ เพราะอาจเป็นเว็บไซต์ปลอม

- หลีกเลี่ยงการกดลิงก์ที่ส่งต่อกันมา หรือลิงก์ที่ดูไม่น่าเชื่อถือ
- สังเกต URL ให้ดีว่าสะกดถูกต้องหรือไม่
- พิมพ์ URL เข้าหน้าเว็บไซต์เอง โดยเฉพาะเว็บไซต์ที่เกี่ยวข้องกับธุรกรรมทางการเงิน

- ไม่ให้ ไม่กรอก ไม่บอกข้อมูลส่วนตัว หรือข้อมูลสำคัญที่ใช้ยืนยันทำธุรกรรมธนาคารออนไลน์ เช่น OTP และต้องพึงระลึกว่า ธนาคารไม่มีนโยบายขอข้อมูลส่วนบุคคลหรือรหัสผ่านกับผู้ใช้บริการเด็ดขาด ดังนั้นหากเราเจอบุคคลอ้างว่าเป็นเจ้าหน้าที่ธนาคารมาขอข้อมูล ให้สงสัยไว้ก่อนเลยว่า เป็นมิจฉาชีพ

หัวข้อที่ 4 การจัดสรรเงิน

ความสำคัญของการวางแผนการเงิน

หากเราลองจินตนาการว่ากำลังจะขับรถไปต่างจังหวัด ก่อนออกเดินทางต้องวางแผนการเดินทาง เช่น ศึกษาเส้นทาง สำรวจความพร้อมของรถยนต์ เตรียมเบอร์สายด่วนเผื่อเกิดเหตุฉุกเฉิน เพื่อให้มั่นใจว่าการเดินทางจะราบรื่นและถึงที่หมายอย่างปลอดภัย

เรื่องการเงินก็เช่นกัน หากเราต้องการไปถึงเป้าหมายที่กำหนดไว้ การวางแผนการเงินจะช่วยให้บริหารจัดการเงินได้อย่างเป็นระบบและมีประสิทธิภาพ ให้มีเงินเพียงพอกับรายจ่ายในชีวิตประจำวัน มีเงินรองรับเหตุการณ์ที่ไม่คาดฝัน มีเงินเติมเต็มความสุขตามความฝัน และมีเงินออมไว้ลงทุนเพื่อให้มีความมั่งคั่งที่เพียงพอในการดูแลตัวเองได้จนวาระสุดท้ายของชีวิต

การวางแผนการเงินในแต่ละวัย

ไม่ว่าจะอยู่ในช่วงวัยไหน อายุเท่าใด หรือทำอาชีพอะไร ก็ต้องเกี่ยวข้องกับเงิน ดังนั้น ทุกคนจึงควรวางแผนการเงิน แต่อายุที่แตกต่างกันทำให้เกิดเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นในชีวิตแตกต่างกันไป คนในแต่ละวัยจึงอาจมีการวางแผนการเงินที่ไม่เหมือนกัน

- วัยเด็ก (เวลาเกะกิน) เป็นวัยที่ยังไม่มีรายได้ หาเงินเองไม่ได้ แต่มีรายรับเป็นเงินค่าขนมจากคุณพ่อคุณแม่ หรือเงินจากของขวัญตามเทศกาลต่าง ๆ ส่วนรายจ่ายโดยมากผู้ปกครองจะเป็นผู้รับผิดชอบ จึงเป็นวัยที่ควรสอนให้รู้จักคุณค่าของเงิน ปลูกฝังนิสัยการออมอย่างสม่ำเสมอ ใช้จ่ายเงินอย่างสมเหตุสมผล เพื่อสร้างเป็นพื้นฐานที่ดีในอนาคต เช่น ฝึกให้ออมเงินให้ครบก่อนที่จะซื้อของต่าง ๆ
- วัยทำงาน (เวลาเก็บเกี่ยว) เป็นวัยที่มีรายได้เป็นของตนเองและมีอิสระในการใช้จ่าย ถ้าไม่วางแผนการเงิน ก็มีโอกาที่เงินจะรั่วไหลไปกับค่าใช้จ่ายต่าง ๆ จึงเป็นวัยที่ควรวางแผนการใช้จ่ายไม่ให้เกินรายได้ที่มีอยู่ ระมัดระวังการก่อหนี้ที่ไม่จำเป็น และเริ่มวางแผนการออมโดยกำหนดเป้าหมายการออมให้ชัดเจน เช่น ออมเงินเผื่อฉุกเฉิน ออมเงินเพื่อดาวน์บ้าน ออมเงินเพื่อเกษียณ
- วัยเกษียณ (เวลาเก็บกิน) เป็นวัยที่รายได้ลดลงหรือไม่มีรายได้ แม้ว่าภาระการเงินต่าง ๆ จะลดลง แต่ยังมีรายจ่ายในชีวิตประจำวัน และอาจมีค่ารักษาพยาบาลเพิ่มขึ้น จึงต้องวางแผนใช้จ่ายให้ไม่

เกินเงินที่มีอยู่ จำกัดวงเงินในการใช้จ่ายแต่ละประเภท และกันเงินส่วนหนึ่งไว้เป็นค่ารักษาพยาบาล เพื่อให้มีเงินเพียงพอในการดูแลตนเองและไม่เป็นภาระของลูกหลาน

เครื่องมือขั้นต้นสำหรับการวางแผนการเงิน

ก่อนเริ่มขั้นตอนการวางแผนการเงิน ชวนทำความรู้จักพฤติกรรมทางการเงินของตนเองผ่านเครื่องมือสำคัญอย่าง “บันทึกรายรับรายจ่าย” และ “แผนใช้เงิน” ซึ่งทั้ง 2 เครื่องมือมีความแตกต่างกัน

- บันทึกรายรับ-รายจ่าย เป็นการจดบันทึกว่า ทุกครั้งที่มีการรับเข้ามา ใช้จ่ายเงินไปกับอะไรบ้าง การจดบันทึกรายรับรายจ่ายทำให้เห็นรูปแบบการใช้จ่ายของตนเอง
- แผนใช้เงิน เป็นการเขียนประมาณการว่า จะมีรายรับและรายจ่ายเกิดขึ้นบ้างในอนาคต เพื่อวางแผนรับมือกับสิ่งที่จะเกิดขึ้น

หลายคนอาจสงสัยว่า ทำไมต้องวางแผนรับมือ รอให้เกิดปัญหาที่แล้วค่อยคิดแก้ไขได้หรือไม่ คำตอบคือ ได้ แต่อาจจะทำให้มีทางเลือกในการแก้ปัญหาได้น้อยลง เช่น เมื่อมีความจำเป็นต้องใช้เงิน แต่เงินไม่พอ อาจจะทำให้ต้องหาเงินกู้ด่วนจากหนี้นอกระบบที่มีดอกเบี้ยสูง หรืออาจเผลอตกลงเป็นเหยื่อของมิจฉาชีพที่หลอกปล่อยกู้ออนไลน์

ในทางกลับกัน ถ้ารู้ล่วงหน้าว่า เงินไม่พอก็มีเวลาหารายรับเพิ่ม ลดรายจ่ายบางส่วนลง หรืออาจจะหาเงินกู้ในระบบที่ดอกเบี้ยไม่แพงเท่าหนี้นอกระบบ และไม่พลาดท่าเสียทีตกเป็นเหยื่อมิจฉาชีพ

รู้จักรูปแบบการใช้จ่ายของตนเองผ่าน “บันทึกรายรับรายจ่าย” และ “แผนใช้เงิน” เพื่อจัดสรรเงิน และวางแผนรับมือกับรายจ่ายหรือสิ่งที่จะเกิดขึ้นได้อย่างทัน่วงที

ขั้นตอนการวางแผนการเงิน

ขั้นตอนที่ 1 สำรวจตนเอง

1. คำนวณหาความมั่งคั่งสุทธิ ทำได้โดยการนำมูลค่าสินทรัพย์หักด้วยหนี้สิน เหลือเท่าไรจะเป็นสิ่งที่เราแสดงให้เห็นถึงฐานะที่แท้จริง สามารถคำนวณความมั่งคั่งสุทธิได้ตามขั้นตอน ดังนี้
 - 1.1 คำนวณมูลค่าสินทรัพย์ทั้งหมดที่มีอยู่ โดยบันทึกด้วยราคาตลาด (ราคาซื้อขายในปัจจุบัน) และแยกสินทรัพย์ออกเป็น 3 ประเภท ได้แก่
 - สินทรัพย์สภาพคล่อง คือ สินทรัพย์ที่เปลี่ยนเป็นเงินสดได้ง่าย เช่น เงินสด เงินฝากออมทรัพย์

- สินทรัพย์เพื่อการลงทุน คือ สินทรัพย์ที่ถือครองเพื่อมุ่งหวังผลตอบแทนในอนาคต เช่น เงินฝากประจำ สลากออมทรัพย์ พันธบัตรรัฐบาล หุ้นกู้ กองทุนรวม ทองคำแท่ง
- สินทรัพย์ส่วนตัว คือ สินทรัพย์ที่มีไว้เพื่อใช้ในชีวิตประจำวันหรือเพื่อสะสม เช่น ที่อยู่อาศัย รถยนต์ เสื้อผ้า เครื่องประดับ

จากนั้นรวมมูลค่าของสินทรัพย์ทั้ง 3 ประเภท

1.2 คำนวณมูลค่าหนี้สินทั้งหมดที่มีอยู่ โดยบันทึกด้วยยอดหนี้ที่เหลืออยู่และแยกหนี้สินออกเป็น

2 ประเภท ได้แก่

- หนี้สินระยะสั้น คือ หนี้ที่ต้องจ่ายคืนภายในเวลาไม่เกิน 1 ปี ซึ่งส่วนใหญ่เป็นหนี้ที่เกิดจากการอุปโภคบริโภค เช่น หนี้บัตรเครดิต หนี้บัตรกดเงินสด หนี้บัตรเครดิต
- หนี้สินระยะยาว คือ หนี้ที่มีเวลาผ่อนชำระนานกว่า 1 ปี เช่น หนี้ที่เกิดจากการซื้อบ้าน และรถยนต์

จากนั้นรวมมูลค่าของหนี้สินทั้ง 2 ประเภท

1.3 คำนวณความมั่งคั่งสุทธิ นำมูลค่าสินทรัพย์ทั้งหมดหักออกด้วยมูลค่าหนี้สินทั้งหมด ส่วนที่เหลืออยู่ก็จะเป็น “ความมั่งคั่งสุทธิ” ซึ่งเราควรคำนวณหาความมั่งคั่งสุทธิของตนเองอย่างน้อยปีละ 1 ครั้ง

2. จัดบันทึกรายรับ-รายจ่าย ทำได้โดยจดว่าในแต่ละเดือนมีรายรับเท่าไร และมีค่าใช้จ่ายอะไรบ้าง โดยแยกรายจ่ายจำเป็นกับรายจ่ายไม่จำเป็นออกจากกัน เพื่อให้รู้จักพฤติกรรมการใช้จ่ายของตนเองว่าที่ผ่านมามีเงินไปกับเรื่องใด ออมเงินต่อเดือนได้มากน้อยแค่ไหน และมีรายรับเพียงพอกับรายจ่ายหรือไม่ มีขั้นตอนการจัดบันทึก 4 ขั้นตอน ดังนี้

1. บันทึกรายการที่เป็นรายรับ (เงินเข้ากระเป๋า) เช่น เงินเดือน รายได้พิเศษ จากนั้นรวมรายรับทั้งหมด
2. บันทึกรายการที่เป็นรายจ่าย (เงินออกจากกระเป๋า) โดยแยกรายจ่ายออกเป็น 2 ประเภท ได้แก่

- รายจ่ายจำเป็น คือ รายจ่ายที่ต้องมี ไม่สามารถตัดออกได้ เพราะเป็นรายจ่ายสำคัญในการดำรงชีวิต เช่น ค่าอาหาร ค่าผ่อนหรือเช่าที่อยู่อาศัย ค่าใช้จ่ายในการเดินทาง รวมไปถึง

ถึงเงินออมก็ถือว่าเป็นรายจ่าย เพราะเมื่อมีรายได้ควรแบ่งออมก่อนใช้จ่าย และเป็นรายการที่ทำให้เงินออกจากกระเป๋า (ถึงแม้ว่าจะย้ายไปอยู่อีกกระเป๋าก็ตาม)

- รายจ่ายไม่จำเป็น คือ รายจ่ายที่ไม่ได้มีความสำคัญต่อชีวิต จะมีหรือไม่ก็ได้ เป็นรายจ่ายที่เกิดขึ้นจากความต้องการหรืออยากได้ เช่น ค่าอาหารมื้อพิเศษ และบางอย่างอาจส่งผลเสียต่อชีวิต เช่น ค่าห่วย ค่าเหล้า ค่าบุหรี่ย

จากนั้นรวมรายจ่ายจำเป็นทั้งหมดและรายจ่ายไม่จำเป็นทั้งหมด รวมถึงรวมรายจ่ายทั้งหมด การแยกรายจ่ายจำเป็นกับไม่จำเป็นจะช่วยให้หาสาเหตุสำคัญอย่างหนึ่งของปัญหาเงินไม่พอใช้ หลักในการแบ่งว่าเป็นรายจ่ายไหนจำเป็นหรือรายจ่ายไม่จำเป็นอย่างไรก็ตาม การพิจารณาว่ารายจ่ายใดเป็นรายจ่ายจำเป็นหรือไม่จำเป็นขึ้นอยู่กับลักษณะการใช้ชีวิตของแต่ละคนด้วย เพราะรายจ่ายไม่จำเป็นของคนหนึ่งอาจเป็นรายจ่ายจำเป็นของคนอีกคนหนึ่ง เช่น ผู้ที่มีอาชีพรับจ้างขนของ รถก็เป็นรายจ่ายที่จำเป็น แต่สำหรับอาชีพครูที่สอนอยู่โรงเรียนใกล้บ้าน รายจ่ายเกี่ยวกับรถอาจเป็นสิ่งไม่จำเป็น

3. คำนวณหายอดเงินคงเหลือ

- รายรับทั้งหมดมากกว่ารายจ่ายทั้งหมด เท่ากับว่า มีเงินคงเหลือ
- รายรับทั้งหมดน้อยกว่ารายจ่ายทั้งหมด เท่ากับว่า ใช้เงินเกิน

4. วิเคราะห์รายรับ-รายจ่าย ซึ่งช่วยทำให้เห็นภาพว่ามีรายรับจากที่ใด ใช้จ่ายหมดไปกับรายจ่ายจำเป็นและไม่จำเป็นอย่างไร และมีรายจ่ายรายการไหนที่สามารถลดได้บ้าง

ขั้นตอนที่ 2 ตั้งเป้าหมายทางการเงิน

การกำหนดจุดหมายด้านการเงินที่ต้องการไปให้ถึง ในชีวิตสามารถมีเป้าหมายทางการเงินได้หลายเป้าหมาย จึงจำเป็นต้องเลือกและจัดลำดับความสำคัญเป้าหมายทางการเงินในชีวิต เพื่อให้สามารถบรรลุเป้าหมายตามที่ตั้งใจไว้ โดยพิจารณาจากปัจจัยดังต่อไปนี้

- ความสำคัญของเป้าหมายว่า เป้าหมายนั้นมีผลกระทบต่อการดำรงชีวิตหรือไม่ หากมีผล อาจจะจัดลำดับให้เป็นเป้าหมายที่จะต้องบรรลุเป็นอันดับแรก
- ความสามารถในการเงินว่า มีความสามารถที่จะออมเงินหรือใช้จ่ายเงินตามเป้าหมายนั้นหรือไม่ อาจจะต้องเลือกเป้าหมายที่จำเป็นและมีความสำคัญที่สุดก่อน

นอกจากนี้การตั้งเป้าหมายทางการเงินตามความจำเป็นและความต้องการในชีวิตแล้ว ยังต้องคำนึงถึงระยะเวลาที่จะใช้ในการลงมือทำตามแผนให้สำเร็จด้วย ได้แก่

- เป้าหมายเป้าหมายระยะสั้น เป็นเป้าหมายที่สามารถบรรลุได้ในระยะเวลาไม่เกิน 1 ปี
- เป้าหมายระยะกลาง เป็นเป้าหมายที่สามารถบรรลุได้ในระยะเวลา 1-3 ปี
- เป้าหมายระยะยาว เป็นเป้าหมายที่สามารถบรรลุได้ในระยะเวลา 3 ปีขึ้นไป

การตั้งเป้าหมายทางการเงินต้องสอดคล้องกับความสามารถในการออมและไม่สร้างความกดดันจนเกินไป ซึ่งจะช่วยให้เราสามารถไปถึงจุดหมายที่ตั้งไว้ได้ การตั้งเป้าหมายที่ดีตามหลัก SMART มีลักษณะดังนี้

- ระบุชัดเจนว่าเป้าหมายคืออะไร (Specific)
- วัดผลได้ จำนวนเงินที่ต้องการคือเท่าไร (Measurable)
- ทำสำเร็จได้ รู้ว่าต้องทำอะไรให้ถึงเป้าหมาย (Achievable)
- ไม่ใช่เรื่องเพ้อฝัน ทำได้จริงหรือไม่ (Realistic)
- ใช้เวลานานแค่ไหน (Time Bound) โดยเป้าหมาย

คนหนึ่งคนสามารถตั้งเป้าหมายทางการเงินได้หลายอย่าง และอาจมีหลายเป้าหมายในเวลาเดียวกัน ซึ่งเป้าหมายทางการเงินที่สำคัญในชีวิต มีดังนี้

- เป้าหมายเงินออมเพื่อฉุกเฉิน : เป็นเงินออมก้อนแรกที่ควรมีอย่างน้อย 3 - 6 เท่า ของรายจ่ายจำเป็นและภาระผ่อนหนี้ต่อเดือน เก็บไว้เพื่อเกิดเรื่องไม่คาดคิด เช่น อุบัติเหตุ เจ็บป่วย รายได้ลดกะทันหัน ตกงาน เมื่อมีความจำเป็นต้องนำเงินออมเพื่อฉุกเฉินออกมาใช้ ต้องทยอยเก็บให้ครบ 3-6 เท่าเหมือนเดิมโดยเร็ว จะได้มีเงินสำรองไว้สำหรับเหตุฉุกเฉินครั้งหน้า โดยเก็บไว้ในที่สามารถถอนออกมาใช้ได้ง่ายและทันเวลา นั่นคือ บัญชีเงินฝากออมทรัพย์ที่แยกจากบัญชีอื่น ๆ เพื่อแบ่งเงินเป็นส่วน ๆ ไม่ให้เงินปนกัน และป้องกันการถอนเงินออกมาใช้จ่ายฟุ่มเฟือย
- เป้าหมายลงทุน : เป็นเงินที่เก็บไปลงทุนให้งอกเงยมากขึ้น เช่น เปิดร้านขายของ ลงทุนในผลิตภัณฑ์ทางการเงิน โดยก่อนจะตัดสินใจลงทุน ควรศึกษาหาข้อมูลให้เข้าใจและพิจารณาให้รอบคอบ รวมถึงเลือกลงทุนให้เหมาะสมกับความเสี่ยงที่รับได้

- เป้าหมายเติมฝัน : เป็นเงินที่เก็บไว้ใช้จ่ายในสิ่งที่ต้องการหรือเติมเต็มความฝันที่ต้องใช้เงินก่อน เช่น ท่องเที่ยว ไปคอนเสิร์ต ซื้อโทรศัพท์มือถือ เก็บเงินดาวน์มอเตอร์ไซด์ ซึ่งควรวางแผนล่วงหน้า และทยอยออม เมื่อถึงเวลาใช้เงินนั้นก็เก็บเงินได้ตามที่ต้องการพอดี
- เป้าหมายเกษียณ : เป็นเงินที่เก็บไว้ใช้จ่ายยามเกษียณ เพราะอาจมีรายได้ลดลงหรือไม่มีเลย ซึ่งหลายคนมองว่าเกษียณเป็นเรื่องไกลตัว ไม่จำเป็นต้องรีบออมเงินไว้ใช้หลังเกษียณ แต่ในความจริงเวลาผ่านไปเร็วกว่าที่คิด พอรู้ตัวอีกทีอาจจะเก็บเงินไม่ทันแล้ว โดยจำนวนเงินที่ต้องใช้ในวัยเกษียณนั้นสูง จึงต้องเริ่มเก็บเงินเกษียณตั้งแต่วันแรกทำงาน เพราะยิ่งเริ่มเร็วเท่าไร ยิ่งทำให้มีเงินเก็บมากเท่านั้น
- เป้าหมายปลดหนี้ : เป็นเงินที่เก็บไว้ไปจ่ายหนี้เพิ่ม เพื่อให้หนี้หมดไวขึ้น ช่วยลดจำนวนเงินต้นและดอกเบี้ย ถ้ามีหนี้ดอกเบี้ยสูงให้รีบจัดการก่อน

ขั้นตอนที่ 3 ทำแผนการเงินและแผนใช้เงิน

เมื่อตั้งเป้าหมายแล้ว คราวนี้ก็มาถึงการจัดทำแผนหรือเส้นทางเดินเพื่อไปให้ถึงเป้าหมายที่เราปักธงไว้

1. ทำแผนการเงิน สามารถจัดทำได้หลากหลายรูปแบบ ขึ้นอยู่กับความถนัดและความชอบของผู้วางแผน แต่ควรมีขั้นตอนหลัก ๆ ดังนี้
 - ระบุเป้าหมายทางการเงิน เพื่อบอกจุดมุ่งหมายของแผนทั้งหมด โดยจะต้องเป็นไปตามหลักเป้าหมายทางการเงินที่ดี
 - ระบุจำนวนเงินที่ต้องการ โดยจะต้องระบุเป็นจำนวนเงินหรือตัวเลขให้ชัดเจนว่า ต้องใช้เงินเท่าไรเพื่อให้บรรลุเป้าหมาย
 - ระบุระยะเวลาที่ต้องใช้เพื่อให้บรรลุเป้าหมายทางการเงิน โดยระบุเป็นจำนวนวัน เดือน หรือปี
 - คำนวณหาจำนวนเงินที่ต้องออม โดยนำจำนวนเงินที่ต้องการหารด้วยระยะเวลาในการออม ซึ่งอาจเป็นจำนวนวันหรือจำนวนเดือน จะทำให้ทราบว่าควรเก็บเงินเดือนละเท่าไร

- กำหนดแหล่งเงินที่จะใช้เป็นเงินออมในแต่ละเดือน ซึ่งสามารถทำได้ทั้งการเพิ่มรายรับและลดรายจ่าย โดยพิจารณาการลดรายจ่ายจากการบันทึกการรับ-รายจ่ายว่ามีรายจ่ายไม่จำเป็นใดที่สามารถลดหรือเลิกแล้วนำมาเป็นเงินออมได้หรือไม่ จากนั้นดูว่าเงินที่จะได้ในแต่ละวิธีเพียงพอกับจำนวนเงินที่ต้องการหรือไม่

ตัวอย่างแผนการเงิน

เป้าหมายทางการเงิน : บัตรคอนเสิร์ตศิลปินคนโปรด

จำนวนเงินที่ต้องการ : 6,000 บาท

ระยะเวลา : 12 เดือน

จำนวนเงินที่ต้องออมต่อเดือน : ออมเงินเดือนละ 500 บาท

แผนการออม : แบ่งเงินจากเงินค่าขนมที่ได้จากคุณพ่อคุณแม่เดือนละ 500 บาท

2. ทำแผนใช้เงิน ทำได้โดยประมาณการรายรับและรายจ่ายทั้งหมดที่คาดว่าจะเกิดขึ้นในอนาคต เพื่อวางแผนรูปแบบการใช้จ่ายของตนเอง มีขั้นตอนทำแผนใช้เงิน 4 ขั้นตอน ดังนี้
 - 2.1 ประมาณการรายรับที่คาดว่าจะได้รับในเดือนถัดไปทั้งหมด (เงินที่คาดว่าจะเข้ากระเป๋า)

พร้อมทั้งจำนวนเงิน เมื่อบันทึกการรับครบหมดแล้ว ให้รวมจำนวนรายรับทั้งหมด
 - 2.2 ประมาณการรายจ่ายที่คาดว่าจะเกิดขึ้น (เงินที่คาดว่าจะออกจากกระเป๋า) ทั้งรายจ่ายที่เกิดขึ้นเป็นประจำทุกเดือน เช่น ค่าน้ำ ค่าไฟ ค่าโทรศัพท์ ค่าเดินทาง รวมถึงหนี้ และรายจ่ายที่ไม่ได้เกิดขึ้นทุกเดือน แต่จะเกิดขึ้นในเดือนนั้น เช่น ค่าดูแลรักษารถ ค่าเทอม ค่าท่องเที่ยว รวมไปถึงเงินออมก็ถือว่าเป็นรายจ่าย เพราะเป็นรายการที่ทำให้เงินออกจากกระเป๋า (ถึงแม้ว่าจะย้ายไปอยู่อีกกระเป๋าก็ตาม) เมื่อบันทึกการจ่ายครบหมดแล้ว ให้รวมจำนวนรายจ่ายทั้งหมด
 - 2.3 เปรียบเทียบรายรับและรายจ่าย ซึ่งจะนำแผนใช้เงินไปใช้ได้ก็ต่อเมื่อรายรับมากกว่าหรือเท่ากับรายจ่าย
 - รายรับ > รายจ่าย แปลว่า รายการรายรับรายจ่ายนี้สามารถเป็นแผนใช้เงินได้ เพราะนอกจากการรับที่มีครอบคลุมรายจ่ายทั้งหมดแล้ว ยังมีเงินเหลือที่จะนำไปออมเพื่อเกิดเหตุฉุกเฉินหรือซื้อของที่อยากได้อื่น ๆ อีก

- รายรับ = รายจ่าย แปลว่า รายการรายรับและรายจ่ายนี้จะเป็นแผนใช้เงินได้ ถ้าเรามีเงินออมเผื่อฉุกเฉินไว้แล้ว แต่ถ้ายังไม่มีเงินออมเผื่อฉุกเฉิน ต้องลดรายจ่ายอื่นลง แล้วเพิ่มรายการ "เงินออมเผื่อฉุกเฉิน" ในด้านรายจ่ายเพื่อแบ่งเงินเก็บสำรองไว้ใช้จ่ายในอนาคต
- รายรับ < รายจ่าย แปลว่า รายการรายรับรายจ่ายที่มีอยู่ ไม่สามารถเป็นแผนใช้เงินได้ เนื่องจากการใช้จ่ายเกินรายรับที่มี หากใช้จ่ายแบบนี้ไปเรื่อย ๆ จะเข้าสู่วังวนแห่งหนึ่ง เพราะรายจ่ายส่วนที่เกินรายได้นั้น ส่วนใหญ่มักเป็นรายจ่ายที่เกิดจากการก่อหนี้ จึงต้องจัดการเงินอย่างจริงจัง เริ่มจากลดหรือตัดรายจ่ายที่ไม่จำเป็นออก หากตัดรายจ่ายทุกอย่างที่ไม่จำเป็นออกหมดแล้ว แต่รายรับยังน้อยกว่ารายจ่าย ก็ต้องหารายได้เพิ่ม แต่การหารายได้เพิ่ม อาจเป็นเรื่องยากสำหรับบางคน ถ้ายังคิดไม่ออกว่าจะหารายได้เพิ่มยังไง อาจจะลองขายของที่ไม่ใช้แล้ว ไม่ว่าจะเป็นเสื้อผ้าที่ยังใช้งานได้อยู่ หรือของสะสม และหากลำบากจริง ๆ ก็อาจต้องขายทรัพย์สินที่มีอยู่พอเริ่มมีรายได้ ค่อยเก็บเงินซื้อใหม่

ขั้นตอนที่ 4 ลงมือปฏิบัติตามแผน

ไม่ว่าแผนที่วางไว้จะดีเพียงใด ก็จะไม่เกิดประโยชน์เลย หากขาดการปฏิบัติที่จริงจังและต่อเนื่อง อาจเผลอใจนำเงินไปใช้กับสิ่งที่ไม่ได้อยู่ในแผน ก็คงบรรลุเป้าหมายได้ยาก ซึ่งวิธีที่จะช่วยให้สามารถทำตามแผนอย่างเคร่งครัดได้ มีดังนี้

- เมื่อมีรายได้ ให้ออมก่อนใช้
- จดรายรับ-รายจ่าย เพื่อทราบพฤติกรรมการใช้จ่ายของตนเอง
- ถูเงินสดแค่พอใช้
- ซื้อของเท่าที่จตไว้เท่านั้น
- ถ้าใช้บัตรเครดิต ต้องมีเงินจ่ายเต็มจำนวนและตรงเวลา
- สะสมหนี้ โดยจ่ายหนี้ให้ครบตามจำนวนและตรงเวลา

ขั้นตอนที่ 5 ทบทวนและปรับปรุงแผนตามสถานการณ์

หมั่นตรวจสอบแผนการเงินและแผนใช้เงินเป็นระยะว่าทำได้ตามแผนที่วางไว้หรือไม่ โดยการเปรียบเทียบแผนใช้เงินกับบันทึกรายรับ-รายจ่ายที่เกิดขึ้นจริง หากใช้จ่ายตามแผนใช้เงินแล้ว รู้สึกอึดอัด เครียดที่ไม่สามารถทำตามแผนที่กำหนดไว้ได้ ต้องหาสาเหตุว่าเกิดจากอะไร อาจเกิดจากประมาณการรายรับที่ คาดว่าจะเกิดขึ้นมากเกินไป ประมาณการรายจ่ายที่คาดว่าจะเกิดขึ้นน้อยเกินไป รายรับที่เกิดขึ้นจริงน้อยเกินไป หรือรายจ่ายที่เกิดขึ้นจริงมากเกินไป จากนั้นหาทางแก้ไขและปรับแผนให้สอดคล้องกับความสามารถทางการเงินในปัจจุบันของเรา

ลักษณะของการมีสุขภาพการเงินที่ดี

การมีสุขภาพทางการเงินที่ดี ก็คล้ายกับการที่เรามีสุขภาพแข็งแรง คือมีความมั่นคงทางการเงินเพราะ มีเงินออมเพื่อเป้าหมายต่าง ๆ ในชีวิต มีภาระผ่อนหนี้ที่ไม่หนักเกินไปและหากมีเหตุฉุกเฉินที่มากระทบการใช้ชีวิตปกติทำให้ต้องใช้เงินกะทันหันก็จ่ายเองได้ ไม่ต้องกู้ยืมใคร ลดโอกาสที่จะเกิดปัญหาการเงิน หรือปัญหาเงินไม่พอใช้ โดยลักษณะของการมีสุขภาพการเงินที่ดี มีดังนี้

1. มีสัดส่วนภาระผ่อนหนี้ต่อรายได้ไม่เกิน 33% หรือไม่เกิน 1 ใน 3 ของรายได้ต่อเดือน ซึ่งเป็น สัดส่วนของหนี้ที่คนทั่วไปพอจะจ่ายไหว แต่หากมีอัตราส่วนหนี้ต่อรายได้มากกว่าหรือน้อยกว่านี้ อาจมีความหมายดังนี้

สัดส่วน	ความหมาย	สถานะ	คำแนะนำ
มากกว่า 50%	ภาระผ่อนหนี้เริ่มหนักอึ้ง	สีแดง	● ต้องหาทางปลดหนี้ ● เปิดใจคุยกับคนในครอบครัวหรือหาที่ปรึกษา ● อย่ากู้เพิ่ม
มากกว่า 33% แต่ไม่เกิน 50%	ภาระผ่อนหนี้เริ่มเยอะแล้ว	สีเหลือง	● หาวิธีลดรายจ่าย หารายได้พิเศษ ● ถ้าเป็นไปได้อย่าก่อหนี้เพิ่มอีก
น้อยกว่าหรือเท่ากับ 33%	ภาระผ่อนหนี้ยังอยู่ในเกณฑ์ดี	สีเขียว	● ควรเป็นหนี้เท่าที่จำเป็นและจ่ายไหว ● จ่ายให้เต็มจำนวนและตรงเวลา

สัดส่วน	ความหมาย	สถานะ	คำแนะนำ
			● ไม่จำเป็นต้องจ่ายเพิ่ม

ตัวอย่าง ถ้า นาง ก มีรายได้เดือนละ 15,000 บาท “ภาระผ่อนหนี้ต่อเดือนไม่ควรเกิน 1 ใน 3 ของรายได้”
เป็นเงินกี่บาท

$$\begin{aligned}\text{ภาระผ่อนหนี้ในแต่ละเดือนไม่ควรเกิน} &= \text{รายได้} \div 3 \\ &= 15,000 \div 3 \\ &= 5,000 \text{ บาท}\end{aligned}$$

2. มีสัดส่วนเงินออมต่อรายได้น้อย 25% หรือน้อยกว่า 1 ใน 4 ของรายได้ ซึ่งเป็นสัดส่วนของเงินที่คนทั่วไปควรออมไว้เพื่อเป้าหมายต่าง ๆ แต่หากมีอัตราส่วนเงินออมต่อรายได้มากกว่าหรือน้อยกว่านี้ อาจมีความหมายดังนี้

สัดส่วน	ความหมาย	สถานะ	คำแนะนำ
น้อยกว่า 10%	ต้องพยายามอีกนิด	สีแดง	● อย่างน้อยควรออมให้ถึง 10% ของรายได้ ● หาวิธีลดรายจ่ายและเพิ่มรายได้
มากกว่า 10% แต่ไม่ถึง 25%	มาถูกทางแล้ว	สีเหลือง	● พยายามต่อไปให้ถึง 1 ใน 4 ของรายได้ ● หาวิธีลดรายจ่าย หารายได้เสริม
มากกว่า 25%	ยอดเยี่ยมมาก	สีเขียว	● แบ่งเงินออมเป็นส่วน ๆ ตามความจำเป็นและเป้าหมายในชีวิต ● หาความรู้เรื่องการลงทุนที่ถูกต้อง

ตัวอย่าง ถ้า นาง ก มีรายได้เดือนละ 15,000 บาท “ออมเงินเดือนละ 1 ใน 4 ของรายได้” เป็นเงินกี่บาท

$$\begin{aligned}\text{ควรออมเงินเดือนละ} &= \text{รายได้} \div 4 \\ &= 15,000 \div 4 \\ &= 3,750 \text{ บาท}\end{aligned}$$

3. มีเงินออมเผื่อฉุกเฉินอย่างน้อย 3-6 เท่าของรายจ่ายจำเป็นและภาระผ่อนหนี้ต่อเดือน ซึ่งเป็นจำนวนเงินที่ควรมีไว้ใช้ยามจำเป็น เมื่อเกิดเหตุการณ์ไม่คาดฝันและต้องใช้เงินจำนวนมาก เช่น อุบัติเหตุ เจ็บป่วย รายได้ลดกะทันหัน ตกงาน แต่หากมีเงินออมเผื่อฉุกเฉินมากกว่าหรือน้อยกว่านี้อาจมีความหมายดังนี้

จำนวนเท่า	ความหมาย	สถานะ	คำแนะนำ
น้อยกว่า 3 เท่า	คุณต้องออกแรงอีกนิด	สีแดง	- เก็บให้ได้อย่างน้อย 3-6 เท่าของค่าใช้จ่ายที่จำเป็นและภาระผ่อนหนี้ต่อเดือน - ถ้ามีเหตุฉุกเฉินต้องใช้เงินจะได้ไม่ต้องไปยืมใคร
มากกว่า 6 เท่า	คุณเยี่ยมยอดมาก	สีเหลือง	- อาจเสียโอกาสที่จะได้ผลตอบแทนที่สูงกว่า - ส่วนที่เกิน 6 เท่า อาจนำไปฝากประจำหรือลงทุน (อย่าลืมศึกษาข้อมูลก่อนตัดสินใจ)
เงินออมเผื่อฉุกเฉิน 3-6 เท่า	คุณทำดีแล้ว	สีเขียว	ถ้ามีเหตุการณ์ไม่คาดฝันก็สามารถนำเงินก้อนนี้มาใช้จ่าย พึ่งตัวเองได้สบายใจ

ตัวอย่าง ถ้า นาง ก มีรายได้เดือนละ 15,000 บาท มีค่าใช้จ่ายจำเป็นและภาระผ่อนหนี้รวมกันต่อเดือนละ 7,000 บาท ควรมีเงินออมเผื่อฉุกเฉินอย่างน้อยเท่าไร

ควรมีเงินออมเผื่อฉุกเฉินอย่างน้อย = ค่าใช้จ่ายจำเป็นและภาระผ่อนหนี้ต่อเดือน $\times$ 3

$$= 7,000 \times 3$$

$$= 21,000 \text{ บาท}$$

หัวข้อที่ 5 การออมและการลงทุน

การออมเป็นสิ่งที่ทุกคนคุ้นเคยกันดี แต่มักจะละเลยที่จะทำ เพราะต้องใช้เวลานานกว่าจะเห็นผล บางคนก็มองว่าการออมเป็นเรื่องของเด็ก แต่แท้จริงแล้วการออมเป็นจุดเริ่มต้นของความมั่นคงทางการเงิน และเป็นเหมือนวีรบุรุษที่ช่วยเหลือเราเมื่อมีปัญหาการเงิน

การออม

การออมเป็นการแบ่งรายได้ส่วนหนึ่งในปัจจุบันไปเก็บสะสมไว้ใช้ในอนาคต ซึ่งสามารถทำได้หลายรูปแบบ ตั้งแต่การเก็บสะสมด้วยตนเอง เช่น หยอดกระปุกออมสิน เก็บสะสมไว้ที่บ้าน

ประโยชน์ของการออม

การออมอย่างสม่ำเสมอจะทำให้ผู้ออมมีเงินก้อนสะสมเก็บไว้ ซึ่งช่วยแบ่งเบาภาระเมื่อเกิดเหตุฉุกเฉิน โดยไม่ต้องก่อกวนหรือขอความช่วยเหลือจากบุคคลอื่น ช่วยทำให้ความฝันเป็นความจริง และช่วยสร้างโอกาสให้เงินที่มีอยู่งอกเงยมากขึ้น

หลักการออมให้สำเร็จ

การออมสามารถทำได้หลายวิธี โดยเลือกใช้วิธีที่ถนัดและเหมาะสมกับรายรับ-รายจ่ายของตนเอง สำหรับหลักการออมให้สำเร็จมีดังนี้

1. ออมก่อนใช้ : หากใช้ก่อนออม มักไม่เหลือออมหรือมีเงินเหลืออมน้อยกว่าที่ตั้งใจไว้ ดังนั้น เมื่อได้รับเงินมา ควรแบ่งออมก่อนใช้ทันทีจนเป็นนิสัย โดยคิดว่าล่วงหน้าว่าเงินที่แบ่งมาออมจะมีไว้สำหรับเป้าหมายอะไรบ้างและรวมกันแล้วเป็นเงินเท่าไร ส่วนเงินที่เหลือใช้จ่ายได้ตามสบาย
2. แบ่งเงินเป็นส่วน ๆ ตามเป้าหมายที่ต้องการใช้ และใช้เงินตามวัตถุประสงค์นั้น ๆ ไม่ปะปนกัน
3. ออมอย่างน้อย 1 ใน 4 ของรายได้ : เป็นอัตราส่วนที่ควรจำให้ขึ้นใจและใช้ทุกครั้งที่มียาได้เข้ากระเป๋า แต่ถ้ามียาได้น้อย มีรายจ่ายจำเป็นมาก ให้เริ่มออมที่ 10% ของรายได้ก่อน จากนั้นพยายามออมต่อไปให้ถึง 1 ใน 4 ของรายได้
4. มีวินัยในการออม : ออมอย่างสม่ำเสมอ โดยใช้เทคนิคการออมที่สนุกสนาน ทำได้ง่าย เพื่อสร้างแรงจูงใจในการออมให้ได้ตามที่ตั้งใจไว้ เช่น
 - หยอดกระปุกก่อนออกจากบ้าน เช่น วันละ 10 บาท
 - ผูกการออมกับพฤติกรรมที่ชอบทำ เช่น ถ้าเล่นเกมต้องออมชั่วโมงละ 10 บาท

- เก็บเศษของรายรับไว้เป็นเงินออม เช่น ได้รับเงิน 320 บาท ก็เก็บ 20 บาท ไว้ออม
- เก็บเงินทอนไว้เป็นเงินออม เช่น ซื้อของราคา 280 บาท จ่ายไป 300 บาท ได้รับเงินทอน 20 บาท ก็นำไปออมได้แบงก์ 50 หรือเหรียญทอนมาเมื่อไร ก็เก็บไว้ ไม่นำมาใช้
- เก็บส่วนลดเป็นเงินออม เช่น สินค้าราคา 1,000 บาท ลดเหลือ 700 บาท ก็เก็บส่วนลด 300 บาท ไว้เป็นเงินออม
- ซื้อของไม่จำเป็นไปเท่าไร ก็ให้นำเงินมาออมเท่านั้น เช่น ถ้าซื้อของไม่จำเป็น 1,000 บาท ก็ต้องออมเงินให้ได้ 1,000 บาท

ดอกเบี้ยทบต้น

คำกล่าวที่ว่า “ออมก่อน รวยก่อน” ความร่ำรวยดังกล่าวส่วนหนึ่งเป็นผลมาจากอำนาจของดอกเบี้ยทบต้น (compound interest rate) ซึ่งก็คือดอกเบี้ยของดอกเบี้ย

สมมติว่า เรานำเงิน 100,000 บาท ไปฝากธนาคาร และอัตราดอกเบี้ยเงินฝากธนาคารเท่ากับ 2% ต่อปีทุก ๆ ปี เมื่อครบ 1 ปี เงินของเราจะเพิ่มขึ้นเป็น 102,000 บาท (เงินต้น 100,000 บาท บวกดอกเบี้ย 2,000 บาท) เงิน 102,000 บาทนี้ จะกลายเป็นเงินต้นของปีที่ 2 และเมื่อครบ 2 ปี เงินของเราจะเพิ่มขึ้นเป็น 104,040 บาท (เงินต้น 104,000 บาท บวกดอกเบี้ย 2,040 บาท) และในปีถัด ๆ ไปดอกเบี้ยของปีนั้นจะถูกทบเข้ากับเงินต้น และกลายเป็นเงินต้นของปีถัดไป เป็นเช่นนี้ไปเรื่อย ๆ จะเห็นได้ว่า ส่วนที่เป็นดอกเบี้ยไม่ได้คงที่ที่ 2,000 บาท แต่เพิ่มขึ้นทุกปี ซึ่งเป็นเพราะเงินต้นของเราก็เพิ่มขึ้นทุก ๆ ปีเช่นกัน เนื่องจากได้เอาดอกเบี้ยของปีก่อนมารวมเข้าเป็นเงินต้นด้วยแล้ว นี่คือเหตุผลที่ควรเริ่มออมตั้งแต่วันนี้

การลงทุน

การลงทุนเป็นตัวช่วยให้เงินออมที่มีอยู่อกเงยและช่วยให้บรรลุเป้าหมายทางการเงินได้ไวขึ้น แต่การลงทุนมีความเสี่ยง โปรดศึกษาข้อมูลก่อนการตัดสินใจลงทุน ประโยชน์คุณูที่หลาย ๆ คนคงเคยได้ยินบ่อย ๆ เพราะ “ความเสี่ยงและผลตอบแทน” เป็นของคู่กัน ถ้าอยากได้ผลตอบแทนสูง ๆ ก็ต้องทำใจเอาไว้ด้วยว่าการลงทุนนั้นจะมีโอกาสขาดทุนสูงด้วยเช่นกัน High Risk, High (Expected) Return ดังนั้น ก่อนเอาเงินไปลงทุน ลองถามตัวเองว่าถ้าต้องสูญเสียเงินก้อนนั้นไปบางส่วนหรือทั้งหมด เราจะเดือดร้อนหรือไม่ รับได้มากน้อยแค่ไหน

ก่อนเริ่มลงทุนมีสิ่งต้องรู้จักตนเองทั้งเป้าหมายทางการเงิน จำนวนเงินที่ต้องการ ระยะเวลาในการลงทุน และความเสี่ยงที่ยอมรับได้ เพราะจะได้เลือกและแบ่งเงินลงทุนในผลิตภัณฑ์การลงทุนให้สอดคล้องกับเป้าหมายทางการเงินและความเสี่ยงที่ยอมรับได้

การประเมินความสามารถในการยอมรับความเสี่ยงทำได้ด้วยการทำแบบทดสอบระดับความเสี่ยงที่ยอมรับได้จากตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย โดยผลทดสอบจะแสดงระดับความเสี่ยงที่รับได้ คำอธิบาย และแนวทางการจัดสรรเงินลงทุนเบื้องต้น อย่างผลทดสอบสำหรับนักลงทุนที่รับความเสี่ยงได้ต่ำ จะมีสัดส่วนการลงทุนสินทรัพย์ที่มีความเสี่ยงต่ำและปานกลางถึง 90% ของเงินลงทุนทั้งหมด ในขณะที่สัดส่วนการลงทุนสินทรัพย์ที่มีความเสี่ยงสูงเพียง 10% เท่านั้น โดยสัดส่วนการลงทุนในสินทรัพย์เสี่ยงจะเพิ่มขึ้น หากสามารถรับความเสี่ยงได้เพิ่มขึ้น

เว็บไซต์ตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย (ตลท.) หรือโทร. 0 2009 9999	https://www.set.or.th/project/caltools/risk.html	
--	---	--

ผลิตภัณฑ์การลงทุน

ผลิตภัณฑ์การลงทุนมีให้เลือกหลากหลาย ซึ่งมีความเสี่ยงและผลตอบแทนที่แตกต่างกัน ทั้งเงินฝาก ตราสารหนี้ หุ้นสามัญ สินทรัพย์ทางเลือก กองทุนรวม จึงควรศึกษาข้อมูลก่อนตัดสินใจลงทุน

บัญชีเงินฝาก

แบ่งออกเป็น 3 ประเภทใหญ่ คือ เงินฝากออมทรัพย์ เงินฝากประจำ และเงินฝากกระแสรายวัน ซึ่งสถาบันการเงินแต่ละแห่งอาจจะมีชื่อเรียกที่แตกต่างกันแต่โดยปกติจะมีลักษณะพื้นฐานดังนี้

1. บัญชีเงินฝากออมทรัพย์

บัญชีที่สามารถฝากหรือถอนเงินเมื่อไรก็ได้ กำหนดจำนวนเงินฝากขั้นต่ำต่ำไม่สูง โดยทั่วไปบัญชีเงินฝากออมทรัพย์จะคิดดอกเบี้ยให้ผู้ฝากทุกวัน แต่จะจ่ายดอกเบี้ยให้ผู้ฝากปีละ 2 ครั้ง คือ ในเดือนมิถุนายนและธันวาคม ซึ่งดอกเบี้ยที่ได้รับในแต่ละงวดก็จะมารวมเป็นเงินต้นสำหรับคิดดอกเบี้ยในแต่วันต่อไปด้วย

- หากได้รับดอกเบี้ยจากบัญชีออมทรัพย์รวมทุกบัญชีจากธนาคารแห่งเดียวกันเกิน 20,000 บาทในปีภาษีนั้น ธนาคารมีหน้าที่หักภาษีเงินได้ ณ ที่จ่าย 15% และนำส่งกรมสรรพากรต่อไป

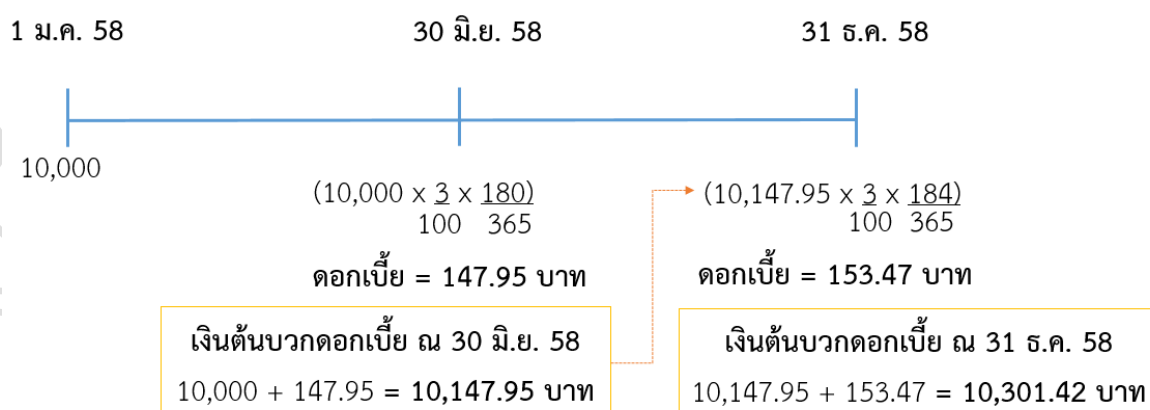
- หากมีการฝากออมทรัพย์หลายธนาคารและมีดอกเบี้ยรับรวมกันทุกแห่งเกินกว่า 20,000 บาทในปีภาษีนั้น ผู้ฝากมีหน้าที่แจ้งแก่ธนาคารผู้จ่ายดอกเบี้ย เพื่อให้ดำเนินการหักภาษี ณ ที่จ่ายและนำส่งกรมสรรพากรต่อไป

ตัวอย่างการคำนวณดอกเบี้ยเงินฝากออมทรัพย์

นาง ก เปิดบัญชีเงินฝากออมทรัพย์ที่ธนาคารเมื่อวันที่ 1 ม.ค. 58 จำนวน 10,000 บาท ได้รับดอกเบี้ยเงินฝากในอัตรา 3% ต่อปี โดยธนาคารจะจ่ายดอกเบี้ยให้ในวันที่ 30 มิ.ย. และ 31 ธ.ค. ของทุกปี หากฝากเงินไว้ทั้งปี โดยไม่ถอนเงินออกหรือฝากเงินเพิ่ม และไม่ได้ออนดอกเบี้ยออกมาใช้ในช่วงปี หากครบ 1 ปี จะมีเงินฝากในบัญชีรวมดอกเบี้ยเป็นเงินเท่าไร

วิธีการคำนวณ

1. ระยะเวลาในการคำนวณจำนวนวันในการฝากเงิน จะคำนวณถึงวันก่อนวันที่จ่ายดอกเบี้ยดังนี้
จ่ายดอกเบี้ย 30 มิ.ย. 58 จะเริ่มนับตั้งแต่วันที่ 1 ม.ค. 58 ถึง 29 มิ.ย. 58 = 180 วัน
จ่ายดอกเบี้ย 31 ธ.ค. 58 จะเริ่มนับตั้งแต่วันที่ 30 มิ.ย. 58 ถึง 30 ธ.ค. 58 = 184 วัน (สำหรับดอกเบี้ยของวันที่ 31 ธ.ค. 2558 จะถูกนำไปคำนวณจำนวนวันรวมกับการคิดดอกเบี้ยครั้งต่อไป)
2. อัตราดอกเบี้ย 3% ในที่นี้ ดอกเบี้ยเงินฝากออมทรัพย์ไม่ต้องเสียภาษี ณ ที่จ่าย 15% จึงสามารถนำมาคำนวณในสูตรได้
3. เงินฝากออมทรัพย์นี้ให้ดอกเบี้ยทบต้น ดังนั้น ต้องนำเงินต้นบวกดอกเบี้ยก่อน จากนั้นจึงนำผลที่ได้ไปเป็นฐานคำนวณดอกเบี้ยสำหรับงวดถัดไป

คำตอบ ณ 31 ธ.ค. 58 นาง ก จะมีเงินต้นบวกดอกเบี้ยทั้งสิ้นเท่ากับ 10,301 บาทโดยประมาณ

ตัวอย่างการคำนวณเงินรวมที่จะได้จากดอกเบี้ยทบต้นอย่างง่าย

นาง ก ฝากเงิน 10,000 บาท เป็นระยะเวลา 3 ปี ธนาคารให้อัตราดอกเบี้ย 3% ต่อปี เท่ากันทุกปี โดยจ่ายดอกเบี้ยให้ปีละครั้ง หากไม่มีการฝากเพิ่มระหว่างปี และไม่ถอนเงินต้นหรือดอกเบี้ยออกมาใช้ จะสามารถคำนวณเงินรวมเมื่อครบ 3 ปีตามสูตรได้ดังนี้

สูตรคำนวณเงินรวมที่จะได้จากดอกเบี้ยทบต้นอย่างง่าย

$$\text{จำนวนเงินรวม} = \text{เงินต้น} \times (1 + \text{อัตราดอกเบี้ยต่องวด})^{\text{จำนวนงวด}}$$

$$\begin{aligned} \text{จำนวนเงินรวม} &= 10,000 \times \left(1 + \frac{3}{100}\right)^3 \\ &= 10,000 \times (1 + 0.03)^3 \\ &= 10,000 \times (1.03)^3 \\ &= 10,000 \times 1.092727 \\ &= 10,927.27 \text{ บาท} \end{aligned}$$

ดังนั้น เมื่อฝากครบ 3 ปี นาง ก จะมีเงินรวมทั้งสิ้น 10,927 บาทโดยประมาณ

2. บัญชีเงินฝากประจำ

- บัญชีเงินฝากประจำทั่วไป เป็นบัญชีที่มีระยะเวลาการฝากที่แน่นอน เช่น 3 เดือน 6 เดือน 1 ปี ให้ดอกเบี้ยสูงกว่าเงินฝากออมทรัพย์ การจ่ายดอกเบี้ย แล้วแต่เงื่อนไขธนาคาร เช่น จ่ายดอกเบี้ยเมื่อครบกำหนด จ่ายดอกเบี้ยทุก 3 เดือน โดยอาจจะนำดอกเบี้ยที่ได้มาฝากเข้าบัญชีเงินฝากประจำ (ทบต้น) หรืออาจจะโอนดอกเบี้ยเงินฝากเข้าบัญชีเงินฝากออมทรัพย์หรือกระแสรายวัน ซึ่งธนาคารจะแจ้งให้ทราบตั้งแต่ตอนเปิดบัญชี แต่หากถอนก่อนครบกำหนดอาจไม่ได้รับดอกเบี้ยในอัตราที่ธนาคารประกาศ เช่น อาจได้รับดอกเบี้ยในอัตราดอกเบี้ยออมทรัพย์ โดยดอกเบี้ยต้องเสียภาษี 15% ของดอกเบี้ยที่ได้รับ

ตัวอย่างการคำนวณดอกเบี้ยเงินฝากประจำ

นาง ก เลือกเปิดบัญชีเงินฝากประจำ 3 เดือน จำนวน 10,000 บาท ได้รับอัตราดอกเบี้ย 3% ต่อปี แบบทบต้น โดยเริ่มต้นฝากวันที่ 1 ม.ค. 58 และเมื่อครบกำหนด 3 เดือนก็ยังคงฝากอย่างต่อเนื่องไปเรื่อย ๆ

โดยไม่มีการถอนเงินต้นและดอกเบี้ย ให้คำนวณว่าเมื่อครบกำหนดทุก 3 เดือนในช่วงเวลา 1 ปี จะได้รับเงินต้นและดอกเบี้ยเป็นเงินเท่าไร

วิธีการคำนวณ

- ระยะเวลาในการคำนวณจำนวนวันในการฝากเงิน จะคำนวณถึงวันก่อนวันที่จ่ายดอกเบี้ยดังนี้
 จ่ายดอกเบี้ย 1 เม.ย. 58 จะเริ่มนับตั้งแต่วันที่ 1 ม.ค. 58 ถึง 31 มี.ค. 58 รวม 90 วัน
 จ่ายดอกเบี้ย 1 ก.ค. 58 จะเริ่มนับตั้งแต่วันที่ 1 เม.ย. 58 ถึง 30 มิ.ย. 58 รวม 91 วัน
 จ่ายดอกเบี้ย 1 ต.ค. 58 จะเริ่มนับตั้งแต่วันที่ 1 ก.ค. 58 ถึง 30 ก.ย. 58 รวม 92 วัน
 จ่ายดอกเบี้ย 1 ม.ค. 59 จะเริ่มนับตั้งแต่วันที่ 1 ต.ค. 58 ถึง 31 ธ.ค. 58 รวม 92 วัน
- ดอกเบี้ยที่ได้รับจะถูกหักภาษี ณ ที่จ่าย 15% ดังนั้น อัตราดอกเบี้ยที่รุ่งโรจน์จะได้รับหลังหักภาษี ณ ที่จ่าย เท่ากับ 2.55% ($3 \times (1 - 15\%)$)
- เงินฝากประจำนี้ธนาคารให้ดอกเบี้ยทบต้น ดังนั้น ต้องนำเงินต้นบวกดอกเบี้ยก่อน จากนั้นจึงนำผลที่ได้ไปเป็นฐานคำนวณดอกเบี้ยสำหรับงวดถัดไป

1 ม.ค. 58	เงินต้น 10,000 บาท
1 เม.ย. 58	$10,000 + (10,000 \times \frac{2.55}{100} \times \frac{90}{365}) = 10,062.88$ บาท
1 ก.ค. 58	$10,062.88 + (10,062.88 \times \frac{2.55}{100} \times \frac{91}{365}) = 10,126.85$ บาท
1 ต.ค. 58	$10,126.85 + (10,126.85 \times \frac{2.55}{100} \times \frac{92}{365}) = 10,191.94$ บาท
1 ม.ค. 59	$10,191.94 + (10,191.94 \times \frac{2.55}{100} \times \frac{92}{365}) = 10,257.45$ บาท

คำตอบ นาง ก จะได้รับเงินต้นและดอกเบี้ยเป็นเงิน 10,257 บาทโดยประมาณ

- บัญชีเงินฝากประจำแบบปลอดภาษี เป็นบัญชีเงินฝากประจำที่ได้รับการยกเว้นภาษี โดยแต่ละคนมีสิทธิเปิดบัญชีเงินฝากประเภทนี้ได้เพียงคนละ 1 บัญชีเท่านั้น ตามเกณฑ์กรมสรรพากรไม่ได้มีการ

กำหนดจำนวนเงินฝากขั้นต่ำไว้ แต่มีเพดานฝากสูงสุดอยู่ที่ 25,000 บาทต่อเดือน และเมื่อรวมจำนวนเงินที่ฝากทุกเดือนแล้วต้องไม่เกิน 600,000 บาท ซึ่งต้องฝากเงินทุก ๆ เดือนเป็นจำนวนเท่ากันตลอดอายุสัญญา เป็นเวลาไม่น้อยกว่า 24 เดือน หากเงินฝากครบกำหนด บางธนาคารจะโอนเงินต้นและดอกเบี้ยเข้าบัญชีออมทรัพย์หรือบัญชีกระแสรายวัน หรือบางธนาคารอาจเปลี่ยนประเภทเป็นบัญชีเงินฝากประจำให้อัตโนมัติ ในระหว่างระยะเวลาการฝาก ขาดฝากได้ไม่เกิน 2 ครั้ง และยังคงต้องฝากให้ครบตามวงเงินที่กำหนด กรณีถอนก่อนครบกำหนดจะไม่ได้รับดอกเบี้ย หรือได้รับในอัตราดอกเบี้ยเงินฝากออมทรัพย์ พร้อมทั้งถูกหักภาษี ณ ที่จ่าย ซึ่งเงื่อนไขของแต่ละธนาคารจะแตกต่างกัน จึงควรศึกษาเงื่อนไขอย่างรอบคอบเพื่อจะได้ไม่เสียสิทธิที่พึงจะได้รับจากการฝากเงินประเภทนี้

3. เงินฝากกระแสรายวัน : เป็นบัญชีที่บริษัทหรือร้านค้าใช้ชำระเงินค่าสินค้าหรือบริการต่าง ๆ อีกทั้งยังสามารถขอใช้วงเงินเบิกเกินบัญชี (overdraft: O/D) ในการช่วยเพิ่มสภาพคล่องในกรณีเงินขาดบัญชี และช่วยลดปัญหาเช็คค้าง โดยต้องเสียดอกเบี้ยเฉพาะเงินส่วนที่เบิกเกินบัญชีตามระยะเวลาที่เบิกเกินบัญชี และโดยทั่วไปมักไม่มีการจ่ายดอกเบี้ยให้บัญชีเงินฝากประเภทนี้

เว็บไซต์ธนาคารแห่งประเทศไทย (ธปท.) หรือโทร. 1213	https://www.bot.or.th/th/statistics/interest-rate.html	
	https://app.bot.or.th/1213/MCPD/ProductApp	

สลากออมทรัพย์

เป็นทางเลือกการออมอย่างหนึ่งของผู้ที่ชอบลุ้นรางวัล แม้จะให้ผลตอบแทนไม่สูงนัก (หากไม่ถูกรางวัล) แต่จะได้เงินต้นคืนเต็มจำนวนเมื่อครบกำหนด ซึ่งแตกต่างจากการซื้อหวย หรือสลากกินแบ่งรัฐบาล

สลากออมทรัพย์ขายเป็นจำนวนหน่วยและมีการกำหนดอายุที่แน่นอน (เช่น อายุ 1 ปี 2 ปี หรือ 3 ปี) และมักมีการจ่ายดอกเบี้ยเป็นผลตอบแทนหากถือจนครบตามเกณฑ์ที่ผู้ออกสลากกำหนด ผู้ซื้อสลากสามารถลุ้นรางวัลได้ทุกงวดจนกว่าสลากจะหมดอายุ แต่ก็อาจมีสลากบางรุ่นซึ่งหากถอนก่อนครบกำหนดอาจได้คืนเงินต้นน้อยกว่าที่จ่ายไป หรือมีบริการพิเศษที่สามารถใช้สลากค้าประกันการกู้เงินได้ด้วย เมื่อซื้อสลาก สถาบัน

การเงินที่ออกสลากมักแนะนำให้เปิดบัญชีเงินฝากออมทรัพย์คู่กันเพื่อเป็นบัญชีเงินฝากสำหรับการรับเงินหากถูกรางวัล

สถาบันการเงินที่ออกสลากในปัจจุบันเป็นสถาบันการเงินเฉพาะกิจของรัฐ ได้แก่ สลากออมทรัพย์ของธนาคารอาคารสงเคราะห์ สลากออมทรัพย์ของธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร และสลากออมสินของธนาคารออมสิน

ตราสารหนี้

ตราสารทางการเงินที่ผู้ออกมีสถานะเป็นลูกหนี้ ซึ่งเป็นได้ทั้งรัฐบาลและเอกชนที่ต้องการเงินไปลงทุน ตราสารหนี้ที่ออกโดยภาครัฐ ได้แก่ ตัวเงินคลังเป็นตราสารหนี้ระยะสั้น อายุไม่เกิน 365 วัน และพันธบัตรรัฐบาลเป็นตราสารหนี้ระยะยาว มีอายุตั้งแต่ 365 วัน ส่วนตราสารหนี้ที่ออกโดยบริษัทเอกชน ได้แก่ ตัวแลกเงินเป็นตราสารหนี้ระยะสั้น อายุไม่เกิน 270 วัน และหุ้นกู้เป็นตราสารหนี้ระยะยาว มีอายุตั้งแต่ 270 วัน

ส่วนผู้ซื้อตราสารหนี้หรือนักลงทุนมีสถานะเป็นเจ้าหนี้ โดยเจ้าหนี้จะได้รับผลตอบแทนในรูปของดอกเบี้ยอย่างสม่ำเสมอตามระยะเวลาที่กำหนดไว้ และจะได้รับเงินต้นคืนเมื่อครบกำหนดอายุ หรือส่วนต่างราคา ในกรณีที่ขายตราสารหนี้ก่อนครบกำหนดอายุ

ตราสารหนี้ภาคเอกชนจะให้อัตราดอกเบี้ยสูงกว่าตราสารหนี้ภาครัฐ เนื่องจากมีความเสี่ยงด้านเครดิตที่สูงกว่า ซึ่งการลงทุนในตราสารหนี้มีความเสี่ยงที่จะไม่ได้รับเงินต้นคืน หรือได้ต่ำกว่ากำหนด จึงขอแนะนำให้ลงทุนในตราสารหนี้ที่มีความสามารถในการชำระหนี้ โดยดูจากอันดับความน่าเชื่อถือ (Credit rating) บริษัทที่มีอันดับความน่าเชื่อถืออยู่ในระดับสูง ถือว่ามีความเสี่ยงต่ำ แต่อัตราผลตอบแทนอาจจะน้อยกว่าบริษัทที่มีบริษัทที่มีอันดับความน่าเชื่อถืออยู่ในระดับต่ำกว่า ซึ่งระดับที่ยอมรับว่าเหมาะสมแก่การลงทุน (Investment grade) rating ตั้งแต่ BBB- ขึ้นไป

การซื้อขายตราสารหนี้สามารถลงทุนทางตรงผ่านการซื้อขายในตลาดแรกจากผู้ออกตราสารหนี้ และซื้อขายเปลี่ยนมือผ่านตลาดรอง โดยติดต่อสอบถามสถาบันการเงินที่เป็นผู้จัดจำหน่ายตราสารหนี้ เช่น สถาบันการเงิน และบริษัทหลักทรัพย์ที่มีธุรกรรมการค้าตราสารหนี้

เว็บไซต์สมาคมตลาดตราสารหนี้ไทย
(ThaiBMA) หรือโทร. 0 2257 0357

<http://www.thaibma.or.th/EN/Investors/Individual/home.aspx>

หุ้นสามัญ

ตราสารทางการเงินที่ภาคเอกชนออกเพื่อระดมเงินทุนไปใช้ในกิจการ นอกเหนือจากการออกตราสารหนี้ โดยเสนอขายผ่านบริษัทหลักทรัพย์ (Broker) ให้กับนักลงทุนที่สนใจซื้อ

ผู้ออกตราสารทุนมีฐานะเป็นเจ้าของกิจการ ขณะที่นักลงทุนมีฐานะเป็นเจ้าของร่วม โดยจะได้รับผลตอบแทน 3 รูปแบบ ได้แก่

- เงินปันผล ซึ่งขึ้นอยู่กับผลการดำเนินงานของบริษัทและนโยบายเงินปันผล
- ส่วนต่างราคา เมื่อราคาหุ้นปรับตัวสูงขึ้นหรือลดลง ซึ่งเป็นการซื้อขายระหว่างนักลงทุนด้วยกัน
- สิทธิต่าง ๆ เช่น สิทธิในการจองซื้อหุ้นออกใหม่ เมื่อบริษัทจัดหาเงินทุนโดยการเพิ่มทุน สิทธิในการมีส่วนร่วมบริหารงานของบริษัท อย่างการเข้าร่วมประชุมผู้ถือหุ้นและการออกเสียงตัดสินใจในเรื่องสำคัญ ๆ ของบริษัท

การซื้อขายหุ้นสามัญสามารถซื้อขายผ่านระบบของตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย โดยต้องเปิดบัญชีกับบริษัทหลักทรัพย์ (Broker) ก่อนส่งคำสั่งซื้อขายผ่านโทรศัพท์ เพื่อให้เจ้าหน้าที่การตลาดทำการให้หรือส่งคำสั่งซื้อขายด้วยตัวเองผ่านระบบออนไลน์

เว็บไซต์ตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย (ตลท.) หรือโทร. 0 2009 9999	https://www.setinvestnow.com/th/stock	
--	---	---

ทองคำ

ทองคำถือเป็นหนึ่งในสินทรัพย์ทางเลือกที่ได้รับความนิยมในการลงทุนอย่างแพร่หลาย เพราะมีลักษณะเป็นทั้งสินค้าอุปโภคบริโภค และสินทรัพย์เพื่อการลงทุน โดยการซื้อขายทองคำแท่งเพื่อลงทุนสามารถลงทุนได้ผ่าน 2 ช่องทาง

1. ซื้อทองคำแท่งที่ร้านทอง : การซื้อขายทองคำแท่งนั้นแตกต่างจากทองรูปพรรณตรงที่ไม่จำเป็นต้องเสียค่ากำเหน็จในการซื้อขาย แต่ในบางครั้งทองคำแท่งจะมีในส่วนทองคำบล็อกร้อย โดยส่วนใหญ่ร้านทองอาจจะไม่คิดค่าบล็อกในทองคำแท่งที่มีขนาด 5 บาทขึ้นไป คนส่วนใหญ่จึงนิยมซื้อทองคำแท่ง 5 บาทขึ้นไป

2. ซื้อทองคำแท่งทางช่องทางออนไลน์ : ในปัจจุบันนักลงทุนไม่จำเป็นต้องเก็บเงินก้อนใหญ่เพื่อซื้อทองคำแท่ง โดยสามารถซื้อขายและทยอยสะสมทองคำที่ละเล็กละน้อยได้ผ่านแอปพลิเคชัน ซึ่งปัจจุบันร้านทองหลาย ๆ ร้านมีการให้บริการในลักษณะดังกล่าว โดยเมื่อนักลงทุนสะสมน้ำหนักของทองคำครบตามเงื่อนไขของร้านทอง ก็จะสามารถเลือกรับเป็นทองคำจริง หรือ ถอนเป็นเงินสดได้ โดยต้องเปิดบัญชีซื้อขายทองคำกับร้านทองก่อนส่งคำสั่งซื้อขายผ่านระบบออนไลน์

ทั้งนี้ นักลงทุนควรเลือกร้านทองและแพลตฟอร์มที่น่าเชื่อถือจะได้ปลอดภัยและเพิ่มความสบายใจ โดยนักลงทุนจะได้รับผลตอบแทนจากการลงทุนทองคำในรูปแบบของส่วนต่างราคา เมื่อราคาทองปรับตัวสูงขึ้นหรือลดลง

นอกจากการลงทุนในทองคำแท่งแล้ว นักลงทุนยังสามารถลงทุนในกองทุนรวมทองคำ กองทุนรวมอียิปต์ทองคำ (Gold ETFs) และสัญญาซื้อขายทองคำล่วงหน้า (Gold Futures) ทั้งนี้ นักลงทุนแต่ละคนเหมาะกับรูปแบบการลงทุนทองคำที่แตกต่างกัน จึงควรเลือกลงทุนที่เหมาะสมกับตัวเองและศึกษาข้อมูลเพิ่มเติมก่อนจะเริ่มลงทุนแต่ละประเภท

คริปโทเคอร์เรนซีหรือสกุลเงินดิจิทัล

หน่วยอิเล็กทรอนิกส์ที่สร้างขึ้นเพื่อใช้เป็นสื่อกลางในการแลกเปลี่ยนสินค้า บริการ หรือสิทธิอื่นใด โดยมูลค่าของคริปโทเคอร์เรนซีนั้นขึ้นอยู่กับความพึงพอใจของผู้ซื้อและผู้ขายเป็นหลัก และยังไม่สามารถใช้ชำระหนี้ได้ตามกฎหมาย ซึ่ง Bitcoin ถือเป็นสกุลเงินดิจิทัล ที่ได้รับความนิยมและใช้แลกเปลี่ยนมากที่สุดสกุลหนึ่ง

นักลงทุนส่วนใหญ่เน้นเก็งกำไรจากการซื้อขายคริปโทเคอร์เรนซี เพื่อได้ส่วนต่างราคาเป็นผลตอบแทนจากการลงทุน ซึ่งคริปโทเคอร์เรนซีมีรายละเอียดที่ซับซ้อนและมีราคาค่อนข้างผันผวน จึงถือเป็นการลงทุนที่มีความเสี่ยงสูง นักลงทุนควรศึกษาข้อมูลสำคัญของสินทรัพย์ดิจิทัลจากสมุดปกขาว (White Paper) ให้รอบคอบก่อนตัดสินใจลงทุน

นอกจากนี้ ควรเลือกลงทุนผ่านตัวกลางที่ได้รับอนุญาตภายใต้ พรก. การประกอบธุรกิจสินทรัพย์ดิจิทัล ซึ่งกำกับดูแลโดยสำนักงานคณะกรรมการกำกับหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ (ก.ล.ต.)

เว็บไซต์สำนักงานคณะกรรมการกำกับ หลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ (ก.ล.ต.) หรือโทร. 1207	https://www.sec.or.th/digitalass et	
---	---	---

เว็บไซต์ตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย (ตลท.) หรือโทร. 0 2009 9500	https://www.set.or.th/th/tdx/about	
--	---	---

กองทุนรวม

การรวบรวมเงินของนักลงทุนหลาย ๆ คนมารวมกัน เพื่อนำเงินมาลงทุนในผลิตภัณฑ์ทางการเงินต่าง ๆ ตามนโยบายที่กองทุนรวมนั้น ๆ กำหนดไว้ ซึ่งมีตั้งแต่ความเสี่ยงต่ำไปจนถึงความเสี่ยงสูง กองทุนรวมจัดตั้งโดยบริษัทหลักทรัพย์จัดการกองทุน (บลจ.) โดยมีผู้จัดการกองทุนที่มีความรู้และประสบการณ์ทำหน้าที่ช่วยบริหารจัดการเงินของกองทุน

ผู้ลงทุนจะได้ผลตอบแทนเป็นส่วนต่างราคาจากการขายหน่วยลงทุน เงินปันผลเฉพาะกองทุนที่มีนโยบายจ่ายเงินปันผล และสิทธิในการลดหย่อนภาษีเฉพาะกองSSF และ RMF

การซื้อขายกองทุนรวมต้องเปิดบัญชีซื้อขายหน่วยลงทุนของกองทุนรวมกับบริษัทหลักทรัพย์จัดการกองทุน (บลจ.) โดยแนะนำให้ขอใช้บริการซื้อขายผ่านช่องทางออนไลน์ เพื่อให้สามารถทำธุรกรรมซื้อขายสับเปลี่ยนได้อย่างสะดวกสบาย

การรู้จักประเภทกองทุนจะช่วยให้นักลงทุนสามารถเลือกกองทุนที่เหมาะสม สอดคล้องกับเป้าหมายทางการเงินและระดับความเสี่ยงที่ยอมรับได้ ซึ่งกองทุนรวมที่ขายในประเทศไทยแบ่งเป็น 8 ประเภทตามระดับความเสี่ยง (Risk Spectrum) เรียงจากน้อยไปมาก

- ความเสี่ยงระดับที่ 1 กองทุนรวมตลาดเงินในประเทศ ความเสี่ยงต่ำที่สุด
- ความเสี่ยงระดับที่ 2 กองทุนรวมตลาดเงินต่างประเทศ เป็นกองทุนที่เน้นลงทุนในเงินฝาก ตัวเงินตราสารหนี้ที่มีอายุเฉลี่ยไม่เกิน 1 ปี เหมือนกลุ่มแรก แต่อาจมีการลงทุนในต่างประเทศบางส่วน
- ความเสี่ยงระดับที่ 3 กองทุนรวมพันธบัตรรัฐบาล ส่วนใหญ่ตราสารหนี้ภาครัฐจะมีอายุเฉลี่ยมากกว่า 1 ปี จึงมีความผันผวนมากกว่ากองทุนรวมตลาดเงิน
- ความเสี่ยงระดับที่ 4 กองทุนรวมตราสารหนี้ มีทั้งกองที่ลงทุนในตราสารหนี้ระยะสั้น และตราสารหนี้ระยะยาว

- ความเสี่ยงระดับที่ 5 กองทุนรวมผสม เป็นกองทุนที่สามารถลงทุนในสินทรัพย์อะไรก็ได้ ไม่ว่าจะเป็นเงินฝาก ตราสารหนี้ หุ้น ซึ่งมีสัดส่วนการลงทุนเท่าไรต้องดูในนโยบายการลงทุนของกองทุนรวมนั้น
- ความเสี่ยงระดับที่ 6 กองทุนรวมตราสารทุน เป็นกองทุนที่เน้นลงทุนในหุ้นทั้งในประเทศและต่างประเทศ
- ความเสี่ยงระดับที่ 7 กองทุนรวมตามหมวดอุตสาหกรรม เป็นกองทุนที่เน้นลงทุนในหุ้น แต่เจาะจงอุตสาหกรรมมากขึ้น เช่น หุ้นธนาคาร หุ้นสื่อสาร หุ้นโรงพยาบาล
- ความเสี่ยงระดับที่ 8 กองทุนรวมทางเลือก เป็นกองทุนที่เน้นลงทุนในทางเลือกอื่น ๆ เช่น ทองคำ น้ำมัน

Fund Factsheet หรือหนังสือชี้ชวนส่วนสรุปข้อมูลสำคัญของกองทุนรวม คือ เอกสารที่บริษัทหลักทรัพย์จัดการกองทุน (บลจ.) จัดทำเพื่อสรุปข้อมูลสำคัญของกองทุนรวม ซึ่งนักลงทุนควรอ่านและศึกษาข้อมูลใน Fund Factsheet ทุกครั้ง เพื่อทำความเข้าใจก่อนตัดสินใจลงทุนในกองทุนรวม โดยสามารถหาข้อมูล Fund Factsheet ของแต่ละกองทุนได้จากเว็บไซต์ของ บลจ.

ข้อมูลสำคัญใน Factsheet มีดังนี้

- นโยบายและกลยุทธ์การลงทุน : มีนโยบายการลงทุนอะไรและมีกลยุทธ์การบริหารกองทุนแบบเชิงรุกหรือเชิงรับ
- ระดับความเสี่ยง : บอกระดับความเสี่ยงของกองทุนรวมว่าอยู่ในระดับใด มีตั้งแต่ระดับ 1 ถึง 8 หากระดับความเสี่ยงที่รับได้ของนักลงทุนอยู่ที่ระดับ 4 แสดงว่าสามารถลงทุนในกองทุนที่มีระดับคะแนนตั้งแต่ 1 - 4 และถ้าต้องการลงทุนความเสี่ยงระดับ 5 ขึ้นไป แสดงว่าจะลงทุนในสินทรัพย์ที่เสี่ยงเกินกว่าความสามารถในการรับความเสี่ยงของตัวเอง
- ผลการดำเนินงานและตัวชี้วัด : แสดงผลการดำเนินงานย้อนหลังที่ผ่านมาของกองทุนรวมเทียบกับดัชนีชี้วัด ซึ่งจะแสดงผลตอบแทนย้อนหลัง 5 ปีปฏิทิน รวมถึงผลตอบแทน YTD 3 เดือน 6 เดือน 1 ปี 3 ปี 5 ปี 10 ปี และตั้งแต่จัดตั้งกองทุน โดยการเปรียบเทียบกองทุนรวมว่ากองทุนรวม

ใดมีผลการดำเนินงานที่ผ่านมามากกว่านั้น ต้องเทียบกองทุนรวมที่มีนโยบายการลงทุนแบบเดียวกัน และช่วงเวลาเดียวกัน

- คำเตือน : การลงทุนในกองทุนรวมไม่ใช่การฝากเงิน ผลการดำเนินงานในอดีตของกองทุนรวมมิได้เป็นสิ่งยืนยันถึงผลการดำเนินงานในอนาคต
- การซื้อขายหน่วยลงทุน : วัน เวลา จำนวนขั้นต่ำในการซื้อขาย
- ค่าธรรมเนียม : ข้อมูลค่าใช้จ่ายทั้งหมดที่เกี่ยวข้องในการบริหารกองทุนรวม แบ่งเป็น
 - ค่าธรรมเนียมที่เรียกเก็บจากกองทุนรวม (Total Expense Ratio) เป็นค่าใช้จ่ายคิดเป็น % ต่อปีของมูลค่าหน่วยลงทุน โดยจะถูกคำนวณแล้วหักออกทุกวัน ก่อนจะมาเป็นมูลค่าหน่วยลงทุนให้ซื้อขาย
 - ค่าธรรมเนียมที่เรียกเก็บจากนักลงทุนโดยตรงเป็นค่าธรรมเนียมที่เกิดจากการทำรายการต่าง ๆ ของผู้ถือหน่วยลงทุน เช่น ค่าธรรมเนียมจากการขายหน่วยลงทุน (Front-End-Fee) จะถูกบวกเข้าไปกับมูลค่าหน่วยลงทุนเมื่อซื้อหน่วยลงทุน และค่าธรรมเนียมรับซื้อคืนหน่วยลงทุน (Back-End-Fee) เป็นค่าธรรมเนียมที่ถูกเรียกเก็บเมื่อขายหน่วยลงทุนคืน จะถูกหักจากเงินที่ได้รับจากการขายคืนหน่วยลงทุน และค่าธรรมเนียมสับเปลี่ยนหน่วยลงทุน จะถูกเก็บเมื่อมีการสับเปลี่ยนกองทุนทั้งใน บลจ. เดียวกัน หรือต่าง บลจ.
- สัดส่วนของประเภทสินทรัพย์ที่ลงทุน : ลงทุนในตราสารทางการเงินอะไรบ้าง

กองทุนรวมที่ให้สิทธิประโยชน์ด้านภาษี

เมื่อมีรายได้ถึงเกณฑ์ที่ต้องเสียภาษี หลายคนเริ่มมองหาวิธีการที่จะช่วยประหยัดภาษีด้วยการลงทุนในกองทุนรวมที่ให้สิทธิประโยชน์ด้านภาษี

1. กองทุนรวมเพื่อการออม (Super Saving Funds: SSF) เป็นกองทุนรวมที่ส่งเสริมการออมระยะยาวและให้สิทธิประโยชน์ทางภาษีแก่ผู้ลงทุน
 - มีนโยบายการลงทุนให้เลือกหลากหลาย ลงทุนในสินทรัพย์ได้ทุกประเภทตั้งแต่ความเสี่ยงต่ำ-สูง
 - ไม่มีกำหนดจำนวนเงินลงทุนขั้นต่ำและไม่ต้องซื้อต่อเนื่องทุกปี

- ซื้อได้ไม่เกิน 30% ของเงินได้พึงประเมิน แต่ไม่เกิน 200,000 บาท (รวมกับกองทุนรวมเพื่อการเลี้ยงชีพ เบี้ยประกันชีวิตแบบบำนาญ กองทุนสำรองเลี้ยงชีพ กบข. กองทุนสงเคราะห์ตามกฎหมายว่าด้วยโรงเรียนเอกชน และกองทุนการออมแห่งชาติ ต้องไม่เกิน 500,000 บาท ต่อปี)
 - ถือหน่วยลงทุนไม่น้อยกว่า 10 ปี (นับวันชนวัน)
 - ช่วงเวลาใช้สิทธิลดหย่อนภาษีตั้งแต่ปี 2563 - 2567
2. กองทุนรวมเพื่อการเลี้ยงชีพ (Retirement Mutual Fund: RMF) เป็นกองทุนรวมที่ส่งเสริมการออมไว้ใช้ในวัยเกษียณและให้สิทธิประโยชน์ทางภาษีแก่ผู้ลงทุน
- มีนโยบายการลงทุนให้เลือกหลากหลาย ลงทุนในสินทรัพย์ได้ทุกประเภทตั้งแต่ความเสี่ยงต่ำ-สูง
 - ไม่มีกำหนดจำนวนเงินลงทุนขั้นต่ำและงดซื้อเกินกว่า 1 ปีติดต่อกัน แต่ให้จำว่าเมื่อซื้อ RMF แล้ว ต้องลงทุนต่อเนื่องทุกปี
 - ซื้อได้ไม่เกิน 30% ของเงินได้พึงประเมิน แต่ไม่เกิน 500,000 บาท (รวมกับกองทุนรวมเพื่อการออม เบี้ยประกันชีวิตแบบบำนาญ กองทุนสำรองเลี้ยงชีพ กบข. กองทุนสงเคราะห์ตามกฎหมายว่าด้วยโรงเรียนเอกชน และกองทุนการออมแห่งชาติ)
 - ถือหน่วยลงทุนไม่น้อยกว่า 5 ปี (นับวันชนวัน) และลงทุนถึงอายุ 55 ปีบริบูรณ์
 - ช่วงเวลาใช้สิทธิลดหย่อนภาษีตั้งแต่ปี 2563 เป็นต้นไป
3. กองทุนรวมไทยเพื่อความยั่งยืน (Thailand ESG Fund: ThaiESG)
- มีนโยบายการลงทุนโดยลงทุนในหุ้นสามัญไทยหรือตราสารหนี้ไทยที่ผ่านเกณฑ์ด้านสิ่งแวดล้อม (Environment) หรือด้านความยั่งยืน (Environmental, Social and Governance: ESG) ตามที่กำหนด
 - ไม่มีกำหนดจำนวนเงินลงทุนขั้นต่ำและไม่ต้องซื้อต่อเนื่องทุกปี
 - ซื้อได้ไม่เกิน 30% ของเงินได้พึงประเมิน แต่ไม่เกิน 100,000 บาท
 - ถือหน่วยลงทุนไม่น้อยกว่า 8 ปี (นับวันชนวัน)

- ช่วงเวลาใช้สิทธิลดหย่อนภาษีตั้งแต่ปี 2566 – 2575

เว็บไซต์ตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย (ตลท.) หรือโทร. 0 2009 9999	https://www.setinvestnow.com/ th/mutualfund	
--	--	---

กองทุนประกันสังคม

กองทุนที่ภาครัฐจัดตั้งขึ้นเพื่อสร้างหลักประกันให้กับผู้ที่อยู่ในระบบประกันสังคมให้ได้รับประโยชน์ทดแทน เมื่อประสบอันตรายหรือเจ็บป่วย ทูพพลภาพ หรือตาย ซึ่งไม่เกิดจากการทำงาน รวมทั้งกรณีคลอดบุตร สงเคราะห์บุตร ชราภาพและว่างงาน โดยผู้ประกันตนมีหน้าที่ส่งเงินสมทบเข้ากองทุนตามอัตราที่สำนักงานประกันสังคมกำหนดทุกเดือน ซึ่งอัตราจะแตกต่างกันตามลักษณะของผู้ประกันตน สามารถแบ่งผู้ประกันตน ออกเป็น 3 มาตรา ได้แก่

1. ผู้ประกันตนมาตรา 33 คือ พนักงานเอกชนหรือลูกจ้างในสถานประกอบการ ได้รับความคุ้มครอง 7 กรณีดังนี้
 - กรณีประสบอันตรายหรือเจ็บป่วย : เข้ารับการรักษาพยาบาลที่สถานพยาบาลตามสิทธิ โดยไม่เสียค่าใช้จ่าย
 - กรณีคลอดบุตร : เบิกค่าคลอดบุตร และรับเงินสงเคราะห์การหยุดงานเพื่อการคลอดบุตร
 - กรณีทุพพลภาพ : รับเงินทดแทนการขาดรายได้ เบิกค่าบริการทางการแพทย์ และรับเงินค่าทำศพ
 - กรณีเสียชีวิต : รับเงินค่าทำศพ และเงินสงเคราะห์กรณีตาย
 - กรณีสงเคราะห์บุตร : รับเงินสงเคราะห์บุตร
 - กรณีชราภาพ : รับเงินคืน 2 กรณีขึ้นอยู่กับเงื่อนไขในการเกิดสิทธิ โดยรับเงินบำนาญเมื่อจ่ายเงินสมทบไม่ครบ 180 เดือน รับเงินบำนาญเมื่อจ่ายเงินสมทบไม่น้อยกว่า 180 เดือน
 - กรณีว่างงาน : รับเงินเงินทดแทนระหว่างการว่างงาน
2. ผู้ประกันตนมาตรา 39 คือ ผู้ที่เคยเป็นผู้ประกันตนมาตรา 33 มาแล้วอย่างน้อย 12 เดือน และสมัครภายใน 6 เดือน นับจากวันที่ออกจากงาน ได้รับความคุ้มครอง 6 กรณีดังนี้

- กรณีเจ็บป่วยหรือประสบอันตราย
- กรณีคลอดบุตร
- กรณีทุพพลภาพ
- กรณีเสียชีวิต
- กรณีสงเคราะห์บุตร
- กรณีชราภาพ

3. ผู้ประกันตนมาตรา 40 คือ อาชีพอิสระหรือแรงงานนอกระบบ ซึ่งไม่เป็นผู้ประกันตนตามมาตรา 33 และมาตรา 39 ซึ่งมีทางเลือกในการจ่ายเงินสมทบ 3 ทางเลือก แต่ละทางเลือกจะได้รับความคุ้มครองที่แตกต่างกัน

ทั้งนี้ อัตราเงินสมทบหรือความคุ้มครองและสิทธิประโยชน์อื่น ๆ ของผู้ประกันตนอาจเปลี่ยนแปลงใน

อนาคต

เว็บไซต์กองทุนประกันสังคม (สปส.) หรือ โทร. 1506	https://www.sso.go.th/wpr/	
เว็บไซต์สำนักงานประกันสังคม (สปส.) หรือ โทร. 1506 ตรวจสอบสิทธิและเงื่อนไขการคุ้มครอง	https://www.sso.go.th/wpr/main/login	

กองทุนบำเหน็จบำนาญข้าราชการ (กบข.)

กองทุนที่จัดตั้งขึ้นเพื่อให้ข้าราชการมีเงินออมไว้ใช้จ่ายเมื่อเกษียณ โดยข้าราชการจ่ายเงินสะสม 3 - 30% ของเงินเดือน และรัฐบาลจ่ายเงินสมทบ 3% ของเงินเดือน ซึ่ง กบข. จะนำเงินสะสมและเงินสมทบไปลงทุนในผลิตภัณฑ์ทางการเงินต่าง ๆ ตามแผนการลงทุนที่ข้าราชการเลือก

สมาชิกกองทุนบำเหน็จบำนาญข้าราชการได้รับเงินในกองทุนเมื่อเกษียณอายุราชการ ลาออกจากราชการ ทุพพลภาพ หรือเสียชีวิต โดยจะได้เงินสะสม ผลประโยชน์ของเงินสะสม สมทบ และผลประโยชน์ของเงินสมทบจาก กบข. ส่วนจะได้รับเงินบำเหน็จหรือบำนาญจากกระทรวงการคลังหรือไม่ ขึ้นอยู่กับเหตุของ

การออกจากราชการ นอกจากนี้ สามารถนำเงินสะสมไปหักลดหย่อนภาษีได้ตามที่จ่ายจริง แต่ต้องไม่เกิน 15% ของเงินเดือน และไม่เกิน 500,000 บาทต่อปี

เว็บไซต์กองทุนบำเหน็จบำนาญข้าราชการ (กบข.) หรือโทร. 0 2636 1000	https://www.gpf.or.th/thai2019/1index/index.php?lang=th	
---	---	---

กองทุนสำรองเลี้ยงชีพ

กองทุนภาคสมัครใจที่นายจ้างและลูกจ้างร่วมกันจัดตั้งขึ้น เพื่อเก็บออมเงินให้ลูกจ้างไว้ใช้หลังจากเกษียณอายุงานแล้ว จึงถือเป็นหนึ่งในสวัสดิการที่นายจ้างมีให้ พนักงานเลือกจ่ายเงินสะสม 2 - 15% ของเงินเดือน บวกกับนายจ้างจ่ายเงินสมทบ 2 - 15% ของเงินเดือน โดยนายจ้างให้บริษัทหลักทรัพย์จัดการกองทุน (บลจ.) เป็นผู้บริหารเงินในกองทุนสำรองเลี้ยงชีพไปลงทุนในผลิตภัณฑ์ทางการเงินต่าง ๆ ตามนโยบายหรือแผนการลงทุนที่สมาชิกกองทุนแต่ละคนเลือกไว้

สมาชิกกองทุนสำรองเลี้ยงชีพจะได้รับเงินในกองทุนเมื่อเกษียณอายุ ออกจากงาน ทุพพลภาพ หรือเสียชีวิต โดยจะได้เงินสะสมและผลประโยชน์ของเงินสะสมทั้งจำนวน ส่วนเงินสมทบและผลประโยชน์ของเงินสมทบจะได้รับตามเงื่อนไขของแต่ละบริษัท นอกจากนี้ สามารถนำเงินสะสมไปหักลดหย่อนภาษีได้ตามที่จ่ายจริง แต่ต้องไม่เกิน 15% ของเงินเดือน และไม่เกิน 500,000 บาทต่อปี

เว็บไซต์กองทุนสำรองเลี้ยงชีพไทย หรือโทร. 1207	https://www.thaipvd.com/Home/Index	
---	---	---

กองทุนการออมแห่งชาติ (กอช.)

กองทุนการออมภาคสมัครใจที่จัดตั้งขึ้นตามพระราชบัญญัติการออมแห่งชาติ มีวัตถุประสงค์เพื่อให้ประชาชนที่ไม่มีสวัสดิการอื่นใดรองรับ ได้มีบำเหน็จบำนาญ มีหลักประกันความมั่นคงให้ชีวิตยามเกษียณของตนเอง โดยมี กอช. เป็นหลักประกันการจ่ายบำเหน็จบำนาญและให้ประโยชน์ตอบแทนเมื่อสิ้นสุดการเป็นสมาชิก ซึ่งผู้ที่มีสิทธิสมัคร

- ผู้มีสัญชาติไทย อายุตั้งแต่ 15 – 60 ปี

- ประกอบอาชีพอิสระ เช่น พ่อค้า แม่ค้า เกษตรกร ค้าขาย รับจ้างทั่วไป หรือไม่มีอาชีพ เช่น นักเรียน นักศึกษา
- ผู้ประกันตนมาตรา 40 ทางเลือก 1

ทั้งนี้ ต้องไม่เป็นข้าราชการประจำหรือสมาชิก กบข. ไม่เป็นพนักงานบริษัท/องค์กร/รัฐวิสาหกิจหรือกองทุนสำรองเลี้ยงชีพ และไม่เป็นผู้ประกันตนตามกฎหมายประกันสังคม (ยกเว้นผู้ประกันตนมาตรา 40 ทางเลือก 1)

หลักการออมแบ่งเป็น 2 ส่วน คือ เงินที่สมาชิกออม (เรียกว่าเงินสะสม) และเงินที่รัฐจ่ายสมทบ สมาชิกสามารถออมได้เดือนละ 1 ครั้ง จำนวนเงินออมตั้งแต่ 50 บาทขึ้นไป สูงสุดไม่เกิน 30,000 บาทต่อปี โดยรัฐจะจ่ายเงินสมทบให้ตามช่วงอายุดังนี้

ช่วงอายุ	15 – 30 ปี	มากกว่า 30 – 50 ปี	มากกว่า 50 – 60 ปี
เงินสมทบ	50% ของเงินสะสม (ไม่เกิน 1,800 บาทต่อปี)	80% ของเงินสะสม (ไม่เกิน 1,800 บาทต่อปี)	100% ของเงินสะสม (ไม่เกิน 1,800 บาทต่อปี)

หากเดือนใดสมาชิกไม่ส่งเงินเข้ากองทุน รัฐก็จะไม่จ่ายสมทบให้เช่นกัน

เว็บไซต์กองทุนการออมแห่งชาติ (กอช.) หรือโทร. 0 2049 9000	https://www.nsf.or.th/	
---	---	---

การจัดพอร์ตการลงทุน

หลังจากรู้จักและศึกษาข้อมูลของผลิตภัณฑ์ทางการเงินเพื่อการออมและการลงทุนต่าง ๆ แล้ว อย่าเพิ่งใจร้อนรีบลงทุน เพราะต้องสร้างพอร์ตลงทุนที่เหมาะสมกับตนเอง

การจัดสรรเงินลงทุนในผลิตภัณฑ์ทางการเงินหลายอย่าง ซึ่งถือเป็นการกระจายความเสี่ยงที่ช่วยลดความเสียหายจากการลงทุนในสินทรัพย์ใดสินทรัพย์หนึ่งได้ เช่น ถ้าราคาหุ้นลง ก็ยังได้ผลตอบแทนจากการลงทุนอื่น ๆ มาทดแทน

ตัวอย่างการจัดพอร์ตการลงทุน

- รับความเสี่ยงได้ต่ำ : มุ่งเน้นไปที่การพยายามรักษาเงินลงทุนให้มีความปลอดภัย

- รับความเสี่ยงได้ปานกลาง : มุ่งหวังให้เงินลงทุนบางส่วนมีการเพิ่มมูลค่ามากขึ้น
- รับความเสี่ยงได้สูง : มุ่งหวังผลตอบแทนที่สูงมากขึ้น รวมถึงโอกาสที่เงินลงทุนจะเติบโตเพิ่มขึ้นในการลงทุน

เป้าหมายทางการเงินแต่ละเป้าหมายควรจัดพอร์ตการลงทุนตามเป้าหมาย คือ 1 เป้าหมายทางการเงิน 1 พอร์ตการลงทุน ทำให้เงินลงทุนไม่ปนกันและช่วยให้มีโอกาสบรรลุเป้าหมายได้ง่ายขึ้น รวมถึงเลือกระดับความเสี่ยงและจัดสัดส่วนการลงทุนให้เหมาะสมกับแต่ละเป้าหมาย

เมื่อเริ่มลงทุนไปแล้ว ควรติดตามและทบทวนแผนการลงทุนอย่างสม่ำเสมอ เช่น ทุก 6 เดือน 1 ปี โดยทบทวนว่าสินทรัพย์ลงทุนที่มีตอนนี้มีมูลค่าเท่าไร ผลตอบแทนที่เกิดขึ้นจริงเป็นไปตามที่คาดหวังไหม เป้าหมายและความเสี่ยงที่รับได้ของเราเปลี่ยนไปหรือไม่ จากนั้นต้องตัดสินใจว่าจะคงแผนการลงทุนตามเดิมหรือปรับแผนการลงทุน เพื่อที่จะได้รับมือกับสถานการณ์ต่าง ๆ ได้ทันเวลา

หัวข้อที่ 6 สินเชื่อ

หากทุกคนสามารถเลือกได้ คงไม่มีใครอยากเป็นหนี้ แต่หลายคนก็เลี่ยงไม่ได้ เพราะความจำเป็นในการดำรงชีวิตของตนเองและครอบครัว หรือบางคนเป็นหนี้เพราะตกหลุมพรางสิ่งล่อตาล่อใจภายนอก ดังนั้น ก่อนตัดสินใจก่อนหนี้ก็ควรทำความรู้จักกับหนี้ เพื่อไม่ให้หนี้กลายเป็นปัญหาในภายหลัง

ประเภทหนี้

แบ่งประเภทตามประโยชน์ที่จะได้รับจากการเป็นหนี้ ดังนี้

1. หนี้ดี คือ หนี้ที่ช่วยสร้างรายได้และสร้างความมั่นคงในอนาคต เช่น
 - หนี้เพื่อการศึกษา เป็นหนี้ที่ทำให้เรามีโอกาสได้เรียนในระดับที่สูงขึ้น มีงานทำหรือมีโอกาสก้าวหน้าในงานมากขึ้น
 - หนี้เพื่อการประกอบอาชีพ เป็นหนี้ที่สร้างอาชีพให้แก่เราและทำให้เรามีโอกาสมีรายได้เพิ่มขึ้น เช่น กู้เงินเพื่อซื้อคอมพิวเตอร์มาทำงาน ซื้อเครื่องมือการเกษตร
 - หนี้เพื่อความมั่นคงระยะยาว เช่น การมีบ้านเป็นของตัวเองจะทำให้เราไม่ต้องจ่ายค่าเช่าบ้าน แต่มาจ่ายค่าผ่อนบ้าน ทำให้มีทรัพย์สินส่วนตัวเพิ่มขึ้น และเมื่อเวลาผ่านไปบ้านที่เราซื้อ ก็จะมีมูลค่าเพิ่มขึ้น
2. หนี้พึงระวัง คือ หนี้ที่ไม่สร้างรายได้ในอนาคต เช่น
 - หนี้จากการใช้จ่ายฟุ่มเฟือย เป็นหนี้ที่สร้างความสุขเพียงชั่วคราว ไม่สมเหตุผลและไม่สร้างรายได้หรือความมั่นคงให้แก่เราในระยะยาว
 - หนี้ที่มีมากเกินไปจนกำลังจ่าย เช่น กู้เงินซื้อบ้านหรือรถที่แพงเกินไป กู้ซื้อคอนโดหลายแห่งพร้อมกัน ผ่อนไม่ไหวจนต้องขายหรือถูกยึดในที่สุด ซึ่งจะเห็นได้ว่าหนี้ดีก็อาจเป็นหนี้พึงระวังได้
3. หนี้อันตราย คือ หนี้ที่เกิดจากการนำเงินไปใช้กับสิ่งที่มีความเสี่ยงสูงที่จะไม่ได้รับเงินคืน หรืออาจเป็นสิ่งผิดกฎหมาย จึงเป็นหนี้ที่ต้องละเว้นเด็ดขาด เช่น
 - หนี้ที่เกิดจากการพนัน/เสี่ยงโชค
 - หนี้ที่กู้ไปลงทุนผิดกฎหมาย เช่น แอร์ลูกโซ่

ไม่ว่าจะเป็นหนี้ประเภทใดก็ต้องคิดไว้เสมอว่า หนี้ไม่ใช่ของฟรี แต่เป็นสิ่งที่มีความจำเป็นต้องจ่ายในรูปของดอกเบี้ย ทำให้ของที่เรานำไปซื้อหรือมีราคาแพงขึ้นเท่ากับดอกเบี้ยที่เราจ่ายไป แถมยิ่งกู้เยอะ ยิ่งกู้นาน ยิ่งจ่ายดอกเบี้ยมาก ดังนั้น ก่อนที่จะตัดสินใจเป็นหนี้ ต้องไม่ลืมที่จะถามตัวเองก่อนว่า “จำเป็นไหม” “รอได้ไหม” หรือแค่ “อยากได้” “อยากกู้” “อยากรักษาสถานภาพ” ถ้าไม่จำเป็นหรือจ่ายแพงกว่าราคาของ ก็ควรเก็บเงินให้ครบก่อนซื้อ หรือเก็บออมบางส่วน เพื่อเป็นเงินดาวน์ ทำให้ยอดเงินกู้ลดลงและประหยัดดอกเบี้ยที่ต้องจ่ายลง รวมถึงลองวางแผนว่าผ่อนไหวไหม ถ้าจ่ายไม่ไหว มีแผนสำรองหรือไม่ หรือลองซ่อมผ่อนค่างวดดูก่อนก็จริง

สิ่งสำคัญจะต้องประเมินความสามารถในการชำระหนี้ที่กำลังจะเกิดขึ้นด้วย โดยดูจากภาระผ่อนหนี้ต่อเดือนที่ต้องจ่าย (หนี้เดิมที่มีอยู่แล้วรวมกับหนี้ที่กำลังจะเกิดขึ้นรวมเงินต้นและดอกเบี้ย) ไม่ควรเกิน 1 ใน 3 (33%) ของรายได้ต่อเดือน เพื่อไม่ให้เรามีภาระหนี้มากเกินไป และมีเงินเพียงพอสำหรับไว้ใช้จ่าย โดยเมื่อมีรายได้เข้ามา ก็เอาเงินไปจ่ายหนี้ นำเงินไปออม แล้วจึงค่อยนำเงินที่เหลือมาใช้จ่าย ซึ่งเราควรเช็คภาระผ่อนหนี้ต่อเดือนทุกครั้งก่อนกู้เงินเพิ่มอีกว่าเกิน 1 ใน 3 ของรายได้ต่อเดือนแล้วหรือยัง เช่น หากเรามีรายได้รวมต่อเดือน 15,000 บาท เราก็ไม่ควรผ่อนหนี้เกิน 5,000 บาทต่อเดือน (หนี้เดิมที่มีอยู่แล้วรวมกับหนี้ที่กำลังจะเกิดขึ้นรวมเงินต้นและดอกเบี้ย)

ประเภทของอัตราดอกเบี้ยเงินกู้

1. อัตราดอกเบี้ยเงินกู้คงที่ (fixed rate) คือ อัตราดอกเบี้ยเงินกู้ที่กำหนดเป็นตัวเลขคงที่ในช่วงเวลาที่กำหนด ไม่ขึ้นหรือลงตามต้นทุนของสถาบันการเงิน เช่น ดอกเบี้ยคงที่ 7% ต่อปี เป็นระยะเวลา 4 ปี หรือดอกเบี้ยคงที่ 7% ต่อปีตลอดอายุสัญญา
2. อัตราดอกเบี้ยเงินกู้ลอยตัว (floating rate) คือ อัตราดอกเบี้ยเงินกู้ที่เปลี่ยนแปลงไปตามต้นทุนของสถาบันการเงิน ซึ่งสถาบันการเงินจะประกาศออกมาเป็นคราว ๆ

อัตราดอกเบี้ยเงินกู้แบบลอยตัวที่พบบ่อย คือ อัตราดอกเบี้ยอ้างอิงของธนาคารพาณิชย์ต่าง ๆ เช่น

- MLR (Minimum Loan Rate) : ใช้กับลูกค้าสินเชื่อรายใหญ่ขึ้นดี มีประวัติการเงินที่ดี มีหลักทรัพย์ค้ำประกันอย่างเพียงพอ และมีความน่าเชื่อถือ ใช้กับเงินกู้ระยะยาวที่มีกำหนดระยะเวลาไว้นาน เช่น สินเชื่อเพื่อการประกอบธุรกิจ
- MRR (Minimum Overdraft Rate) : ใช้กับลูกค้าสินเชื่อรายใหญ่ขึ้นดี ใช้กับวงเงินเบิกเกินบัญชี (Overdraft: O/D) เพื่อเสริมสภาพคล่องให้กับธุรกิจ ซึ่งสถาบันการเงินจะคิดดอกเบี้ย

เมื่อผู้กู้เบิกเงินเกินวงเงินออกมาใช้ โดยจะคิดดอกเบี้ยในส่วนที่เบิกเกินออกมา และจะหยุดคิดดอกเบี้ยทันทีที่มีการจ่ายเงินส่วนเกินนั้น

- MOR (Minimum Retail Rate) : เป็นอัตราดอกเบี้ยลอยตัวที่ใกล้เคียงตัวเรามากที่สุด ใช้กับลูกค้ารายย่อยชั้นดี เช่น สินเชื่อส่วนบุคคล สินเชื่อเพื่อที่อยู่อาศัย

สถาบันการเงินจะคิดดอกเบี้ยกับผู้ขอสินเชื่อแต่ละรายแตกต่างกัน อาจสูงหรือต่ำกว่าอัตราดอกเบี้ยอ้างอิงขึ้นอยู่กับความเสี่ยงของผู้ขอสินเชื่อแต่ละราย โดยบวกอัตราเพิ่มหรือลดเมื่อเทียบกับอัตราดอกเบี้ยอ้างอิงที่กำหนด เช่น MRR+3% หรือ MLR-2%

เว็บไซต์ธนาคารแห่งประเทศไทย (ธปท.) หรือโทร. 1213	https://www.bot.or.th/th/statistics/interest-rate.html	
---	---	---

วิธีการคิดดอกเบี้ย

1. วิธีการคิดดอกเบี้ยแบบเงินต้นคงที่ คือ ดอกเบี้ยที่ต้องจ่ายตั้งแต่งวดแรกถึงงวดสุดท้ายจะถูกคิดจากเงินต้นทั้งจำนวน ค่างวดที่เราจ่ายในแต่ละงวดจะเป็นการเอายอดรวมทั้งเงินต้นและดอกเบี้ยมาหารเฉลี่ยงวดละเท่า ๆ กัน ทำให้ค่างวดที่ต้องจ่ายแบ่งเป็นดอกเบี้ยและเงินต้นเท่ากันทุกงวด ตั้งแต่งวดแรกจนถึงงวดสุดท้าย ใช้ในการคิดดอกเบี้ยของเช่าซื้อรถยนต์ เช่าซื้อรถจักรยานยนต์
 2. วิธีการคิดดอกเบี้ยแบบลดต้นลดดอก คือ คิดดอกเบี้ยจากยอดเงินต้นคงเหลือที่ทยอยลดลงจากงวดก่อนหน้า คือ เมื่อเงินต้นลดดอกเบี้ยก็จะลดลงด้วย ถ้าเราจ่ายค่างวดเป็นจำนวนเท่ากันทุกเดือน และอัตราดอกเบี้ยไม่เพิ่มสูงขึ้น จะพบว่าในงวดแรก ๆ ค่างวดที่ต้องจ่ายส่วนใหญ่แบ่งไปจ่ายดอกเบี้ย ตัดเงินต้นน้อย แต่ต่อ ๆ ไปจะตัดเงินต้นมากขึ้น ๆ ใช้ในการคิดดอกเบี้ยของสินเชื่อรายย่อยเกือบทุกประเภทไม่ว่าจะเป็น สินเชื่อบ้าน บัตรเครดิต หรือบัตรเครดิตเงินสด
- ถ้าจะขอสินเชื่อหรือกู้เงินต้องดูอัตราดอกเบี้ยให้ดี เพราะเป็นต้นทุนที่เราต้องจ่าย อัตราดอกเบี้ยที่โฆษณาในใบปลิวหรือโบรชัวร์อาจจะดูว่าถูก เพราะไม่ได้ระบุว่าเป็นอัตราดอกเบี้ยต่อปีหรือต่อเดือน เราจึงต้องถามพนักงาน หรือบริษัทที่เราจะกู้เงินด้วย จากนั้นก็แปลงอัตราดอกเบี้ยให้เป็นต่อปี สามารถใช้ตัวคูณเพื่อแปลงอัตราดอกเบี้ยตามสูตร ดังนี้

$$\text{อัตราดอกเบี้ยต่อปี} = \text{อัตราดอกเบี้ยที่ระบุในโบรชัวร์} \times \text{ตัวคูณเพื่อแปลงอัตราดอกเบี้ย}$$

สมมติว่า อัตราดอกเบี้ยที่ระบุในโบรชัวร์ คือ 2% ต่อเดือน ให้นำ 12 ไปคูณกับ 2% ก็จะได้อัตราดอกเบี้ยสูงถึง 24% ต่อปี ดังนั้น ต้องดูรายละเอียดและเปรียบเทียบอัตราดอกเบี้ยหลาย ๆ เจ้าก่อนตัดสินใจกู้ เพราะยิ่งดอกเบี้ยแพงก็ยิ่งทำให้เงินออกจากกระเป๋ามากขึ้น

ประเภทสินเชื่อ

สินเชื่อสามารถจำแนกออกได้หลายประเภท โดยอาจแบ่งตามวัตถุประสงค์ในการขอกู้ เช่น สินเชื่อเพื่อการอุปโภคบริโภค สินเชื่อเพื่อธุรกิจ และในแต่ละประเภทก็ยังมีผลิตภัณฑ์สินเชื่อปลีกย่อยลงไปอีก โดยจะกล่าวถึงเฉพาะสินเชื่อที่เกี่ยวข้องในการดำรงชีวิตของประชาชน

1. สินเชื่อบ้าน (สินเชื่อเพื่อที่อยู่อาศัย) เป็นสินเชื่อที่ให้ผู้กู้นำเงินไปใช้ในการจัดหาที่อยู่อาศัย โดยมีหลักทรัพย์ดังกล่าวเป็นหลักประกัน เช่น ซื้อมีที่ดินและสร้างที่อยู่อาศัย ซื้อมีที่ดินพร้อมสิ่งปลูกสร้าง ซื้อมีห้องชุด หรือเพื่อปรับปรุง ต่อเติม ซ่อมแซมที่อยู่อาศัย
 - วงเงิน : ให้สินเชื่อประมาณ 70 – 100% ของราคาซื้อขาย (หมายเหตุ : ทั้งนี้กรณีรีไฟแนนซ์ และการขอสินเชื่ออื่นที่เกี่ยวข้องเนื่องกับสินเชื่อเพื่อที่อยู่อาศัยเพิ่มเติมภายหลัง (Top-up) ให้พิจารณามูลค่าหลักประกันจากราคาประเมิน)
 - ระยะเวลาการผ่อนชำระ : ขึ้นอยู่กับนโยบายของผู้ให้กู้แต่ละราย ผู้ให้กู้บางแห่งอาจกำหนดระยะเวลาผ่อนชำระร่วมกับอายุของผู้กู้ เช่น กำหนดระยะเวลาสูงสุดไม่เกิน 40 ปี แต่เมื่อรวมกับอายุของผู้กู้ต้องไม่เกิน 70-75 ปี
 - อัตราดอกเบี้ย : สถาบันการเงินแต่ละแห่งจะกำหนดอัตราดอกเบี้ยแตกต่างกัน ซึ่งอาจใช้อัตราดอกเบี้ยคงที่ (อัตราดอกเบี้ยที่กำหนดไว้เป็นตัวเลขคงที่) หรืออัตราดอกเบี้ยแบบลอยตัว (อัตราดอกเบี้ยที่เปลี่ยนแปลงไปตามต้นทุนของสถาบันการเงิน เช่น MLR MOR MRR) หรือทั้ง 2 อย่างผสมกัน เช่น ปีที่ 1 – 3 คิดดอกเบี้ยคงที่ 3% ต่อปี และตั้งแต่ปีที่ 4 เป็นต้นไป คิดอัตราดอกเบี้ยแบบลอยตัว MRR + 1% ต่อปี
 - วิธีการคิดดอกเบี้ย : คิดดอกเบี้ยแบบลดต้นลดดอก (effective rate)

วิธีการคิดดอกเบี้ยแบบลดต้นลดดอก ถ้าผู้ให้สินเชื่อกำหนดให้ต้องผ่อนงวดละเท่า ๆ กัน การคำนวณจะเป็นไปตามขั้นตอนที่ 1 - 3 ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 คำนวณดอกเบี้ยที่ต้องจ่ายในงวดนั้น โดยมีสูตรคำนวณดังนี้

$$\text{ดอกเบี้ยต่องวด} = \frac{\text{เงินต้นคงเหลือ} \times \text{อัตราดอกเบี้ยต่อปี} \times \text{จำนวนวันในงวด}}{\text{จำนวนวันใน 1 ปี}}$$

*จำนวนวันใน 1 ปี สถาบันการเงินอาจใช้ 360 วัน หรือ 365 วัน หรือ 366 วันก็ได้ แต่ไม่ว่าจะกำหนดจำนวนวันเป็นเท่าใดก็ตาม สถาบันการเงินจะต้องใช้จำนวนวันเดียวกันสำหรับการคำนวณทั้งดอกเบี้ยจ่าย เช่น เงินฝาก และดอกเบี้ยรับ เช่น สินเชื่อ

ขั้นตอนที่ 2 คำนวณเงินต้นที่ลดลงในงวดนั้น ขั้นตอนนี้ให้นำเงินค้างงวดที่ต้องจ่ายในงวดนั้น หักออกด้วยดอกเบี้ยจ่ายที่คำนวณได้จากในขั้นที่ 1 ยอดที่ได้ก็คือ เงินต้นที่ได้จ่ายไปในงวดนั้น

$$\text{เงินต้นลดลง} = \text{จำนวนเงินที่ต้องจ่ายในงวดนั้น} - \text{ดอกเบี้ยจ่ายในงวดนั้น}$$

ขั้นตอนที่ 3 คำนวณเงินต้นคงเหลือ ขั้นตอนนี้เพื่อหาเงินต้นคงเหลือเพื่อใช้ในการคำนวณดอกเบี้ยที่ต้องจ่ายในงวดถัดไป

$$\text{เงินต้นคงเหลือ} = \text{เงินต้นคงเหลือจากงวดก่อน} - \text{เงินต้นลดลง}$$

ทั้งนี้ หากเป็นการผ่อนชำระด้วยจำนวนเงินต้นเท่ากันทุกเดือน หรือมีการกำหนดจำนวนเงินต้นที่ต้องจ่ายไว้แน่นอน ก็สามารถใส่สูตรในขั้นที่ 1 คำนวณหาดอกเบี้ยที่ต้องจ่ายได้เช่นกัน

ก่อนตัดสินใจซื้อบ้านควรเช็คความพร้อม ดังนี้

- ต้องซื้อตอนนี้ หรือรอได้ เช่น เช่าบ้านอยู่ก่อน หรืออยู่กับพ่อแม่ไปก่อน
- เลือกราคาบ้านที่ผ่อนไหว และมั่นใจว่าจะผ่อนได้ตลอดรอดฝั่ง (รวมทั้งค่าใช้จ่ายอื่น ๆ ที่เกี่ยวกับบ้าน เช่น ค่าตกแต่ง ค่าส่วนกลางหมู่บ้าน/คอนโดมิเนียม ค่าน้ำประปา ค่าไฟฟ้า และค่าใช้จ่ายส่วนตัวด้วย)
- วางแผนเก็บเงินดาวน์อย่างน้อย 20% ของราคาบ้าน ช่วยให้เป็นหนี้้น้อยลงและประหยัดดอกเบี้ยที่ต้องจ่าย
- เปรียบเทียบอัตราดอกเบี้ย ระยะเวลาผ่อนชำระ ค่าใช้จ่ายอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง เพื่อเลือกธนาคารที่ให้เงื่อนไขที่รับได้

- มีแผนสำรองเผื่อผ่อนไม่ไหว เพราะหนี้บ้านเป็นหนี้ระยะยาว เช่น ออมเงินเผื่อฉุกเฉินทุกเดือน ถ้าเงินไม่พอผ่อนเดือนไหนก็ถอนมาจ่ายก่อนหรือขายทองที่เก็บไว้
 - เมื่อหมดช่วงโปรโมชั่น ดอกเบี้ยมักจะสูงขึ้น จึงควรขอ Retention คือ การต่อรองลดดอกเบี้ยกับเจ้าหนี้เดิม หรือ Refinance ไปยังสถาบันการเงินอื่นที่ให้เงื่อนไขดีกว่า ซึ่งควรเปรียบเทียบอัตราดอกเบี้ยที่ประหยัดได้ กับค่าใช้จ่ายที่จะเกิดขึ้นจากการรีไฟแนนซ์ว่าคุ้มหรือไม่ โดยสถาบันการเงินจะคิดเบี้ยปรับจากการไถ่ถอนสินเชื่อเพื่อที่อยู่อาศัยก่อนครบกำหนด (prepayment fee) ภายในช่วงเวลา 3 ปีแรกนับจากวันทำสัญญา ซึ่งคำนวณจากยอดเงินต้นคงเหลือ (outstanding) ณ วันที่ทำการไถ่ถอนสินเชื่อ
2. การเช่าซื้อรถ มีลักษณะคล้ายการให้สินเชื่อ โดยผู้เช่าซื้อทำสัญญากับผู้ให้เช่าซื้อว่าจะชำระค่าสินค้าเป็นงวด ๆ ตามจำนวนเงินและระยะเวลาที่กำหนด ผู้เช่าซื้อจะได้รถไปใช้ก่อน แต่จะได้กรรมสิทธิ์เมื่อจ่ายหนี้ครบตามสัญญา
- วงเงิน : รถใหม่ได้ประมาณ 75 - 80% ของมูลค่ารถ กรณีรถใช้แล้วจะขึ้นอยู่กับสภาพรถและราคาประเมินรถ
 - ระยะเวลาการผ่อนชำระ : ประมาณ 12 - 72 เดือน
 - อัตราดอกเบี้ย : ใช้อัตราดอกเบี้ยคงที่
 - วิธีการคิดดอกเบี้ย : คิดดอกเบี้ยแบบเงินต้นคงที่ (flat rate) ซึ่ง สคบ. กำหนดให้ผู้ให้เช่าซื้อทำตารางแสดงภาระหนี้สินตามสัญญาเช่าซื้อ ให้ระบุอัตราดอกเบี้ยที่แท้จริงต่อปี (Effective Interest Rate) เพื่อจะได้รู้ภาระดอกเบี้ยที่แท้จริงต่อปี และสามารถนำไปเปรียบเทียบกับสินเชื่อประเภทอื่น ๆ ได้

วิธีคำนวณค่าวงจรถด การคำนวณจะเป็นไปตามขั้นตอนที่ 1 - 2 ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 คำนวณดอกเบี้ยที่ต้องจ่ายทั้งหมด (จากเงินต้นและระยะเวลาในการผ่อนชำระทั้งหมด)

$$\text{ดอกเบี้ยที่ต้องชำระทั้งหมด} = \text{เงินต้น} \times \text{อัตราดอกเบี้ยต่อปี} \times \text{จำนวนปี}$$

ขั้นตอนที่ 2 คำนวณค่าวงจรถดที่ต้องผ่อนชำระ (นำดอกเบี้ยที่คำนวณได้รวมกับเงินต้น หารด้วยจำนวนงวด)

$$\text{ค่าวงจรถด} = \frac{\text{เงินต้น} + \text{ดอกเบี้ยที่ต้องชำระทั้งหมด}}{\text{จำนวนงวด}}$$

ข้อควรรู้ก่อนซื้อรถ ดังนี้

- มีค่าใช้จ่ายมากมาย นอกจากค่าผ่อนรถในแต่ละเดือน ถ้ายังไม่มั่นใจว่าจะรับมือกับค่าใช้จ่ายได้ก็ควรชะลอการซื้อรถออกไปก่อน
- ดอกเบี้ย 0% ไม่ได้ดีอย่างที่คิด เพราะยังมีเงินจ่ายเงินดาวน์มากเท่าไร ยิ่งช่วยลดค่าวงจรถดและดอกเบี้ยที่ต้องจ่ายลง
- เลือกระยะเวลาผ่อนที่สั้นลง จะช่วยให้ประหยัดดอกเบี้ยลง
- ประกาศของ สคบ. (วันที่ 1 ก.ค. 61) ได้กำหนดว่าหากผู้เช่าซื้อมีความประสงค์โปะหนี้ทั้งหมดก่อนครบกำหนดจะได้ส่วนลด 50% ของดอกเบี้ยเช่าซื้อที่ยังไม่ถึงกำหนดชำระ (คำนวณตามมาตรฐานการบัญชีเรื่องสัญญาเช่าซื้อ) อย่างไรก็ตาม ผู้เช่าซื้อต้องดูรายละเอียดในสัญญาให้ดีกว่าก่อนว่าต้องผ่อนไปแล้วนานเท่าใดถึงจะโปะหนี้ได้ โดยสามารถดูรายละเอียดได้ในตารางแสดงภาระหนี้สินตามสัญญาเช่าซื้อ
- ค่าชำระค่าวงจรถดครบ 3 งวดติดกัน ผู้ให้เช่าซื้อจะทำหนังสือถึงผู้เช่าซื้อให้ไปชำระเงินให้เรียบร้อยภายใน 1 เดือน ถ้ายังไม่ชำระอีก ผู้ให้เช่าซื้อจะทำหนังสือบอกเลิกสัญญาเช่าซื้อ และสามารถยึดรถได้ทันที
- ถ้านารถที่ยึดไปแล้วขายทอดตลาดได้ราคาน้อยกว่ายอดหนี้ที่ค้างชำระ (ดิ่งหนี้) ผู้เช่าซื้อจะต้องชำระหนี้ส่วนต่างจนครบ ถ้าไม่จ่ายจะมีประวัติค้างชำระหนี้อยู่ในรายงานข้อมูลเครดิต

3. บัตรเครดิต ใช้ซื้อสินค้าและบริการได้โดยไม่ต้องจ่ายเงินทันที เพราะผู้ออกบัตรจะจ่ายเงินให้แก่ร้านค้าไปก่อน ยังสามารถใช้บัตรเครดิตเบิกถอนเงินสดออกมาใช้ในยามฉุกเฉินได้

- วงเงิน : พิจารณาตามรายได้ของผู้สมัคร

- รายได้ตั้งแต่ 15,000 - น้อยกว่า 30,000 บาทต่อเดือน ได้รับวงเงินอนุมัติไม่เกิน 1.5 เท่าของรายได้
- รายได้ตั้งแต่ 30,000 - น้อยกว่า 50,000 บาทต่อเดือน ได้รับวงเงินอนุมัติไม่เกิน 3 เท่าของรายได้
- รายได้ตั้งแต่ 50,000 บาทขึ้นไป ได้รับวงเงินอนุมัติไม่เกิน 5 เท่าของรายได้

- อัตราดอกเบี้ย : อัตราดอกเบี้ย ค่าปรับ ค่าบริการ และค่าธรรมเนียม รวมกันแล้วไม่เกิน 16% ต่อปี

- ถ้าจ่ายหนี้บัตรเครดิตเต็มจำนวนและตรงเวลา (โดยไม่ได้เบิกถอนเงินสดเลย) จะไม่เสียดอกเบี้ยและค่าธรรมเนียม หรือที่เรียกว่ามีระยะเวลาปลอดดอกเบี้ยประมาณ 45 - 56 วัน
- ถ้าเบิกถอนเงินสดด้วยบัตรเครดิตจะไม่มีระยะเวลาปลอดดอกเบี้ยและถูกเรียกเก็บค่าธรรมเนียมการเบิกถอน 3.21% (เมื่อรวม VAT แล้ว) ของจำนวนเงินสดที่ถอนตั้งแต่วันที่ถอนเงิน

- วิธีการคิดดอกเบี้ย : คิดดอกเบี้ยแบบลดต้นลดดอก (effective rate)

ยอดผ่อนชำระขั้นต่ำไม่ต่ำกว่า 8% ของยอดคงค้าง ถึงปี 2567 และตั้งแต่ปี 2568 ปรับเป็นเท่าเดิมที่ 10% ของยอดคงค้าง ซึ่งเป็นมาตรการชั่วคราว เพื่อช่วยเหลือลูกหนี้รายย่อยที่มีความเปราะบาง (ในกรณีปกติผู้ออกบัตรอาจกำหนดจำนวนเงินขั้นต่ำไว้ เช่น ชำระขั้นต่ำไม่น้อยกว่า 10% ของยอดหนี้คงค้างแต่ต้องไม่น้อยกว่า 1,000 บาท) แต่จ่ายครบ จ่ายตรงเวลาดีที่สุด

4. บัตรกดเงินสด ใช้สำหรับจับจ่ายใช้สอยในชีวิตประจำวัน ประกอบอาชีพ เบิกถอนเงินสดออกมาใช้ และบางบัตรสามารถใช้ซื้อสินค้าและบริการจากร้านค้าได้ โดยชำระคืนแก่ผู้ให้บริการทุกเดือน (อย่างน้อยตามขั้นต่ำที่กำหนด ซึ่งยอดผ่อนชำระขั้นต่ำกำหนดโดยผู้ออกบัตร)

- วงเงิน : พิจารณาตามรายได้ของผู้สมัคร

- รายได้น้อยกว่า 30,000 บาทต่อเดือน ได้รับวงเงินอนุมัติไม่เกิน 1.5 เท่าของรายได้ (ขอกู้สูงสุดได้ไม่เกิน 3 แห่ง)
 - รายได้ตั้งแต่ 30,000 บาทขึ้นไป ได้รับวงเงินอนุมัติไม่เกิน 5 เท่าของรายได้
 - อัตราดอกเบี้ย : อัตราดอกเบี้ย ค่าปรับ ค่าบริการ และค่าธรรมเนียม รวมกันแล้วไม่เกิน 25% ต่อปี
 - คิดค่าธรรมเนียมการเบิกถอนขึ้นอยู่กับผู้ออกบัตร และคิดดอกเบี้ยและค่าธรรมเนียมทันทีตั้งแต่วันที่กดเงินสดออกมา
 - วิธีการคิดดอกเบี้ย : คิดดอกเบี้ยแบบลดต้นลดดอก (effective rate)
5. สินเชื่อส่วนบุคคลที่ไม่ต้องมีทรัพย์สินเป็นหลักประกัน
- วงเงิน : พิจารณาวงเงินแยกตามวัตถุประสงค์ดังนี้
 - เพื่อประกอบอาชีพ : ขึ้นกับความสามารถในการชำระหนี้ของธุรกิจที่ผู้กู้จะนำไปใช้
 - วัตถุประสงค์อื่น : ตามรายได้/กระแสเงินสดหมุนเวียนเข้าบัญชีเงินฝากของผู้กู้
 - รายได้น้อยกว่า 30,000 บาทต่อเดือน ได้รับวงเงินอนุมัติไม่เกิน 1.5 เท่าของรายได้ (ขอกู้สูงสุดได้ไม่เกิน 3 แห่ง)
 - รายได้ตั้งแต่ 30,000 บาทขึ้นไป ได้รับวงเงินอนุมัติไม่เกิน 5 เท่าของรายได้
 - อัตราดอกเบี้ย : อัตราดอกเบี้ย ค่าปรับ ค่าบริการ และค่าธรรมเนียม รวมกันแล้วไม่เกิน 25% ต่อปี
 - วิธีการคิดดอกเบี้ย : คิดดอกเบี้ยแบบลดต้นลดดอก (effective rate)
6. สินเชื่อส่วนบุคคลดิจิทัล ผู้ประกอบธุรกิจจะนำเทคโนโลยีดิจิทัลและข้อมูลทางเลือก เช่น ข้อมูลการซื้อขายสินค้าบนแพลตฟอร์มออนไลน์ ประวัติการชำระค่าสินค้าและบริการผ่านช่องทางออนไลน์ มาใช้ในการประเมินความสามารถในการชำระหนี้ โดยใช้ช่องทางออนไลน์ในการเบิกจ่ายและชำระคืนสินเชื่อ
- วงเงิน : ไม่เกินรายละ 20,000 บาท

- ระยะเวลาการผ่อนชำระ : กำหนดระยะเวลาการชำระคืนสินเชื่อแต่ละสัญญาไม่เกิน 6 เดือน
- อัตราดอกเบี้ย : อัตราดอกเบี้ย ค่าปรับ ค่าบริการ และค่าธรรมเนียม รวมกันแล้วไม่เกิน 25% ต่อปี
- วิธีการคิดดอกเบี้ย : คิดดอกเบี้ยแบบลดต้นลดดอก (effective rate)

นอกจากนี้ Buy Now Pay Later ยังเป็นสินเชื่อรูปแบบหนึ่งของสินเชื่อส่วนบุคคลดิจิทัล Buy Now Pay Later คือ การกู้ยืมระยะสั้นเพื่อชำระค่าสินค้าและบริการ โดยซื้อสินค้าและบริการมาใช้ก่อน แล้วจ่ายเงินทีหลังหรือผ่อนชำระเป็นงวด ๆ ผ่านผู้ให้บริการบนช่องทางออนไลน์ อาจมีการคิดดอกเบี้ยหรือไม่ก็ได้ ขึ้นอยู่กับผู้ให้บริการแต่ละรายกำหนดไว้ ซึ่งมีผู้ให้บริการส่วนหนึ่งอยู่นอกการกำกับของแบงก์ชาติ

7. จำนำทะเบียนรถแบบโอนลอย ผู้กู้ต้องเป็นเจ้าของกรรมสิทธิ์ในรถ (รถที่ปลดภาระแล้ว) และนำสมุดทะเบียนรถมาวางไว้ที่ผู้ให้บริการ เป็นการโอนลอยทะเบียนรถไว้ล่วงหน้าเพื่อเป็นประกันการชำระหนี้ (ไม่ต้องโอนกรรมสิทธิ์รถให้เจ้าหนี้แต่จะต้องมีการเซ็นสัญญาแนบท้ายไว้ว่าหากผิดนัดชำระหนี้ เจ้าหนี้จะมีสิทธิในรถ) ผู้กู้ยังครอบครองรถ ใช้งานได้ตามปกติ และชำระเงินคืนเป็นรายงวดแก่ผู้ให้กู้ตามที่ตกลงไว้

- วงเงิน : ขึ้นอยู่กับความสามารถในการชำระหนี้ของผู้กู้แต่ละราย
- อัตราดอกเบี้ย : อัตราดอกเบี้ย ค่าปรับ ค่าบริการ และค่าธรรมเนียม รวมกันแล้วไม่เกิน 24% ต่อปี
- วิธีการคิดดอกเบี้ย : คิดดอกเบี้ยแบบลดต้นลดดอก (effective rate)

8. สินเชื่อรายย่อยเพื่อการประกอบอาชีพภายใต้การกำกับ (Nano Finance) มีวัตถุประสงค์เพื่อให้ผู้กู้นำไปใช้ในการประกอบอาชีพ โดยไม่ต้องมีหลักประกัน

- วงเงิน : ไม่เกินรายละ 100,000 บาท
- อัตราดอกเบี้ย : อัตราดอกเบี้ย ค่าปรับ ค่าบริการ และค่าธรรมเนียม รวมกันแล้วไม่เกิน 33% ต่อปี
- วิธีการคิดดอกเบี้ย : คิดดอกเบี้ยแบบลดต้นลดดอก (effective rate)

9. สินเชื่อรายย่อยระดับจังหวัดภายใต้การกำกับ (Pico Finance) เป็นสินเชื่อเนกประสงค์ทั้งแบบมีและไม่มีทรัพย์สินเป็นหลักประกันที่อยู่ภายใต้การกำกับดูแลของกระทรวงการคลัง มีวัตถุประสงค์สำหรับใช้จ่ายใช้สอยในชีวิตประจำวัน ใช้ในการประกอบอาชีพ โดยผู้กู้ต้องมีภูมิลำเนาหรือถิ่นที่อยู่ในจังหวัดที่สำนักงานใหญ่ของผู้ประกอบธุรกิจตั้งอยู่เท่านั้น แบ่งออกเป็น 2 ประเภท

สินเชื่อพีโกไฟแนนซ์ แบบมีหลักประกัน (บุคคลค้ำประกัน จดจำนองที่ดิน และหลักประกันทางธุรกิจ)

- วงเงิน : ไม่เกินรายละ 50,000 บาท
- อัตราดอกเบี้ย :
 - แบบมีหลักประกัน (บุคคลค้ำประกัน จดจำนองที่ดิน และหลักประกันทางธุรกิจ) คิดอัตราดอกเบี้ย ค่าปรับ ค่าบริการ และค่าธรรมเนียม รวมกันแล้วไม่เกิน 33% ต่อปี
 - แบบไม่มีหลักประกัน (การวางโฉนดที่ดิน จำนองทะเบียนรถ และ clean loan) คิดอัตราดอกเบี้ย ค่าปรับ ค่าบริการ และค่าธรรมเนียม รวมกันแล้วไม่เกิน 36% ต่อปี
- วิธีการคิดดอกเบี้ย : คิดดอกเบี้ยแบบลดต้นลดดอก (effective rate)
 สินเชื่อพีโกฟลัส มีทั้งแบบมีหลักประกัน และไม่มีหลักประกัน
- วงเงิน : ไม่เกินรายละ 50,001 - 100,000 บาท
- อัตราดอกเบี้ย : อัตราดอกเบี้ย ค่าปรับ ค่าบริการ และค่าธรรมเนียม รวมกันแล้วไม่เกิน 28% ต่อปี
- วิธีการคิดดอกเบี้ย : คิดดอกเบี้ยแบบลดต้นลดดอก (effective rate)

ขั้นตอนบริหารจัดการหนี้

ขั้นตอนที่ 1 สำนักรวภาระหนี้

สำรวหนี้สินที่เรา มีอยู่ ณ ปัจจุบัน ว่ามีอยู่ทั้งหมดเท่าไร โดยเขียนแจกแจงอย่างละเอียดเพื่อให้สามารถมองภาพรวมของหนี้สินที่มีอยู่ในตอนนี้ว่ามีหนี้อะไรบ้าง ภาระหนี้เท่าไร ผ่อนแต่ละเดือนเป็นอย่างไร โดยรายละเอียดของหนี้สินที่ต้องนำมาแจกแจงประกอบด้วย

- ประเภทของหนี้ เช่น หนี้บ้าน หนี้รถยนต์ หนี้รถจักรยานยนต์ หนี้บัตรเครดิต หนี้บัตรเครดิตเงินสด หนี้ผ่อนชำระสินค้า หนี้บัตรเครดิต
- หลักประกันสินเชื่อ หรือสินทรัพย์เข้าซื้อ เช่น เงินสด สลากออมทรัพย์ บ้าน อาคาร ที่ดิน รถยนต์
- เจ้าหนี้ เช่น ธนาคาร สถาบันการเงิน บริษัทบัตรเครดิต บัตรกดเงินสด สินเชื่อส่วนบุคคล บริษัท ลิสซิ่งเข้าซื้อ เจ้าหนี้บัตรเครดิต หรือผู้ให้ยืมเงิน เช่นญาติ เพื่อน เพื่อให้ช่วยต่อการหาข้อมูลเกี่ยวกับมาตรการช่วยเหลือลูกหนี้ หรือการหาข้อมูลเพื่อติดต่อขอเจรจาปรับโครงสร้างหนี้ เนื่องจากมาตรการหรือเงื่อนไขในการช่วยเหลือ ลูกหนี้ของแต่ละสถาบันการเงินอาจมีความแตกต่างกัน ส่วนเจ้าหนี้ที่ไม่ได้อยู่ในระบบสถาบันการเงิน ต้องบันทึกไว้เพื่อกันลืมเพื่อจะได้ขอเจรจาหรือวางแผนจัดการหนี้สินต่อไป
- ยอดหนี้คงเหลือทั้งหมด
- อัตราดอกเบี้ย สามารถดูได้จากสัญญาการกู้ หรือใบแจ้งหนี้ที่ระบุอัตราดอกเบี้ย และตรวจสอบให้เป็นหน่วยเดียวกันเพื่อให้สามารถนำมาเปรียบเทียบกันได้ เช่น เปอร์เซ็นต์ต่อปี
- จำนวนเงินที่ผ่อนชำระต่อเดือน เพื่อให้ได้เห็นภาพการผ่อนหนี้ที่เกิดขึ้นในแต่ละเดือน ซึ่งจำนวนเงินที่ผ่อนชำระในแต่ละเดือนยังสามารถนำไปเป็นข้อมูลประกอบการคำนวณจำนวนเงินออมเพื่อฉุกเฉินหรือใช้เพื่อจัดทำแผนใช้เงินได้

หากอัตราดอกเบี้ยของหนี้แต่ละรายการใช้อัตราการคำนวณที่แตกต่างกัน เช่น สินเชื่อบ้านคิดแบบลดต้นลดดอก (Effective rate) ส่วนสินเชื่อรถยนต์มีอัตราดอกเบี้ยแบบเงินต้นคงที่ (Flat Rate) ให้นำอัตราดอกเบี้ยแบบ Flat Rate ไปคูณกับ 1.8 เพื่อให้ได้อัตราดอกเบี้ยที่เป็น Effective Rate (เป็นการคำนวณคร่าว ๆ)

เมื่อได้ข้อมูลครบถ้วนแล้ว นำมาเขียนแจกแจงในตารางสำรวจภาระหนี้สิน เราจะเห็นภาพรวมของยอดหนี้ที่มีอยู่ ณ ปัจจุบัน ซึ่งจะสามารถนำข้อมูลเหล่านี้ไปวางแผนเพื่อจัดการหนี้สินได้ โดยเริ่มต้นจากการจัดประเภทและเรียงลำดับหนี้สิน และอาจแบ่งเป็น

1. หนี้ระยะสั้น เช่น หนี้สินที่มียอดคงเหลือน้อย หรือมีดอกเบี้ยสูง เพื่อช่วยประหยัดเงินที่ใช้ในการจ่ายดอกเบี้ย โดยหนี้เหล่านี้ อาจแก้ไขได้โดยการขายทรัพย์สินมาโปะหรือปิดหนี้ เพื่อให้เรามีกำลังใจในการจัดการหนี้ได้อีกด้วย

2. หนี้ระยะยาว เช่น หนี้สินที่มียอดคงเหลือมาก มีระยะเวลาผ่อนชำระนาน ไม่สามารถขายทรัพย์สินเพื่อมาโปะหรือปิดหนี้ได้ เช่น หนี้เช่าซื้อรถยนต์หรือรถจักรยานยนต์ หนี้ที่อยู่อาศัย

เมื่อจัดประเภทแล้ว ให้นำหนี้สินที่มีมาเรียงลำดับ เช่น เรียงลำดับตามยอดหนี้คงเหลือทั้งหมดจากน้อยไปหามาก หรือเรียงลำดับตามดอกเบี้ยและยอดผ่อนชำระในแต่ละเดือนจากมากไปหาน้อย เพื่อเตรียมการวางแผนจัดการหนี้ตามความสามารถของตนเองที่มีอยู่ในปัจจุบัน

ตารางสำรวจภาระหนี้

ณ วันที่ 10 ตุลาคม 2563

ลำดับที่	ประเภทหนี้	หลักประกันสินเชื่อ/สินทรัพย์เข้าชื่อ	เจ้าหนี้	อัตราดอกเบี้ยต่อปี	ยอดหนี้ที่คงเหลือ	ยอดผ่อนชำระต่อเดือน	ชำระทุกวันที่ ... ของเดือน	หมายเหตุ
1	หนี้บ้าน	บ้าน	ธนาคาร A	6%	1,300,000	12,500	25	-
2	หนี้รถจักรยานยนต์	รถจักรยานยนต์	ไฟแนนซ์ B	13%	17,500	3,500	1	flat rate 7% ต่อปี
3	หนี้บัตรเครดิต	-	ธนาคาร C	16%	20,000	1,000	9	จ่ายขั้นต่ำ
4	ผ่อนมือถือผ่านบัตรเครดิต	-	บริษัท D	0%	7,500	1,500	9	-
รวมยอดคงเหลือและยอดผ่อนชำระต่อเดือน					1,345,000	18,500		

ขั้นตอนที่ 2 ปรับแผนใช้เงินและสำรวจทรัพย์สินสามารถขายได้

ลองดูว่าแผนใช้เงินมีเงินคงเหลือหลังหักค่าใช้จ่ายและภาระผ่อนหนี้แต่ละเดือนเป็นอย่างไร ยังมีเงินเหลือหรือไม่ ถ้าพบว่ารายรับ < รายจ่าย ต้องจัดการเงิน โดยเริ่มจากลดหรือตัดรายจ่ายที่ไม่จำเป็นออกและหารายได้เพิ่ม

สำรวจทรัพย์สินสามารถขายได้ ซึ่งจะช่วยให้เราเห็นว่า มีทรัพย์สินอะไรบ้าง มูลค่าเท่าไร สามารถนำไปขายเพื่อโปะหรือปิดหนี้ได้หรือไม่ โดยแบ่งทรัพย์สินออกเป็น 3 กลุ่ม คล้ายกับการสำรวจความมั่งคั่งสุทธิ พร้อมระบุราคาที่เราคาดว่าจะขายได้ ณ ปัจจุบัน และแหล่งขายทรัพย์สิน

- ทรัพย์สินที่เปลี่ยนเป็นเงินสดได้ทันที เช่น เงินออมในกระปุก เงินที่ฝากไว้ธนาคาร ทรัพย์สินประเภทนี้มีไว้เพื่อใช้จ่ายในชีวิตประจำวัน หรือบัญชีธนาคารที่เราอาจเปิดไว้เพื่อเก็บเงินออมเพื่อฉุกเฉินโดยเฉพาะ
- ทรัพย์สินเพื่อการลงทุน คือ ทรัพย์สินที่มีเพื่อหวังผลตอบแทนอย่างดอกเบี้ยหรือกำไร และส่วนใหญ่จะมีเงื่อนไขในการเปลี่ยนเป็นเงินสดที่ซับซ้อนมากขึ้น เช่น บัญชีเงินฝากประจำ สลากออมทรัพย์ พันธบัตรรัฐบาล หุ้น กองทุนรวม ประกันชีวิตแบบสะสมทรัพย์ บ้านเช่า เมื่อต้องบันทึกงบตาราง

สำรวจทรัพย์สิน จะต้องแจกแจงตามราคาที่สามารถขายได้ ณ วันนี้ หรือหากเป็นสลากออมทรัพย์ กองทุนรวม ควรต้องศึกษาเงื่อนไขการถือครองก่อน และต้องบันทึกด้วยมูลค่าที่หักค่าใช้จ่ายอื่น ๆ ไว้เรียบร้อยแล้ว หรือหากเป็นประกันชีวิตแบบสะสมทรัพย์ที่ยังไม่ครบกำหนด ต้องบันทึกด้วยมูลค่าเวนคืนกรมธรรม์ตามรายละเอียดที่ระบุในกรมธรรม์ สอบถามได้ที่ตัวแทนขายหรือ call center ของบริษัทประกันชีวิต

- ทรัพย์สินส่วนตัว เช่น บ้าน รถ ที่ดิน ทองคำ เพชร เครื่องประดับ พระเครื่อง หนังสือ เสื้อผ้า กระเป๋า ของใช้มือสองที่สามารถขายได้ จะต้องบันทึกลงตารางสำรวจทรัพย์สินด้วยมูลค่าที่จะสามารถขายได้วันนี้

นำภาพรวมของทรัพย์สินที่สามารถนำมาแปลงเป็นเงินเพื่อนำมาชำระหนี้มาเปรียบเทียบกับรายการหนี้สินที่มีอยู่ว่า ตารางสำรวจภาระว่าทรัพย์สินที่ขายได้จะสามารถนำมาแก้ไขปัญหาหนี้สินก้อนใดก่อน โดยอาจพิจารณาตามความสามารถในการชำระหนี้ของเรา เช่น

- หนี้ที่ไม่สามารถเจรจากับเจ้าหนี้ได้ หรือเจ้าหนี้มีมาตรการช่วยเหลือไม่เพียงพอ ทำให้เราไม่สามารถผ่อนชำระไหวตามข้อเสนอ
- หนี้ที่มีดอกเบี้ยสูงเพื่อลดภาระดอกเบี้ย เช่น ถ้าปิดหนี้ดอกเบี้ยสูงได้เร็วก็จะเสียดอกเบี้ยน้อยลงและมีเงินเหลือไปจ่ายหนี้ก้อนอื่นได้มากขึ้น
- หนี้ที่มียอดคงเหลือน้อยเพื่อสร้างกำลังใจในการจัดการหนี้

ตารางสำรวจทรัพย์สินที่สามารถขายได้

ณ วันที่ 10 ตุลาคม 2563

ลำดับที่	ทรัพย์สิน	ราคาตลาด	แหล่งขาย	หมายเหตุ
กลุ่มที่ 1 ทรัพย์สินที่แปลงเป็นเงินสดได้ทันที				
1	เงินสดในกระเป๋า + แบงค์ 50 ที่ใส่กระเป๋า	7,500	—	
2	เงินสดออมทรัพย์	25,000	ถอนผ่าน ATM ธนาคาร A	
3	เงินสดเมื่อฉุกเฉิน	30,000	เบิกที่สาขาธนาคาร B	นำคูปองรับ + บัตรประชาชนไปด้วย
รวมทรัพย์สินกลุ่มที่ 1		62,500		
กลุ่มที่ 2 ทรัพย์สินเพื่อการลงทุน				
1	สลากออมทรัพย์	9,000 (มูลค่าจริง 10,000)	Application ธนาคาร C	ครบกำหนด ม.ค. 64 (จ่ายก่อน ถูกนักวิจัย: 1)
2	ประกันสะสมทรัพย์แบบ A	35,000 (มูลค่าเวนคืน)	ส่งเอกสารของเวนคืนที่ตัวแทนขาย	ครบกำหนดปี 2574 (เวนคืนวันถัดวัน 35,000 บาท)
รวมทรัพย์สินกลุ่มที่ 2		44,000		
กลุ่มที่ 3 ทรัพย์สินส่วนตัว				
1	นาฬิกาเพชร	30,000	ร้านเพชร ABC	
2	สร้อยทอง 1 บาท	25,000	ร้านทอง XO	
3	รถจักรยาน	200,000	อินเทอร์เน็ต 123	
รวมทรัพย์สินกลุ่มที่ 3		255,000		
รวมทรัพย์สินทั้ง 3 กลุ่ม		361,500		

สิ่งสำคัญที่สุดในการขายทรัพย์สินเพื่อนำไปจัดการหนี้คือ ตัดใจ หากตั้งใจขายทรัพย์สินเพื่อชำระหนี้แล้วต้องตัดใจให้ขาด และตั้งใจชำระหนี้ตามแผนที่ได้วางไว้อย่างเคร่งครัด ไม่นำเงินที่ขายได้ไปใช้จ่ายฟุ่มเฟือย

ขั้นตอนที่ 3 มองหาตัวช่วย

ในกรณีที่เราสำรวจตัวเองและลองแก้ไขปัญหาหนี้ด้วยตัวเองแล้ว เช่น ลดรายจ่าย ขายทรัพย์สินไปชำระหนี้ แต่ก็ยังแก้ปัญหาไม่ตก เช่น เงินคงเหลือในแต่ละเดือนยังคงติดลบ สิ่งที่เราควรรับทำก็คือ รับผิดชอบต่อเจ้าหนี้เพื่อขอความช่วยเหลือในการปรับปรุงโครงสร้างหนี้ในการผ่อนปรนเงื่อนไขการชำระหนี้ตามความจำเป็นและความเหมาะสมกับสถานะทางการเงินของเราในขณะนั้น

หัวข้อที่ 7 ความเสี่ยงและภัยทางการเงิน

ความเสี่ยงภัย

ความเสี่ยงภัย คือ ความไม่แน่นอนของเหตุการณ์ที่อาจเกิดขึ้นในอนาคต ซึ่งผลที่จะเกิดขึ้นมีความเป็นไปได้ที่จะเบี่ยงเบนไปจากผลที่คาดหวังไว้ และไม่สามารถทราบล่วงหน้าถึงขนาดของความสูญเสียหรือความเสียหาย ซึ่งส่งผลกระทบต่อเนื่องไปสู่สถานะการเงิน สภาวะทางอารมณ์ หรือทั้ง 2 อย่างแก่ผู้ประสบภัย

วิธีการจัดการความเสี่ยงภัย

1. หลีกเลี่ยงความเสี่ยง คือ การหลีกเลี่ยงเหตุการณ์หรือสาเหตุที่อาจก่อให้เกิดความเสียหาย
2. ลดหรือควบคุมความเสี่ยง คือ การควบคุมหรือป้องกัน เพื่อลดโอกาสที่จะเกิดความเสี่ยง
3. รับความเสี่ยงไว้เอง คือ การยอมรับผลกระทบที่อาจเกิดขึ้นจากภัยไว้เองทั้งหมดหรือบางส่วน
4. โอนความเสี่ยง คือ การลดโอกาสที่จะเกิด ลดผลกระทบ โดยการหาผู้ร่วมรับผิดชอบความเสี่ยง

ภัยทางการเงิน

ยิ่งเทคโนโลยีมีความก้าวหน้าเท่าไร ยิ่งเสี่ยงต่อการตกเป็นเหยื่อมิจฉาชีพมากขึ้นเท่านั้น ทำให้มิจฉาชีพนำเทคโนโลยีใช้เป็นช่องทางหลอกลวงประชาชน คนร้ายมักจับจุดอ่อนของเหยื่อให้หลงเชื่อ โดยกลอุบายของภัยการเงิน มีดังนี้

- ชูให้กลัว เพื่อให้เหยื่อทำธุรกรรมทางการเงิน
- ลวงให้เชื่อ เพื่อเอาข้อมูลสำคัญ หรือชวนให้ลงทุนก่อนเชิเงินหนี
- หลอกให้ดีใจ เพื่อให้เหยื่อเกิดความโลภ อยากได้เงิน ของรางวัล
- อ้างว่าช่วยเหลือได้ โดยใช้ความต้องการของเหยื่อ เพื่อลดความสงสัย

ภัยในโลกออนไลน์ : อินเทอร์เน็ตและโซเชียลมีเดียเป็นช่องทางการสื่อสารที่สะดวกและรวดเร็ว ทำให้เพื่อนฝูง ญาติพี่น้อง หรือคนที่ไม่รู้จัก สามารถติดต่อกันได้อย่างง่ายดาย ความสะดวกสบายเหล่านี้นอกจากจะเอื้อประโยชน์ต่อผู้ให้บริการแล้ว ก็เอื้อประโยชน์ต่อมิจฉาชีพเช่นกัน อินเทอร์เน็ตจึงกลายเป็นอีกช่องทางที่มิจฉาชีพจะเข้ามาออบโกยผลประโยชน์จากเหยื่อ

- แอบอ้างเป็นบุคคลหรือหน่วยงานต่าง ๆ และหลอกเหยื่อว่าเงินที่โอนมาถูกระงับ ต้องถูกตรวจสอบเงิน จึงขอให้เหยื่อจ่ายค่าธรรมเนียมเพื่อยกเลิกการระงับ โดยเริ่มจากค่าธรรมเนียมที่ไม่

มากนักแล้วค่อย ๆ เพิ่มมูลค่าสูงขึ้นเรื่อย ๆ จนกว่าเหยื่อจะรู้ตัว มูลค่าความเสียหายรวมกันเป็นหลักแสนหรือหลักล้าน

- แอบอ้างเป็นคนที่รู้จัก มีงานหรือบางรายอาจใช้วิธีแสบักขี้อีเมลหรือแอปพลิเคชัน เช่น LINE หรือ เพชบุ๊กของเหยื่อ เพื่อหลอกให้เหยื่อกรอกหรือให้ข้อมูลสำคัญ ได้แก่ อีเมล รหัสผ่าน หากเหยื่อให้ข้อมูลไป มีงานหรือก็จะนำข้อมูลดังกล่าวไปเข้าใช้อีเมลหรือแอปพลิเคชันของเหยื่อ แล้วเปลี่ยนรหัสผ่านในทันที หลังจากสวมรอยได้แล้วจะชักชวนไปยังครอบครัวหรือเพื่อนของเหยื่อ โดยสร้างเรื่องต่าง ๆ เพื่อหลอกให้โอนเงินมาช่วยด่วน
- หลอกว่ารัก (Romance scam) เริ่มจากการติดต่อผ่านเว็บไซต์หาคู่หรือโซเชียลมีเดีย โดยใช้รูป Profile เป็นชาวต่างชาติหน้าตาดี พอพูดคุยสักระยะจนเหยื่อตายใจหรือมีความหวังก็จะหลอกเหยื่อว่าจะมอบทรัพย์สินหรือของขวัญให้ แต่เหยื่อต้องโอนเงินบางส่วนให้ก่อน แต่เมื่อโอนไปแล้วก็ติดต่อไม่ได้อีกเลย
- หลอกขายของออนไลน์ มีงานหรือมักจะประกาศขายสินค้าที่หายากหรือสินค้าดีราคาถูก แล้วหลอกให้เหยื่อโอนเงินค่าสินค้าหรือเงินมัดจำให้ เมื่อถึงเวลาส่งของ แต่ไม่ส่งสินค้าให้และหนีหายไป

วิธีป้องกันภัยในโลกออนไลน์ : นอกจากความรอบคอบ มีสติ และละเอียดถี่ถ้วนในการใช้งาน สามารถป้องกันภัยที่มาจากโลกออนไลน์ ดังนี้

- คิดทบทวน ว่าเรื่องที่เจอหรือได้ยินมามีความน่าเชื่อถือมากน้อยแค่ไหน หากโอนเงินไปแล้วมีปัญหา จะมีโอกาสได้คืนหรือไม่
 - เปิดเผยเท่าที่จำเป็น โดยเฉพาะข้อมูลส่วนตัวในโซเชียลมีเดียที่มีงานหรือพอาจนำไปแอบอ้างใช้ทำธุรกรรมต่าง ๆ ได้
 - ตรวจสอบข้อมูลก่อนโอนเงิน หากอ้างถึงบุคคล หน่วยงาน หรือองค์กรใด ๆ ควรติดต่อสอบถามบุคคลนั้น หรือองค์กรนั้น ๆ โดยตรง
 - ติดตามข่าวสารกลโกงเป็นประจำ เพื่อรู้เท่าทันเล่ห์เหลี่ยมกลโกง
- ทำอย่างไรเมื่อตกเป็นเหยื่อโจรในโลกออนไลน์
- หากถูกแอบอ้างใช้อีเมล ให้ติดต่อผู้ให้บริการอีเมลทันที เพื่อเปลี่ยนรหัสผ่านหรือปิดบัญชี

- หากโอนเงินให้มิจฉาชีพแล้ว ให้ติดต่อฝ่ายบริการลูกค้า (call center) ของธนาคารที่ใช้โอนออก เพื่อขอระงับธุรกรรมของมิจฉาชีพได้ชั่วคราว จากนั้นรีบไปแจ้งความดำเนินคดีที่สถานีตำรวจหรือแจ้งความออนไลน์ที่ www.thaipoliceonline.com โดยรวบรวมเอกสารต่าง ๆ เพื่อเป็นข้อมูลประกอบด้วย หรือโทรปรึกษาได้ที่ กองบัญชาการตำรวจสืบสวนสอบสวนอาชญากรรมทางเทคโนโลยี (บช.สอท.) สำนักงานตำรวจแห่งชาติ โทร. 1441 และ 1200 สำนักงานคณะกรรมการกิจการกระจายเสียง กิจการโทรทัศน์ และกิจการโทรคมนาคมแห่งชาติ (กสทช.)

แก๊งคอลเซนเตอร์ : มักมาพร้อมอุบายใหม่ ๆ ที่เน้นความซับซ้อน และใช้คำพูดที่สร้างความตกใจหรือตื่นเต้นกับเหยื่อ

- หลอกให้ตกใจ
 - อ้างว่าเป็นตำรวจ เจ้าหน้าที่สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด (ป.ป.ส.) เจ้าหน้าที่สำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน (ปปง.) หรือเจ้าหน้าที่กรมสอบสวนคดีพิเศษ (DSI) และหลอกว่าเหยื่อเกี่ยวข้องกับยาเสพติดหรือการฟอกเงิน จะต้องถูกอายัดบัญชีเงินฝากและดำเนินคดี จึงให้เหยื่อโอนเงินมาเพื่อตรวจสอบประวัติทางการเงิน แล้วจะโอนเงินคืนให้เมื่อตรวจสอบเสร็จ มิจฉาชีพมักห้ามเหยื่อบอกผู้อื่นโดยอ้างจะทำให้เสียรูปคดี แต่แท้จริงแล้วเพื่อป้องกันไม่ให้เหยื่อได้ตรวจสอบความจริง
 - อ้างว่าเป็นพนักงานธนาคารหรือเจ้าหน้าที่แบงก์ชาติ และหลอกว่าเหยื่อจะถูกอายัดบัญชีหรือมีค้างชำระหนี้บัตรเครดิต แล้วบอกให้โอนเงินโดยอ้างว่าเป็นการทำรายการแก้ไขตัวเลขหนี้สินให้ถูกต้อง
- หลอกให้ตื่นเต้นดีใจ
 - อ้างว่าเป็นเจ้าหน้าที่สรรพากร หลอกว่าเหยื่อได้เงินคืนภาษี แต่ต้องทำรายการยืนยันการรับเงินที่ตู้ ATM ภายในวันนี้ หากเลยกำหนดเวลา เหยื่อจะไม่ได้รับเงินคืนภาษี จึงรีบทำตามที่มีมิจฉาชีพบอก โดยไม่ได้สังเกตว่ารายการที่มีมิจฉาชีพให้ทำนั้น เป็นการโอนเงินให้แก่มิจฉาชีพ

- อ้างเป็นบริษัทเอกชน หลอกว่าเหยื่อได้รับรางวัลใหญ่จากการชิงโชคหรือจับรางวัล แต่ต้องโอนเงินค่าภาษีให้ผู้แจกรางวัลมาก่อน แล้วจะส่งรางวัลให้ แต่พอทำตามก็จะเสียเงินในบัญชีไป โดยไม่ได้หรือรางวัลใหญ่อะไร

- หลอกให้ส่งสาร โดยแอบนำเอกสารหรือข้อมูลส่วนตัวของเหยื่อไปใช้ยื่นกู้ในชื่อของเหยื่อโดยที่เหยื่อไม่รู้ตัว เมื่อธนาคารอนุมัติและโอนเงินกู้เข้าบัญชีของเหยื่อ มิจฉาชีพจะโทรไปหาเหยื่อโดยอ้างว่าโอนเงินผิดเข้าบัญชี และขอให้เหยื่อรีบโอนเงินคืน เมื่อเหยื่อตรวจสอบว่ามีเงินเข้ามาจริงจึงรีบโอนเงินคืนให้โดยไม่รู้ว่าเป็นเงินที่มิจฉาชีพกู้มาในชื่อของตน ทำให้ต้องชดใช้หนี้ก่อนนั้นแทนมิจฉาชีพที่ได้เงินไปแล้ว

วิธีป้องกันแก๊งคอลเซนเตอร์ : แม้จะได้รับโทรศัพท์ที่อ้างว่าเป็นใครก็ตาม ต้องตั้งสติให้ดี เพราะหากหลงเชื่อให้ข้อมูลส่วนตัวหรือโอนเงินไป มิจฉาชีพก็จะถอนเงินและหลบหนีไปทันที ทำให้แทบไม่มีโอกาสได้รับเงินคืน สามารถป้องกันภัยแก๊งคอลเซนเตอร์ ดังนี้

- คิดทบทวน ว่าเรื่องราวที่ได้ยินมามีความเป็นไปได้มากน้อยแค่ไหน เคยทำธุรกรรมกับหน่วยงานที่ถูกอ้างถึงหรือไม่ หรือเคยเข้าร่วมชิงรางวัลกับองค์กรไหนจริงหรือเปล่า
- ไม่รู้จัก ไม่คุ้นเคย ไม่ให้ข้อมูลส่วนตัว เช่น เลขที่บัตรประชาชน วันเดือนปีเกิด และข้อมูลทางการเงิน เช่น เลขที่บัญชี รหัสกดเงิน
- ไม่ทำรายการตามคำบอก แม้คนที่โทรมาจะบอกว่าเป็นเจ้าหน้าที่ของรัฐหรือสถาบันการเงิน เพราะหน่วยงานของรัฐและสถาบันการเงินไม่มีนโยบายสอบถามข้อมูลส่วนตัวของประชาชนหรือลูกค้าผ่านทางโทรศัพท์ สำหรับการคืนภาษี มีเพียง 2 วิธีเท่านั้น คือ โอนผ่านระบบพร้อมเพย์ที่ลงทะเบียนด้วยเลขประจำตัวประชาชน และส่งเป็นเช็คธนาคาร
- ตรวจสอบข้อมูลก่อนโอนเงิน สอบถามสถาบันการเงินหรือหน่วยงานที่ถูกอ้างถึงโดยตรง เช่น ติดต่อฝ่ายบริการลูกค้า (call center) หรือติดต่อสาขาของสถาบันการเงินนั้น ๆ ด้วยตนเอง
- ไม่ต้องรีบโอนคืนทันที หากมีคนติดต่อมาให้โอนกลับหรือโอนต่อไปอีกบัญชีหนึ่ง เพราะอาจเป็นมิจฉาชีพมาใช้บัญชีของเราเป็นทางผ่านในการกระทำความผิดกฎหมาย ควรสอบถามฝ่ายบริการลูกค้า (call center) หรือสาขาของธนาคารที่เราบัญชีอยู่เท่านั้น เพื่อให้ธนาคารเป็นผู้แก้ไขรายการเพื่อโอนคืนเท่านั้น

ทำอย่างไรเมื่อตกเป็นเหยื่อแก๊งคอลเซนเตอร์

- หากโอนเงินให้มิจฉาชีพแล้ว ให้ติดต่อฝ่ายบริการลูกค้า (call center) ของธนาคารที่ใช้โอนออก เพื่อขอระงับธุรกรรมของมิจฉาชีพได้ชั่วคราว จากนั้นรีบไปแจ้งความดำเนินคดีที่สถานีตำรวจหรือแจ้งความออนไลน์ที่ www.thaipoliceonline.com โดยรวบรวมเอกสารต่าง ๆ เพื่อเป็นข้อมูลประกอบด้วย หรือโทรปรึกษาได้ที่ กองบัญชาการตำรวจสืบสวนสอบสวนอาชญากรรมทางเทคโนโลยี (บช.สอท.) สำนักงานตำรวจแห่งชาติ โทร. 1441

แชร์ลูกโซ่ : เป็นวิธีการหลอกลวงระดมเงินจากประชาชนที่ทำงานเป็นเครือข่าย โดยโฆษณาจูงใจว่าจะได้รับผลตอบแทนสูงกว่าการลงทุนทั่วไป แชร์ลูกโซ่มักแอบแฝงมากับธุรกิจขายตรงหรือการชักชวนให้ลงทุนในธุรกิจที่มีกำไรมาก และจะหาสมาชิกใหม่ไปเรื่อย ๆ เพื่อหมุนเงินค่าสมัครมาจ่ายผลตอบแทนให้สมาชิกเดิม

- แชร์ลูกโซ่ในคราบธุรกิจขายตรง มิจฉาชีพจะโฆษณาชวนเชื่อให้เหยื่อทำธุรกิจขายตรงที่มีผลตอบแทนสูง โดยรายได้หลักไม่ได้มาจากการขายสินค้า แต่มาจากการหาสมาชิกเพิ่ม จากนั้นหลอกล่อให้เหยื่อจ่ายค่าสมัครสมาชิก ซื้อสินค้าที่มีมูลค่าค่อนข้างสูง (สินค้าส่วนมากมักไม่มีคุณภาพ) หรือซื้อหุ้นแล้วรอรับเงินปันผล นอกจากนี้อาจอ้างว่ามีบุคคลที่มีชื่อเสียงเข้าร่วมด้วย และอาจจัดกิจกรรมต่าง ๆ เพื่อเสริมความน่าเชื่อถือ เช่น งานสัมมนาในห้องประชุมโรงแรม
- แชร์ลูกโซ่หลอกลวงลงทุน มิจฉาชีพมักอ้างว่ามีการลงทุนที่ให้ผลตอบแทนสูงและแน่นอน หรือมีสิทธิพิเศษ หรือได้โควตาซื้อสินค้าราคาถูกเป็นจำนวนมาก จึงอยากชักชวนให้เหยื่อลงทุนทำธุรกิจร่วมกัน เช่น โควตาจำหน่ายสลากกินแบ่งรัฐบาล (แชร์ลอตเตอรี่) อุตสาหกรรมปลูกป่าเพื่อส่งขายตลาดในต่างประเทศ (แชร์ไม้) เก็งกำไรจากอัตราแลกเปลี่ยน (แชร์ FOREX) โดยสร้างเว็บไซต์เพื่อให้ดูน่าเชื่อถือ หรือบางรายก็อ้างว่ามีสาขาในต่างประเทศ และอาจจัดกิจกรรมเพื่อเสริมความน่าเชื่อถือเช่นเดียวกับแชร์ลูกโซ่ในคราบธุรกิจขายตรง แต่ความจริงแล้ว ไม่ได้มีการทำธุรกิจตามที่กล่าวอ้างจริง มิจฉาชีพจะใช้วิธีหมุนเงินจากผู้ลงทุนรายใหม่ไปจ่ายเป็นผลตอบแทนให้แก่ผู้ลงทุนรายเก่า จึงต้องพยายามหาผู้ลงทุนรายใหม่อยู่เรื่อย ๆ เพื่อให้มีเงินไปจ่ายเป็นผลตอบแทน แต่หากไม่สามารถหาผู้ลงทุนรายใหม่ได้ ก็จะไม่สามารถจ่ายผลตอบแทนคืนให้แก่รายเก่าได้
- แชร์ลูกโซ่หลอกลวงขายสินค้าผ่านอินเทอร์เน็ต มิจฉาชีพจะแฝงตัวเป็นพ่อค้าหรือแม่ค้า แล้วอ้างว่าสามารถหาสินค้าหายากหรือสินค้าที่กำลังอยู่ในความต้องการของตลาด (เช่น สินค้ารุ่นใหม่ล่าสุด

หรือยังไม่มีขายในประเทศไทย) ได้ในราคาถูก จึงประกาศขายสินค้าดังกล่าวในราคาที่ถูกลงกว่าท้องตลาดเป็นจำนวนมากผ่านทางอินเทอร์เน็ต เมื่อเหยื่อหลงเชื่อสั่งซื้อสินค้าและโอนเงินให้แก่มิจฉาชีพในครั้งแรก มิจฉาชีพจะส่งสินค้าให้เหยื่อตามจำนวนที่สั่งซื้อ และเมื่อเหยื่อได้สินค้าในราคาถูก ก็จะไปบอกต่อชักชวนญาติพี่น้องหรือเพื่อนฝูงให้มาซื้อสินค้าเป็นจำนวนมากแล้วโอนเงินค่าสินค้าทั้งหมดให้แก่มิจฉาชีพ หลังจากนั้นมิจฉาชีพก็จะเชิดเงินนั้นหนีไปโดยไม่ส่งสินค้าใด ๆ ให้แก่เหยื่อเลย

วิธีป้องกันภัยแชร์ลูกโซ่

- ไม่โลภ เพราะผลตอบแทนยิ่งสูง ยิ่งมีความเสี่ยงมากที่จะเป็นแชร์ลูกโซ่
- ไม่ให้ข้อมูลส่วนตัวในเว็บไซต์หรืออีเมลแก่คนที่ไม่รู้จักหรือไม่น่าเชื่อถือ
- ไม่เข้าร่วมกิจกรรมกับกลุ่มธุรกิจที่ไม่แน่ใจ เพราะอาจถูกหลอกลวงให้ร่วมลงทุนในธุรกิจแชร์ลูกโซ่
- ไม่ใจร้อน ศึกษาข้อมูลให้แน่ชัดก่อนลงทุน ใช้เวลาไตร่ตรองให้ดี (หากถูกเร่งรัดให้ตอบตกลงโดยเร็ว ให้ตั้งข้อสงสัยไว้ก่อนว่าน่าจะเป็นธุรกิจที่หลอกลวง) โดยเฉพาะธุรกิจหรือสินค้าที่ให้ผลตอบแทนสูงมากในเวลาอันสั้น
- ไม่หลงเชื่อ ติดตามข่าวสารให้รู้ทันกลลวงของมิจฉาชีพเป็นประจำ

ทำอย่างไรเมื่อตกเป็นเหยื่อแชร์ลูกโซ่

- รวบรวมเอกสารที่มีทั้งหมด เช่น แผ่นพับ สัญญา หลักฐานการโอนเงิน ที่ตั้งและเบอร์โทรสำนักงาน รูปถ่าย เพื่อนำไปขอคำปรึกษาได้ที่ศูนย์รับแจ้งการเงินนอกระบบ กระทรวงการคลัง โทร. 1359 หรือแจ้งความร้องทุกข์ได้ที่กรมสอบสวนคดีพิเศษ (DSI) โทร. 1202

หัวข้อที่ 8 สิทธิและหน้าที่

สิทธิของผู้ใช้บริการทางการเงิน

- สิทธิที่จะได้รับข้อมูลที่ถูกต้อง (right to be informed) ผู้ใช้บริการทางการเงินมีสิทธิที่จะได้รับข้อมูลที่ถูกต้องเกี่ยวกับบริการที่สนใจ โดยเจ้าหน้าที่สถาบันการเงินต้องอธิบายรายละเอียดเกี่ยวกับผลิตภัณฑ์และเงื่อนไขต่าง ๆ อย่างถูกต้อง ชัดเจน และครบถ้วนเพียงพอต่อการตัดสินใจในการใช้บริการ เช่น ลักษณะสำคัญของผลิตภัณฑ์ ผลประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ ความเสี่ยง ค่าปรับ ค่าธรรมเนียม ตลอดจนค่าใช้จ่ายที่เกิดขึ้นเมื่อไม่ทำตามเงื่อนไข และการใช้สื่อทางการตลาดเพื่อส่งเสริมการขายต้องไม่ชวนเชื่อเกินจริง นอกจากนี้ผู้ให้บริการทางการเงินควรพิจารณาตรวจสอบ และสอบถามรายละเอียดให้แน่ใจก่อนตัดสินใจใช้บริการ เพื่อให้ได้ผลิตภัณฑ์และบริการที่เหมาะสมและตรงความต้องการของผู้ใช้บริการ
- สิทธิที่จะเลือกใช้ผลิตภัณฑ์และบริการได้อย่างอิสระ (right to choose) เจ้าหน้าที่สถาบันการเงินสามารถนำเสนอผลิตภัณฑ์และบริการอื่น ๆ ควบคู่กับผลิตภัณฑ์ที่ผู้ให้บริการทางการเงินต้องการ แต่ผู้ให้บริการทางการเงินควรเลือกผลิตภัณฑ์และบริการทางการเงินที่ต้องการจริง ๆ เท่านั้น โดยคำนึงถึงความจำเป็น ประโยชน์ที่ได้รับ ความคุ้มค่า รวมถึงความสามารถในการรับภาระค่าใช้จ่ายที่เกี่ยวข้อง หากผู้ให้บริการไม่ต้องการผลิตภัณฑ์และบริการที่เจ้าหน้าที่เสนอขาย สามารถปฏิเสธได้ ไม่ต้องเกรงใจหรือรู้สึกไม่ดีใด ๆ
- สิทธิที่จะร้องเรียนเพื่อความเป็นธรรม (right to be heard) หากผู้ให้บริการทางการเงินได้รับการปฏิบัติที่ไม่ถูกต้องหรือถูกเอาเปรียบ เช่น ได้รับข้อมูลที่ไม่ถูกต้อง ไม่ครบถ้วน ถูกบังคับให้ซื้อผลิตภัณฑ์ทางการเงินที่ไม่ต้องการ ถูกทำให้เข้าใจผิดเกี่ยวกับผลิตภัณฑ์ คำนวนดอกเบี้ยผิด ให้รีบร้องเรียนไปยังสถาบันการเงินที่ใช้บริการ และหากยังไม่ได้รับความเป็นธรรม สามารถร้องเรียนได้ที่ธนาคารแห่งประเทศไทย โทร. 1213
- สิทธิที่จะได้รับการพิจารณาค่าชดเชยหากเกิดความเสียหาย (right to redress) หากได้รับความเสียหายจากการใช้บริการของสถาบันการเงิน เช่น กดเงินจากตู้เอทีเอ็มแล้วไม่ได้รับเงิน และพิสูจน์แล้วว่าเป็นความผิดพลาดของสถาบันการเงิน เพราะไม่ได้ปฏิบัติตามหลักเกณฑ์การบริหารจัดการด้านการให้บริการแก่ลูกค้าอย่างเป็นธรรม (market conduct) หรือปฏิบัติงานที่เกี่ยวข้องกับการ

ให้บริการทางการเงินอย่างไม่เหมาะสม ผู้ใช้บริการทางการเงินมีสิทธิได้รับการชดเชย แต่หากความผิดพลาดนั้นเกิดจากผู้ให้บริการเอง สถาบันการเงินไม่จำเป็นต้องชดเชยความเสียหายให้แก่ผู้ให้บริการทางการเงิน เช่น โอนเงินจากเครื่องเอทีเอ็มไปผิดบัญชีหรือใส่ตัวเลขจำนวนเงินผิด

หน้าที่ของผู้ใช้บริการทางการเงิน

นอกจากสถาบันการเงินต้องให้บริการด้วยความรับผิดชอบแล้ว ผู้ใช้บริการทางการเงินยังมีหน้าที่ที่ควรปฏิบัติด้วยความรับผิดชอบ เพื่อลดความเสี่ยงและความเสียหายที่อาจเกิดขึ้นจากการใช้บริการทางการเงิน โดยหน้าที่ของผู้ใช้บริการทางการเงินมีดังนี้

- วางแผนการเงิน เพื่อให้รู้ฐานะทางการเงิน จัดการกับรายรับ-รายจ่าย ตั้งเป้าหมายทางการเงิน พร้อมมองเห็นสัญญาณและวางแผนรับมือกับปัญหาทางการเงินที่อาจเกิดขึ้น
- ติดตามข้อมูลข่าวสารทางการเงินอย่างสม่ำเสมอ ศึกษาและเรียนรู้บริการทางการเงินในรูปแบบใหม่ ๆ ที่มาพร้อมกับความก้าวหน้าของเทคโนโลยี เพื่อใช้เป็นข้อมูลในการตัดสินใจเลือกใช้บริการให้เหมาะสมและตรงกับความต้องการ รวมถึงติดตามข่าวสารภัยทางการเงิน ซึ่งจะช่วยให้รู้เท่าทันรูปแบบการหลอกลวงและไม่ตกเป็นเหยื่อของมิจฉาชีพ
- ศึกษารายละเอียดและเปรียบเทียบข้อมูลก่อนเลือกใช้ เพื่อให้เข้าใจลักษณะของผลิตภัณฑ์และบริการ เงื่อนไขที่เกี่ยวข้อง ผลประโยชน์ที่จะได้รับ ความเสี่ยง และเปรียบเทียบข้อมูลผลิตภัณฑ์จากหลาย ๆ แห่ง นอกจากนี้ ผู้ใช้บริการทางการเงินควรอ่านรายละเอียดและทำความเข้าใจเงื่อนไขของสัญญาก่อนลงนามหรือเซ็นชื่อในสัญญาทำธุรกรรมใด ๆ หากไม่เข้าใจ ให้สอบถามเจ้าหน้าที่ เพื่อป้องกันปัญหาที่อาจเกิดขึ้นภายหลัง
- ตรวจสอบความถูกต้องของธุรกรรมทางการเงินทุกครั้ง เช่น ชื่อบัญชี เลขที่บัญชี จำนวนเงิน หากพบว่าไม่ถูกต้อง ควรติดต่อผู้ให้บริการทางการเงินเพื่อขอแก้ไขให้ถูกต้อง
- ชำระหนี้เมื่อเป็นหนี้ ก่อนจะก่อหนี้ให้คำนึงถึง 2 ข้อ คือ ก่อหนี้เท่าที่จำเป็นและจ่ายไหว โดยพิจารณาจากความสามารถในการชำระหนี้ว่าผ่อนชำระไหวหรือไม่ และเป็นหนี้ต้องใช้ หากไม่ชำระหนี้ นอกจากจะทำให้หนี้เพิ่มขึ้นเพราะดอกเบี้ยแล้ว ยังส่งผลเสียต่อประวัติการชำระหนี้ (ข้อมูลเครดิต)

ผู้ให้บริการทางการเงินในประเทศไทย

ผู้ให้บริการทางการเงินในประเทศไทย มีทั้งที่เป็นสถาบันการเงินที่รับฝากเงิน และสถาบันการเงินที่ไม่ได้รับฝากเงิน รวมทั้งผู้ประกอบการธุรกิจที่ไม่ใช่สถาบันการเงิน (non-bank) สามารถจำแนกผู้ให้บริการทางการเงินได้ตามหน่วยงานที่กำกับดูแลดังนี้

ผู้ให้บริการทางการเงินที่อยู่ภายใต้การกำกับดูแลของธนาคารแห่งประเทศไทย มีดังนี้

1. สถาบันการเงิน ตามพระราชบัญญัติธุรกิจสถาบันการเงิน พ.ศ. 2551 คือ สถาบันที่ทำหน้าที่ให้บริการด้านการเงิน เช่น การรับฝากเงิน การรับชำระเงิน การให้สินเชื่อ และธุรกรรมทางการเงินอื่นตามที่ได้รับอนุญาต ได้แก่
 1. ธนาคารพาณิชย์ (ธพ.) คือ บริษัทมหาชนจำกัดที่ได้รับอนุญาตให้ประกอบธุรกิจธนาคารพาณิชย์ เช่น การรับฝากเงิน การโอนและรับชำระเงิน การให้สินเชื่อ รวมถึงบริการทางการเงินอื่น ๆ เช่น การค้าประกัน บริการเกี่ยวกับเงินตราต่างประเทศ ธุรกิจต่างประเทศ เช่น สินเชื่อเพื่อการส่งออกนำเข้า ตลอดจนบริการทางการเงินเพื่อการบริหารความเสี่ยงให้แก่ลูกค้า เช่น สัญญาซื้อขายอัตราแลกเปลี่ยนล่วงหน้า ในปัจจุบันธนาคารพาณิชย์ได้รับอนุญาตให้ประกอบธุรกิจที่เกี่ยวข้องกับหลักทรัพย์และประกันภัยบางประเภทเพิ่มขึ้น เช่น การเป็นนายหน้าซื้อขายหน่วยลงทุน นายหน้าประกันภัย การแนะนำบริการของบริษัทประกันภัยให้ลูกค้า
 2. ธนาคารพาณิชย์เพื่อรายย่อย (ธย.) คือ บริษัทมหาชนจำกัดที่ได้รับอนุญาตให้ประกอบธุรกิจธนาคารพาณิชย์ โดยมีวัตถุประสงค์หลักเพื่อให้บริการแก่ประชาชนรายย่อยและวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมเป็นหลัก และสามารถให้บริการทางการเงินพื้นฐานอื่น เช่น การรับฝากเงิน การโอนและรับชำระเงินได้ด้วย แต่ไม่ได้รับอนุญาตให้ประกอบธุรกิจที่มีความซับซ้อนและมีความเสี่ยงสูง เช่น ธุรกิจเกี่ยวกับเงินตราต่างประเทศ และตราสารอนุพันธ์
 3. ธนาคารพาณิชย์ที่เป็นบริษัทลูกของธนาคารต่างประเทศ คือ บริษัทมหาชนจำกัดที่จดทะเบียนในประเทศไทยและได้รับอนุญาตให้ประกอบธุรกิจธนาคารพาณิชย์ โดยมีธนาคารพาณิชย์ต่างประเทศถือหุ้นไม่ต่ำกว่า 95% ของหุ้นที่จำหน่ายได้แล้วทั้งหมด

4. สาขาของธนาคารพาณิชย์ต่างประเทศ คือ สาขาของธนาคารพาณิชย์ต่างประเทศที่ได้รับอนุญาตให้ประกอบธุรกิจธนาคารพาณิชย์ในประเทศไทย
 5. บริษัทเงินทุน (บง.) คือ บริษัทมหาชนจำกัดที่ได้รับอนุญาตให้ประกอบธุรกิจเงินทุน โดยรับฝากเงินหรือรับเงินจากประชาชนที่ต้องจ่ายคืนเมื่อทวงถาม หรือเมื่อสิ้นระยะเวลาที่กำหนดไว้ และสามารถให้กู้ยืมเงินตามประเภทของธุรกิจเงินทุนที่ได้รับอนุญาต เช่น การให้กู้ยืมเงินระยะปานกลางและระยะยาวแก่กิจการอุตสาหกรรม เกษตรกรรม หรือพาณิชย์กรรม การให้เช่าซื้อบางประเภท แต่ไม่สามารถประกอบธุรกิจที่เกี่ยวข้องกับเงินตราต่างประเทศได้
 6. บริษัทเครดิตฟองซิเอร์ (บค.) คือ บริษัทที่ได้รับอนุญาตให้ประกอบธุรกิจเครดิตฟองซิเอร์ โดยสามารถรับฝากเงินหรือรับเงินจากประชาชนที่จะจ่ายคืนเมื่อสิ้นระยะเวลาที่กำหนดไว้ เช่น ไม่น้อยกว่าหนึ่งปี และต้องฝากเงินไม่น้อยกว่าหนึ่งพันบาท โดยสามารถให้กู้ยืมเงินโดยวิธีรับจำนองอสังหาริมทรัพย์ การรับซื้ออสังหาริมทรัพย์โดยวิธีขายฝาก
2. สำนักงานผู้แทนธนาคารพาณิชย์ต่างประเทศ คือ สำนักงานของธนาคารพาณิชย์ต่างประเทศที่ได้รับอนุญาตจากธนาคารแห่งประเทศไทยให้ดำเนินการในประเทศไทยแทนธนาคารพาณิชย์ต่างประเทศ สำนักงานผู้แทนฯ สามารถดำเนินการเพื่อประโยชน์ของสำนักงานใหญ่หรือสำนักงานอื่น ๆ ของธนาคาร ได้เฉพาะที่เกี่ยวกับการติดต่อ ประสานงาน การแนะนำลูกค้า และการรวบรวมข้อมูลข่าวสารเพื่อส่งให้สำนักงานใหญ่หรือสำนักงานอื่น ๆ ของธนาคารเท่านั้น เช่น การรวบรวมข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับฐานะทางการเงินของลูกค้าและสถานการณ์ทางเศรษฐกิจและการเงิน สำนักงานผู้แทนฯ ต้องไม่ประกอบธุรกิจใดอันเข้าข่ายธุรกิจธนาคารพาณิชย์และธุรกิจที่เกี่ยวข้อง เช่น ธุรกิจให้เช่าซื้อ ลีสซิ่ง แพ็กเตอริง รับซื้อ รับโอนลูกหนี้เงินให้กู้ยืม ธุรกิจสัญญาซื้อขายล่วงหน้า
3. บริษัทบริหารสินทรัพย์ คือ บริษัทที่ได้รับใบอนุญาตตามกฎหมายว่าด้วยบริษัทบริหารสินทรัพย์ ให้สามารถประกอบธุรกิจรับซื้อหรือรับโอนสินทรัพย์และหลักประกันของสถาบันการเงิน เช่น ลูกหนี้สินเชื่อด้วยคุณภาพ (non-performing loans: NPLs) สินทรัพย์ของสถาบันการเงินที่ปิดกิจการไปแล้ว โดยจะนำมาบริหารต่อ เช่น ให้กู้ยืมเพิ่มเติม ปรับปรุงโครงสร้างหนี้

4. สถาบันการเงินเฉพาะกิจ หมายถึง สถาบันการเงินของรัฐที่มีกฎหมายเฉพาะจัดตั้งขึ้น เพื่อดำเนินการตามนโยบายของรัฐในการพัฒนาส่งเสริมเศรษฐกิจ และสนับสนุนการลงทุนต่าง ๆ แบ่งเป็น
 1. สถาบันการเงินเฉพาะกิจที่รับฝากเงินจากประชาชนทั่วไป หมายถึง สถาบันการเงินเฉพาะกิจที่เป็นธนาคารและให้บริการทางการเงินทั้งด้านเงินฝากและการให้สินเชื่อ เช่น ธนาคารออมสิน ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร
 2. สถาบันการเงินเฉพาะกิจที่ไม่รับฝากเงินจากประชาชนทั่วไป หมายถึง สถาบันการเงินเฉพาะกิจที่ทำธุรกิจตามขอบเขตที่กำหนด เช่น ให้สินเชื่อหรือรับประกันสินเชื่อให้แก่ลูกค้าเฉพาะกลุ่ม แต่ไม่รับเงินฝากจากประชาชนทั่วไป เช่น ธนาคารเพื่อการส่งออกและนำเข้าแห่งประเทศไทย
5. ผู้ประกอบธุรกิจที่ไม่ใช่สถาบันการเงิน (non-bank) แบ่งได้ 5 ประเภท ดังนี้
 1. ผู้ประกอบธุรกิจบัตรเครดิต จะดำเนินกิจการเกี่ยวกับบัตรเครดิต เพื่อให้ผู้ถือบัตรนำไปใช้ชำระค่าสินค้า ค่าบริการ หรือค่าอื่นใดแทนการชำระด้วยเงินสด หรือเพื่อใช้เบิกถอนเงินสด โดยผู้ประกอบธุรกิจตรงจ่ายเงินแทนผู้ถือบัตรนั้นก่อน และจะได้รับชำระคืนจากผู้ถือบัตรในภายหลัง
 2. ผู้ประกอบธุรกิจสินเชื่อส่วนบุคคลภายใต้การกำกับ จะดำเนินกิจการเกี่ยวกับการให้กู้ยืมเงินแก่บุคคลธรรมดาโดยไม่มีทรัพย์สินเป็นหลักประกัน เพื่อนำไปใช้จ่ายส่วนตัว หรือเพื่อประกอบอาชีพ โดยรวมถึงสินเชื่อที่เกิดจากการให้เช่าซื้อและการให้เช่าแบบลีสซิ่ง (ยกเว้นการให้เช่าซื้อและการให้เช่าแบบลีสซิ่งในสินค้าประเภทรถและเครื่องจักร) และสินเชื่อที่มีทะเบียนรถเป็นประกัน
 3. ผู้ประกอบธุรกิจสินเชื่อรายย่อยเพื่อการประกอบอาชีพภายใต้การกำกับ หรือสินเชื่อขนาดเล็ก จะดำเนินกิจการให้กู้ยืมแก่บุคคลธรรมดานำไปใช้ในการประกอบอาชีพ เพื่อส่งเสริมการเข้าถึงแหล่งเงินทุนและเพิ่มโอกาสในการประกอบอาชีพ
 4. ผู้ประกอบธุรกิจให้บริการระบบการชำระเงิน เช่น ผู้ให้บริการ e-Money

5. ผู้ประกอบธุรกิจให้บริการด้านการแลกเปลี่ยนเงินหรือโอนเงินตราต่างประเทศ เช่น บริษัทที่ได้รับอนุญาตจากรัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลังให้ผู้ประกอบธุรกิจการซื้อและขายธนบัตรต่างประเทศ

เว็บไซต์ธนาคารแห่งประเทศไทย (รพท.) หรือโทร. 1213	https://www.bot.or.th/th/home.html	
---	---	---

ผู้ให้บริการทางการเงินภายใต้การกำกับดูแลของหน่วยงานอื่น ๆ

1. ภายใต้การกำกับดูแลของสำนักงานเศรษฐกิจการคลัง (สศค.)

สำนักงานเศรษฐกิจการคลัง (สศค.) เป็นหน่วยงานของรัฐในสังกัดกระทรวงการคลัง ทำหน้าที่ประสานกิจกรรมที่เกี่ยวกับเศรษฐกิจและการคลังของประเทศ ตลอดจนให้ความช่วยเหลือทางวิชาการในการวางนโยบายการคลังและเศรษฐกิจ นอกจากนี้ ยังขับเคลื่อนการแก้ไขปัญหาหนี้ในระบบ ซึ่งกระทรวงการคลังเล็งเห็นถึงความจำเป็นที่ต้องเพิ่มช่องทางการเข้าถึงแหล่งเงินทุนในระบบ จึงได้อนุญาตให้มีการประกอบธุรกิจสินเชื่อรายย่อยระดับจังหวัดภายใต้การกำกับ (สินเชื่อพีโกไฟแนนซ์) ซึ่งผู้ประกอบธุรกิจจะต้องขออนุญาตให้ถูกต้องและปฏิบัติตามหลักเกณฑ์และเงื่อนไขที่สำนักงานเศรษฐกิจการคลัง (สศค.) ในฐานะผู้กำกับดูแลการประกอบธุรกิจกำหนด

2. ภายใต้การกำกับดูแลของสำนักงานคณะกรรมการกำกับหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ (ก.ล.ต.)

สำนักงานคณะกรรมการกำกับหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ (ก.ล.ต.) เป็นหน่วยงานของรัฐที่จัดตั้งขึ้นตามพระราชบัญญัติหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ พ.ศ. 2535 มีอำนาจหน้าที่ในการส่งเสริมและพัฒนา ตลอดจนกำกับดูแลตลาดทุน อาทิ การระดมทุน สินค้าและบริการ ผู้ประกอบธุรกิจที่เกี่ยวข้อง การกระทำอันไม่เป็นธรรมในตลาดทุน เป็นต้น

หน่วยงานและบุคคลที่ ก.ล.ต. กำกับดูแล เช่น (1) ผู้ประกอบธุรกิจตัวกลาง ได้แก่ บริษัทหลักทรัพย์ บริษัทหลักทรัพย์จัดการกองทุน และตัวแทนซื้อขายสัญญาซื้อขายล่วงหน้า (2) ตลาดหลักทรัพย์ ศูนย์รับฝากหลักทรัพย์ และสำนักหักบัญชี (3) บริษัทที่ออกและเสนอขายหลักทรัพย์ และ (4) ผู้ประกอบวิชาชีพในตลาดทุน อาทิ ผู้แนะนำการลงทุน นักวิเคราะห์ ที่ปรึกษาทางการเงิน ผู้สอบบัญชี

3. หน่วยงานที่อยู่ภายใต้การกำกับดูแลของสำนักงานคณะกรรมการกำกับและส่งเสริมการประกอบธุรกิจประกันภัย (คปภ.)

สำนักงานคณะกรรมการกำกับและส่งเสริมการประกอบธุรกิจประกันภัย (คปภ.) เป็นหน่วยงานของรัฐที่ทำหน้าที่ดำเนินงานตามนโยบายที่กำหนดโดยคณะกรรมการกำกับและส่งเสริมการประกอบธุรกิจประกันภัย มีภารกิจดังนี้

1. กำกับและพัฒนาธุรกิจประกันภัยให้มีความเข้มแข็งมั่นคง
2. ส่งเสริมสนับสนุนให้ธุรกิจประกันภัยมีบทบาทสร้างเสริมความแข็งแกร่งให้ระบบเศรษฐกิจและสังคมของประเทศ ตลอดจนคุณภาพชีวิตที่ดีของประชาชน
3. ค้ำครองสิทธิประโยชน์ของประชาชนด้านการประกันภัย

หน่วยงานและบุคคลที่ คปภ. กำกับดูแล เช่น บริษัทประกันชีวิต บริษัทประกันวินาศภัย คนกลางประกันภัย (หมายถึง ตัวแทนประกันภัย (agent) หรือนายหน้าประกันภัย (broker) ผู้ซึ่งจะต้องได้รับใบอนุญาตเป็นตัวแทน/นายหน้าประกันภัย)

เว็บไซต์สำนักงานเศรษฐกิจการคลัง (สศค.) หรือโทร. 1359	http://www.1359.go.th/picodoc/	
เว็บไซต์สำนักงานคณะกรรมการกำกับหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ (ก.ล.ต.) หรือโทร. 1207	https://www.sec.or.th/th/pages/home.aspx	
เว็บไซต์สำนักงานคณะกรรมการกำกับและส่งเสริมการประกอบธุรกิจ	https://www.oic.or.th/th/consumer	

ประกันภัย (คปภ.) หรือโทร. 0 2515 3999		
--	--	--

4. ผู้ให้บริการทางการเงินประเภทอื่น ๆ

1. สหกรณ์ เป็นองค์กรที่สมาชิกร่วมกันจัดตั้งขึ้นด้วยการลงหุ้นร่วมกันและจดทะเบียนตามกฎหมายว่าด้วยสหกรณ์ มีวัตถุประสงค์เพื่อส่งเสริมการประกอบอาชีพของสมาชิกในด้านการผลิต การจำหน่ายสินค้า หรือให้บริการตามความต้องการของสมาชิก ซึ่งสมาชิกอาจมีการออมทรัพย์ในรูปแบบของการชำระค่าหุ้นเป็นประจำ โดยอาจมีการจ่ายเงินปันผลค่าหุ้นให้แก่สมาชิกทุกสิ้นปี สหกรณ์บางประเภท เช่น สหกรณ์ออมทรัพย์ จะมีบริการรับฝากเงินและจ่ายดอกเบี้ยให้เป็นผลตอบแทน รวมทั้งให้บริการกู้ยืมแก่สมาชิกเมื่อเกิดความจำเป็นในลักษณะคล้ายกับธนาคารพาณิชย์ หลักการสำคัญอย่างหนึ่งของสหกรณ์ คือ สมาชิกแต่ละคนมีสิทธิออกเสียงได้หนึ่งเสียงในการบริหารสหกรณ์ โดยไม่ขึ้นกับจำนวนหุ้นที่ถืออยู่ สหกรณ์มี 7 ประเภท ได้แก่ สหกรณ์การเกษตร สหกรณ์ประมง สหกรณ์นิคม สหกรณ์ร้านค้า สหกรณ์ออมทรัพย์ สหกรณ์บริการ และสหกรณ์เครดิตยูเนียน โดยหน่วยงานราชการที่ดูแลส่งเสริมคุณภาพและมาตรฐานในการให้บริการของสหกรณ์ ได้แก่ กรมส่งเสริมสหกรณ์เป็นผู้พัฒนาระบบสหกรณ์และสร้างความเข้มแข็งในการดำเนินธุรกิจสหกรณ์ และกรมตรวจบัญชีสหกรณ์เป็นผู้ตรวจสอบบัญชี
2. โรงรับจำนำ คือ องค์กรที่ให้บริการเงินกู้แก่ประชาชนในวงเงินไม่เกิน 1 แสนบาทต่อราย โดยที่ผู้กู้หรือที่เรียกว่าผู้จำนำจะต้องนำสิ่งของมามอบให้โรงรับจำนำเพื่อเป็นหลักประกันในการชำระหนี้ เช่น เครื่องใช้ไฟฟ้า เครื่องประดับ ทองคำ ซึ่งผู้จำนำต้องมีอายุ 15 ปีขึ้นไป โดยโรงรับจำนำแบ่งเป็น 2 ประเภทคือ
 - 2.1. โรงรับจำนำของรัฐบาล ซึ่งแบ่งย่อยได้อีกคือ สถานธนาถุเคราะห์ อยู่ในความดูแลของกระทรวงพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ และสถานธนาถุบาล อยู่ในความดูแลของกรุงเทพมหานครหรือเทศบาล
 - 2.2. โรงรับจำนำเอกชน

หัวข้อที่ 9 แหล่งความรู้และคำแนะนำ

ผลิตภัณฑ์และผู้ให้บริการทางการเงินที่อยู่ภายใต้การกำกับดูแลของธนาคารแห่งประเทศไทย
ผู้ใช้บริการสามารถขอคำแนะนำหรือร้องเรียนได้ดังนี้

เว็บไซต์ธนาคารแห่งประเทศไทย (ธปท.) หรือโทร. 1213	https://www.bot.or.th/th/home.html	
เว็บไซต์ธนาคารแห่งประเทศไทย (ธปท.) หรือโทร. 1213 ช่องทางรับเรื่องร้องเรียน	https://www.bot.or.th/th/helps-complaints/Compliant_channel.html#tabs-30abd7c84d-item-68fb95edb0-tab	

ผลิตภัณฑ์และผู้ให้บริการทางการเงินที่ไม่ได้อยู่ภายใต้การกำกับดูแลของธนาคารแห่งประเทศไทย
ผู้ใช้บริการสามารถขอคำแนะนำหรือร้องเรียนได้ดังนี้

เว็บไซต์สำนักงานเศรษฐกิจการคลัง (สศค.) หรือ โทร. 1359	https://1359.go.th/fidp/index.php	
เว็บไซต์สำนักงานคณะกรรมการกำกับหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ (ก.ล.ต.) หรือโทร. 1207	https://www.sec.or.th/th/pages/home.aspx	
เว็บไซต์สำนักงานคณะกรรมการกำกับและส่งเสริมการประกอบธุรกิจประกันภัย (คปภ.) หรือ โทร. 0 2515 3999	https://www.oic.or.th/th/consumer	

เว็บไซต์บริษัท ข้อมูลเครดิต แห่งชาติ จำกัด (เครดิตบูโร) หรือ โทร. 0 2643 1250	https://www.ncb.co.th/	
เว็บไซต์สำนักงานคณะกรรมการ คุ้มครองผู้บริโภค หรือโทร. 1166	http://www.ocpb.go.th	
หน่วยงานที่รับเรื่องร้องเรียน เกี่ยวกับการทวงหนี้อย่าง ไม่เหมาะสม	1) ที่ทำการปกครองจังหวัด 2) ที่ว่าการอำเภอ 3) สำนักงานสอบสวนและนิติการ กรมการปกครอง โทร. 0 2356 9594 4) กองบัญชาการตำรวจนครบาล โทร. 0 2280 5189 5) สถานีตำรวจ 6) สำนักงานนโยบายพัฒนาระบบการเงินภาคประชาชน สำนักงานเศรษฐกิจการคลัง โทร. 1359	
หน่วยงานที่รับเรื่องร้องเรียน เกี่ยวกับสหกรณ์ เว็บไซต์สำนักเลขานุการ กรม ส่งเสริมสหกรณ์ หรือโทร. 0 2281 2862	https://secretary.office.cpd.go.th/	
หน่วยงานที่รับเรื่องร้องเรียน เกี่ยวกับโรงรับจำนำ 1) เว็บไซต์สำนักงานธนา การ (สธค.) กระทรวงพัฒนา	http://www.pawn.co.th	

สังคมและความมั่นคงของมนุษย์ หรือโทร. 0 2281 7500 2) เว็บไซต์สำนักงานสถานธนาณู บาลกรุงเทพมหานคร (สธก.) หรือโทร. 0 2158 0042 ถึง 44	http://pawnshop.bangkok.go.th/	
--	--	---

แหล่งความรู้ทางการเงินจากธนาคารแห่งประเทศไทย มีดังนี้

เว็บไซต์สตางค์ Story	https://www.bot.or.th/th/satang-story.html	
เฟซบุ๊ก สตางค์ Story	https://www.facebook.com/BOTsatangstory	
เว็บไซต์ สตางค์ Story เครื่องมือทางการเงิน	https://www.bot.or.th/th/satang-story/financial-tools.html	

หัวข้อที่ 10 เกษียณ

การใช้ชีวิตหลังเกษียณอย่างมีความสุข จำเป็นต้องมีเงินเพียงพอสำหรับค่าใช้จ่ายต่าง ๆ ซึ่งจะเป็นไปได้มากน้อยแค่ไหนก็ขึ้นอยู่กับว่าเริ่มต้นวางแผนและลงมือเก็บเงินเกษียณเมื่อไหร่ คนส่วนใหญ่มักคิดว่าการวางแผนเกษียณเป็นเรื่องไกลตัว ไว้อายุเยอะ ๆ ค่อยเตรียมตัวก็ทัน แต่ในความจริงแล้วการเกษียณสุขกายสบายใจต้องเริ่มวางแผนตั้งแต่เริ่มต้นทำงาน

ขั้นตอนวางแผนเกษียณ

ขั้นตอนที่ 1 ประเมินการอายุที่คาดว่าจะเกษียณ

คนส่วนใหญ่มักจะเกษียณตอนอายุ 55 ปี หรือ 60 ปี

ขั้นตอนที่ 2 ประเมินการอายุที่คาดว่าจะมีชีวิตอยู่หลังเกษียณ

ใช้ข้อมูลอายุพ่อ แม่ ปู่ ย่า ตา และยายในการประมาณการอายุที่คาดว่าจะมีชีวิตอยู่หลังเกษียณ และข้อมูลจากสถาบันวิจัยประชากรและสังคมมหาวิทยาลัยมหิดล ปี 2567 ที่ประมาณการอายุขัยเฉลี่ยของคนไทย โดยผู้ชายเท่ากับ 77.4 ปี ผู้หญิงเท่ากับ 83.1 ปี

ขั้นตอนที่ 3 ประเมินการค่าใช้จ่ายที่ต้องใช้หลังเกษียณต่อเดือน

หลังเกษียณจะใช้เงินเดือนละ 20,000 บาท (ไม่รวมค่าใช้จ่ายพิเศษต่าง ๆ เช่น ค่ารักษาพยาบาล ห้องเที่ยว เปลี่ยนรถยนต์ และซ่อมแซมบ้าน)

ขั้นตอนที่ 4 คำนวณจำนวนเงินที่ต้องมี ณ วันเกษียณ

นำค่าใช้จ่ายที่จะใช้หลังเกษียณต่อเดือนคูณด้วย 12 เพื่อคำนวณหาจำนวนเงินที่จะใช้ต่อปี จากนั้นนำตัวเลขที่ได้ไปคูณกับจำนวนปีที่คาดว่าจะมีชีวิตอยู่หลังเกษียณ จะได้จำนวนเงินที่ต้องมี ณ วันเกษียณ

จำนวนเงินที่ต้องมี ณ วันเกษียณ*

= จำนวนเงินที่คาดว่าจะใช้ต่อเดือน x 12 เดือน x จำนวนปีที่คาดว่าจะอยู่หลังเกษียณ

*การคำนวณนี้ยังไม่ได้คำนึงถึงอัตราเงินเฟ้อ

ขั้นตอนที่ 5 สืบหาแหล่งเงินออมเพื่อการเกษียณที่มีอยู่

สำรวจว่ามีเงินออมเพื่อเกษียณอยู่เท่าไร

- ภาคบังคับ ได้แก่ กองทุนประกันสังคม ในส่วนของสิทธิประโยชน์ กรณีชราภาพ และกองทุนบำเหน็จบำนาญข้าราชการ (กบข.)

- ภาคสมัครใจ เช่น กองทุนสำรองเลี้ยงชีพ (PVD) กองทุนรวมเพื่อการเลี้ยงชีพ (RMF) ประกันชีวิตแบบบำนาญ หุ้นสหกรณ์ออมทรัพย์ และสินทรัพย์เพื่อการลงทุนอื่น ๆ

ขั้นตอนที่ 6 คำนวณเงินออมเพื่อเกษียณที่ยังขาดอยู่

เปรียบเทียบเงินที่จะใช้หลังเกษียณกับแหล่งเงินออมเพื่อการเกษียณที่มีอยู่ว่าเพียงพอหรือไม่ หากไม่พอต้องหาวิธี เช่น ลดค่าใช้จ่ายฟุ่มเฟือยมาเก็บออมหรือซื้อ RMF เพิ่มเพื่อให้ได้เงินตามเป้าหมายที่ตั้งไว้

จำนวนเงินออมเพื่อเกษียณที่ยังขาดอยู่

$$= \text{จำนวนเงินที่ต้องมี ณ วันเกษียณ} - \text{จำนวนเงินออมเพื่อการเกษียณที่มีอยู่}$$

ขั้นตอนที่ 7 วางแผนออมเงินเพื่อเกษียณเพิ่ม

เมื่อทราบจำนวนเงินที่ต้องออมเพิ่มต่อเดือน ก็ต้องศึกษาหาความรู้เกี่ยวกับสินทรัพย์ทางการเงินอย่างรอบคอบก่อนตัดสินใจลงทุน จากนั้นแบ่งเงินไปลงทุนในแต่ละสินทรัพย์ให้สอดคล้องระยะเวลาในการลงทุนและความเสี่ยงที่ยอมรับได้

$$\text{ระยะเวลาในการออมเงิน} = (\text{อายุที่คาดว่าจะเกษียณ} - \text{อายุปัจจุบัน}) \times 12 \text{ เดือน}$$

$$\text{จำนวนเงินเกษียณที่ต้องออมต่อเดือน} = \text{จำนวนเงินออมเพื่อเกษียณที่ยังขาดอยู่} \div \text{ระยะเวลาในการออมเงิน}$$

ตัวอย่าง ปัจจุบัน นาง ก อายุ 30 ปี จะเกษียณอายุตอน 60 ปี และคาดว่าจะมีชีวิตอยู่ถึง 80 ปี ตอนเกษียณอยากใช้เงินเดือนละ 20,000 บาท และคาดว่าจะเมื่ออายุ 60 ปี จะมีเงินในกองทุนสำรองเลี้ยงชีพทั้งหมด 3 ล้านบาท นาง ก ต้องออมเงินเพื่อเกษียณเดือนละเท่าไร

$$\text{จำนวนเงินที่ต้องมี ณ วันเกษียณ} = 20,000 \times 12 \times (80-60)$$

$$= 20,000 \times 12 \times 20$$

$$= 4,800,000 \text{ บาท}$$

$$\text{จำนวนเงินออมเพื่อเกษียณที่ยังขาดอยู่} = 4,800,000 - 3,000,000$$

$$= 1,800,000 \text{ บาท}$$

$$\text{ระยะเวลาในการออมเงิน} = (60 - 30) \times 12$$

$$= 30 \times 12$$

$$= 360 \text{ เดือน}$$

$$\begin{aligned}\text{จำนวนเงินเกษียณที่ต้องออมต่อเดือน} &= 1,800,000 \div 360 \\ &= 5,000 \text{ บาทต่อเดือน}\end{aligned}$$

นอกจากนี้ ควรเตรียมเงินอีกก้อนสำหรับค่าใช้จ่ายพิเศษต่าง ๆ เช่น ค่ารักษาพยาบาล ท่องเที่ยว เปลี่ยนรถยนต์ และซ่อมแซมบ้าน ที่ไม่ได้เป็นรายจ่ายในชีวิตประจำวันแต่อาจต้องจ่ายเป็นครั้งคราว เพราะหากไม่ได้วางแผนเก็บเงินในส่วนนี้เพิ่มเติม อาจต้องดึงเงินเกษียณที่ไว้ใช้จ่ายในชีวิตประจำวันมาใช้แทน ซึ่งทำให้เรามีเงินไม่พอใช้ในวันข้างหน้า

คำนวณเงินเกษียณอย่างละเอียด ซึ่งคำนึงถึงผลตอบแทนจากการลงทุนและอัตราเงินเฟ้อ ด้วยโปรแกรมของตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย

เว็บไซต์ตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย (ตลท.) หรือโทร. 0 2009 9999	https://www.set.or.th/project/caltools/www/html/retirement.html	
--	---	---

ข้อควรคำนึงในการวางแผนเพื่อใช้จ่ายในยามชรา

1. ค่าใช้จ่ายในการดำรงชีพ ไม่ใช่มีเพียงแต่ค่าอาหาร หรือค่าของเครื่องใช้เท่านั้น จะต้องวางแผนถึงค่ารักษาพยาบาลที่อาจเพิ่มสูงขึ้นในช่วงวัยชรา
2. ภาระหนี้ หากยังมีหนี้เหลืออยู่เมื่อไม่มีรายได้แล้ว จะต้องวางแผนสำหรับการจ่ายหนี้ส่วนนั้น และหากเป็นภาระหนี้ที่สำคัญ เช่น บ้าน ก็ยังต้องวางแผนให้รอบคอบ เพราะหากไม่จ่าย ก็อาจไม่มีบ้านอยู่ในยามชราได้
3. ที่อยู่อาศัย บางคนอาจอาศัยอยู่กับลูกหลานหรืออยู่คนเดียว แต่หากต้องอยู่บ้านพักคนชราหรือที่พักเอกชนสำหรับผู้สูงอายุ ก็ต้องวางแผนเรื่องค่าใช้จ่าย เพราะอาจมีค่าที่พักและค่าอำนวยความสะดวกอื่น ๆ
4. ความช่วยเหลือจากลูกหลาน หลายคนอาจมีลูกหลานดูแล แต่ก็มีหลายคนที่ยังต้องคอยช่วยเหลือลูกหลานด้านการเงินอีกด้วย หรือบางคนก็อยากมีมรดกให้ลูกหลาน จึงต้องวางแผนการเงินไว้ใช้จ่ายในช่วงนั้นให้ดี
5. แหล่งเงินช่วยเหลือต่าง ๆ สำรองควมามีสวัสดิการใด ๆ ที่ช่วยแบ่งเบาภาระค่าใช้จ่ายได้บ้าง เช่น บำเหน็จ บำนาญ หรือเบี้ยยังชีพ

6. ปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อเงินออม เช่น เงินเฟ้อที่อาจทำให้มูลค่าของเงินออมลดลง สินค้าและบริการแพงขึ้น หรือกลไกของมิจฉาชีพที่อาจมาหลอกเพื่อเอาเงินไป

ฉบับร่าง ธนาคารแห่งประเทศไทย

หัวข้อที่ 11 ประกันภัย

การทำประกันภัยเป็นการจัดการความเสี่ยงภัยวิธีหนึ่ง ซึ่งจะโอนความเสี่ยงภัยของผู้เอาประกันภัยไปสู่บริษัทประกันภัย เมื่อเกิดความสูญเสียหรือความเสียหายจากเหตุการณ์ไม่คาดฝัน บริษัทประกันภัยจะชดเชยค่าสินไหมทดแทนตามที่ได้รับความคุ้มครองในกรมธรรม์ประกันภัยให้แก่ผู้เอาประกันภัย โดยที่ผู้เอาประกันภัยจะต้องเสียเบี้ยประกันภัยให้แก่บริษัทประกันภัยตามที่ได้ตกลงกันไว้

การประกันภัยจะช่วยสร้างความมั่นคงทางการเงินให้แก่ผู้เอาประกันภัยและครอบครัว กล่าวคือ หากเกิดความสูญเสียหรือความเสียหายต่อสิ่งที่มีค่าประกันภัยจะไม่ส่งผลกระทบต่อฐานะการเงินของผู้เอาประกันภัย นอกจากนี้ การทำประกันภัยยังช่วยให้ผู้เอาประกันภัยคลายความกังวลกับสิ่งที่เหนือการควบคุมหรือคาดเดาได้ยากว่าในอนาคตจะเกิดอะไรขึ้นบ้าง เช่น การทำประกันชีวิต โดยหากผู้เอาประกันเกิดเสียชีวิตขึ้นมาในขณะที่ยังมีภาระดูแลครอบครัว ผู้ที่อยู่ข้างหลังจะได้รับค่าสินไหมทดแทนในฐานะผู้รับประโยชน์ตามที่ผู้เอาประกันภัยได้ตกลงไว้กับบริษัทประกันภัย

หลักการพิจารณาความจำเป็นในการทำประกันภัย

ไม่จำเป็นว่าทุกคนต้องทำประกันภัยเสมอไป หากตัวเราเองสามารถรับความเสี่ยงหรือมีแผนการรองรับที่ดีก็ไม่จำเป็นต้องทำประกันภัย โดยมีหลักในการพิจารณาว่าจำเป็นต้องทำประกันภัยหรือไม่ดังนี้

1. ภาระรับผิดชอบที่มี หากเราเป็นเสาหลักทางการเงินของครอบครัว เช่น เป็นคนดูแลค่าใช้จ่ายของทุกคนในบ้านหรือมีภาระหนี้ที่ต้องรับผิดชอบ ถ้าเกิดปัญหาเกี่ยวกับเราจนไม่สามารถดูแลครอบครัวได้ เช่น เจ็บป่วยหนัก เกิดอุบัติเหตุรุนแรงหรือเสียชีวิต จะสร้างภาระให้แก่คนที่อยู่เบื้องหลังมากน้อยแค่ไหน เรามีแผนการรองรับความเสี่ยงที่จะเกิดขึ้นแล้วหรือไม่ ถ้าเรามีเงินเก็บมากพอ มีทรัพย์สินที่ปลอดภาระแล้ว เช่น เราซื้อด้วยเงินสดหรือผ่อนหมดแล้ว การเสียชีวิตของเราไม่ทำให้ผู้ที่อยู่เบื้องหลังเดือดร้อน ประกันภัยก็อาจไม่จำเป็นสำหรับเรา
2. โอกาสความเป็นไปได้ที่จะเกิดความเสี่ยงหรือประกอบอาชีพที่มีความเสี่ยง เช่น ต้องอยู่ในเขตก่อสร้าง ผลิตสารเคมี หรือเดินทางบ่อย ย่อมมีความเสี่ยงมากกว่าผู้ที่ทำงานในออฟฟิศ ในกรณีนี้ก็ควรทำประกันภัย

บุคคลที่เกี่ยวข้องในการประกันภัย มี 3 ฝ่าย คือ

- ผู้รับประกันภัย คือ บริษัทที่ประกอบธุรกิจประกันภัย

- ผู้เอาประกันภัย คือ บุคคลที่ต้องการจะทำประกันภัยและมีหน้าที่จ่ายเบี้ยประกันภัยให้แก่ผู้รับประกันภัย
- ผู้รับประโยชน์ คือ คนที่จะได้รับสินไหมทดแทนตามที่ผู้เอาประกันภัยระบุไว้ โดยผู้เอาประกันภัยกับผู้รับประโยชน์อาจเป็นคนคนเดียวกันได้

ประเภทของการประกันภัย

ก่อนซื้อประกันภัย ผู้เอาประกันภัยควรศึกษาทำความเข้าใจ เปรียบเทียบรูปแบบ ความคุ้มครอง และเบี้ยประกันภัยของการประกันภัยก่อน เพื่อให้ได้รับแบบประกันภัยที่มีความเหมาะสม ตรงตามความต้องการมากที่สุด ซึ่งสามารถแบ่งประกันภัยออกเป็น 2 ประเภทใหญ่ ได้แก่ 1) ประกันชีวิต 2) ประกันวินาศภัย โดยแต่ละประเภทก็ยังมีรูปแบบการประกันภัยที่จำแนกย่อยอีก

หากผู้รับประกันภัยพบว่า ความเสียหายเกิดจากการทุจริตหรือความประมาทอย่างร้ายแรง หรือการกระทำโดยเจตนาของผู้เอาประกันภัยหรือผู้รับประโยชน์ หรือแสดงข้อความ เอกสารอันเป็นเท็จเพื่อให้ได้มาซึ่งผลประโยชน์ของการประกันภัย ผู้รับประกันภัยมีสิทธิปฏิเสธการชดเชยค่าสินไหมทดแทนในความเสียหาย โดยไม่ต้องคืนเบี้ยประกันภัย

ประกันชีวิต

ประกันชีวิต คือ การประกันภัยที่การจ่ายเงินอาศัยการทรงชีพ (มีชีวิตอยู่) หรือมรณะ (ตาย) ของบุคคลเป็นเหตุในการจ่าย ซึ่งผู้รับประกันจะจ่ายเงินเอาประกันให้กับผู้เอาประกันภัย หากผู้เอาประกันภัยมีชีวิตอยู่ครบระยะเวลาที่ระบุในสัญญา หรือจ่ายเงินเอาประกันให้ผู้รับผลประโยชน์ ถ้าผู้เอาประกันเสียชีวิตภายในระยะเวลาที่ระบุในสัญญา

ก่อนตัดสินใจทำประกันชีวิตต้องประเมินภาระทางการเงินที่มี ทั้งภาระหนี้ที่มีและค่าใช้จ่ายต่าง ๆ ของคนในครอบครัวในวันที่ไม่มีเรา เช่น ค่าใช้จ่ายในชีวิตประจำวัน ค่าเทอมลูก ค่ารักษาพยาบาล จากนั้นตรวจสอบสินทรัพย์และความคุ้มครองทั้งหมดที่มีอยู่ในปัจจุบัน รวมถึงสวัสดิการจากที่ทำงานว่าเพียงพอกับภาระหนี้และค่าใช้จ่ายต่าง ๆ หรือไม่ ถ้าไม่เพียงพอ อาจต้องทำประกันชีวิตที่มีทุนประกันชีวิตไม่น้อยกว่าจำนวนเงินที่ยังขาดอยู่ เพื่อให้คนข้างหลังอยู่ต่อไปได้

แบบประกันชีวิต

ประกันชีวิตแบบทั่วไปแบ่งเป็น 4 แบบ

1. ประกันชีวิตแบบชั่วระยะเวลา (term insurance) เป็นการประกันชีวิตที่บริษัทประกันชีวิตจะจ่ายเงินเอาประกันภัยให้แก่ผู้รับประโยชน์ เมื่อผู้เอาประกันภัยเสียชีวิตในระยะเวลาเอาประกันภัย วัตถุประสงค์เพื่อคุ้มครองการเสียชีวิตก่อนวัยอันสมควรในช่วงเวลาหนึ่ง เช่น 5 ปี 10 ปี 15 ปี 20 ปี การประกันชีวิตแบบนี้ไม่มีส่วนของการออมทรัพย์ เบี้ยประกันภัยต่ำและให้ความคุ้มครองสูงเมื่อเทียบกับประกันชีวิตแบบอื่น ๆ จึงไม่มีเงินเหลือคืนให้หากผู้เอาประกันภัยมีชีวิตอยู่จนครบกำหนดสัญญา

ตัวอย่าง ประกันชีวิตแบบชั่วระยะเวลา เช่น ประกันคุ้มครองสินเชื่อ (mortgage reducing term assurance - MRTA) ให้ความคุ้มครองกรณีผู้เอาประกันภัยมีภาระหนี้ โดยหากเกิดเหตุกับผู้เอาประกันภัยที่ทำให้เสียชีวิตหรือทุพพลภาพสิ้นเชิงถาวร ผู้รับประกันภัยจะชำระหนี้แก่เจ้าหนี้แทนผู้เอาประกันภัยตามเงินเอาประกันภัย ประกัน MRTA จะช่วยลดภาระหนี้บางส่วนที่ครอบครัวและลูกหลานต้องชำระต่อ หรือไม่ต้องประสบปัญหาถูกยึดที่อยู่อาศัยเพื่อนำเงินไปชำระหนี้คืนเจ้าหนี้ ธนาคารจึงมักเสนอประกันภัยประเภทนี้แก่ลูกค้าเมื่อขอสินเชื่อที่อยู่อาศัยกับธนาคาร โดยมักจะกำหนดให้ลูกค้าทำประกันคุ้มครองวงเงินสินเชื่อไม่ต่ำกว่า 70% ของวงเงินสินเชื่อ

ประกัน MRTA จะต่างกับประกันอื่นตรงที่

- จำนวนเงินเอาประกันภัยจะลดลงทุกปีตามยอดหนี้ที่ทยอยลดลง และความคุ้มครองสิ้นสุดเมื่อภาระหนี้หมดลง
- จ่ายค่าเบี้ยประกันภัยครั้งเดียว แต่หากชำระหนี้หมดก่อนครบกำหนดคุ้มครองสามารถขอเวนคืนกรมธรรม์ได้

2. ประกันชีวิตแบบตลอดชีพ (whole life) เป็นการประกันชีวิตที่บริษัทประกันชีวิตจะจ่ายเงินเอาประกันภัยให้แก่ผู้รับประโยชน์เมื่อผู้เอาประกันภัยเสียชีวิตภายในระยะเวลาเอาประกันภัย หรือหากผู้เอาประกันภัยมีอายุยืนยาวจนครบกำหนดสัญญา ผู้เอาประกันภัยจะได้รับจำนวนเงินเอาประกันภัย (ระยะเวลาเอาประกันชีวิตแบบตลอดชีพ กำหนดให้ครบกำหนดสัญญาเมื่อผู้เอาประกันภัยมีอายุครบ 90 ปี ถึง 99 ปี) วัตถุประสงค์เพื่อคุ้มครองการเสียชีวิต เพื่อให้บุคคลที่อยู่ในความอุปการะของผู้เอาประกันภัยได้รับเงินทุนจำนวนหนึ่งไว้สำหรับจุนเจือ หรือเป็นเงินทุนสำหรับการเจ็บป่วยครั้งสุดท้ายและค่าทำศพ เพื่อไม่ให้ตกเป็นภาระของคนอื่น เบี้ยประกันภัย

ค่อนข้างต่ำและให้ความคุ้มครองยาว โดยแนะนำให้ทำประกันสุขภาพพ่วงกับประกันชีวิตแบบตลอดชีพ เพราะจะได้สามารถซื้อประกันสุขภาพได้ต่อเนื่อง

3. ประกันชีวิตแบบสะสมทรัพย์ (endowment) เป็นการประกันชีวิตที่บริษัทประกันชีวิตจะจ่ายจำนวนเงินเอาประกันภัยให้แก่ผู้เอาประกันภัย เมื่อมีชีวิตอยู่ครบกำหนดสัญญา หรือจ่ายเงินเอาประกันภัยให้แก่ผู้รับประโยชน์เมื่อผู้เอาประกันภัยเสียชีวิตลงภายในระยะเวลาเอาประกันภัย วัตถุประสงค์เพื่อคุ้มครองการเสียชีวิตและการออมทรัพย์ โดยในส่วนของ การออมทรัพย์ ผู้เอาประกันภัยได้รับเงินคืนในระหว่างสัญญาหรือเมื่อสัญญาครบกำหนด
4. ประกันชีวิตแบบบำนาญ (annuity) เป็นการประกันชีวิตที่บริษัทประกันชีวิตจะจ่ายเงินผลประโยชน์ตามที่ระบุในสัญญาให้ผู้เอาประกันเป็นรายปีหรือรายเดือน นับแต่ผู้เอาประกันภัยเกษียณอายุ หรือมีอายุครบ 55 ปี หรือ 60 ปี สำหรับระยะเวลาการจ่ายเงินผลประโยชน์ขึ้นอยู่กับความต้องการของผู้เอาประกันภัย โดยบริษัทประกันชีวิตจะเก็บเบี้ยประกันภัยจนถึงอายุหนึ่ง ซึ่งช่วงระยะเวลาที่เก็บเบี้ยประกันภัยจะอยู่ในช่วงที่ทำงานหรือช่วงก่อนเกษียณอายุ วัตถุประสงค์เพื่อให้ความคุ้มครองกรณีผู้เอาประกันภัยที่คาดว่าจะมีอายุยืนยาว และต้องการให้มีเงินได้ประจำหลังจากที่เกษียณอายุ

ประกันชีวิตแบบการประกันชีวิตควบการลงทุน คือ การประกันชีวิตที่ให้ความคุ้มครองการเสียชีวิตและการออมทรัพย์ โดยเบี้ยประกันภัยจะแบ่งออกเป็น 3 ส่วน ได้แก่ ส่วนของความคุ้มครอง ส่วนของค่าใช้จ่ายต่าง ๆ และส่วนของการออมทรัพย์ เงินในส่วนของการออมทรัพย์ที่ได้รับจะมากหรือน้อยขึ้นอยู่กับผลตอบแทนที่ได้รับจากการลงทุน มีอยู่ 2 แบบคือ

1. ประกันชีวิตแบบยูนิเวอร์แซลไลฟ์ (universal life) เป็นการประกันชีวิตที่ให้ความคุ้มครองการเสียชีวิตและการออมทรัพย์ โดยส่วนของการออมทรัพย์บริษัทประกันชีวิตเป็นผู้บริหารการลงทุน
 - ความคุ้มครองกรณีผู้เอาประกันภัยเสียชีวิต จะได้รับจำนวนเงินเอาประกันภัยรวมกับเงินผลประโยชน์ในส่วนของการออมทรัพย์ซึ่งจะได้รับเป็นจำนวนที่มากหรือน้อยขึ้นกับผลตอบแทนจากการลงทุนของบริษัท
 - ความคุ้มครองกรณีมีชีวิตอยู่ครบกำหนดสัญญา จะได้รับเงินผลประโยชน์ในส่วนของการออมทรัพย์ ซึ่งจะได้รับเป็นจำนวนที่มากหรือน้อยขึ้นกับผลตอบแทนจากการลงทุนของบริษัท

ทั้งนี้ เงินผลประโยชน์ที่ได้รับทั้งกรณีความคุ้มครองการเสียชีวิต และกรณีมีชีวิตอยู่ครบกำหนดสัญญา ต้องไม่น้อยกว่าเบี้ยประกันภัยที่ผู้เอาประกันภัยได้ชำระไปแล้ว

2. ประกันชีวิตแบบควบการลงทุน (unit link) เป็นการประกันชีวิตที่ให้ความคุ้มครองการเสียชีวิต

และการออมทรัพย์ โดยส่วนของการออมทรัพย์ ผู้เอาประกันภัยเป็นผู้เลือกลงทุนในกองทุนรวม ประเภทต่าง ๆ ซึ่งกองทุนรวมดังกล่าว บริษัทได้พิจารณาจัดสรรเพื่อให้ผู้เอาประกันภัยได้เลือก ลงทุน

- ความคุ้มครองกรณีผู้เอาประกันภัยเสียชีวิต จะได้รับเงินเอาประกันภัยรวมกับเงิน ผลประโยชน์ในส่วนของการลงทุนในกองทุนรวม เงินในส่วนของการลงทุนที่ได้รับจะมีจำนวน มากหรือน้อยขึ้นอยู่กับผลตอบแทนจากการลงทุนของกองทุนรวมที่เลือกลงทุน
- ความคุ้มครองกรณีมีชีวิตอยู่ครบกำหนดสัญญา จะได้รับเงินผลประโยชน์ในส่วนของการ ลงทุนในกองทุนรวม เงินในส่วนของการลงทุนที่ได้รับจะมีจำนวนมากหรือน้อยขึ้นอยู่กับ ผลตอบแทนจากการลงทุนของกองทุนรวมที่เลือกลงทุน

ทั้งนี้ เงินลงทุนที่ได้อาจมากกว่าหรือน้อยกว่าเบี้ยประกันภัยในส่วนลงทุน ดังนั้น เงินครบกำหนดที่ ได้รับอาจน้อยกว่าเบี้ยประกันภัยที่จ่าย

เบี้ยประกันชีวิต

เบี้ยประกันชีวิตมีความแตกต่างกันตามแบบประกัน เช่น ประกันชีวิตแบบสะสมทรัพย์ เบี้ยประกันภัย จะแพงกว่าประกันชีวิตแบบชั่วระยะเวลาและแบบตลอดชีพ นอกจากนี้ยังขึ้นอยู่กับข้อมูลของผู้เอาประกันภัย ด้วย เช่น เพศ อายุ

สัญญาเพิ่มเติมกรมธรรม์ประกันชีวิต

สัญญาเพิ่มเติมที่ผู้เอาประกันภัยสามารถเลือกซื้อเพิ่มเติมจากการซื้อความคุ้มครองจากกรมธรรม์ ประกันชีวิต

1. สัญญาเพิ่มเติมความคุ้มครองความทุพพลภาพถาวรสิ้นเชิง (สูญเสียสมรรถภาพในการทำงานอัน เกิดจากอุบัติเหตุ การเจ็บป่วยหรือเชื้อโรคทำให้ไม่สามารถประกอบหน้าที่การงานได้แบบถาวร) เช่น สูญเสียสายตา มือหรือเท้าหรือทั้ง 2 ข้างหรืออย่างใดอย่างหนึ่งรวมกันตั้งแต่สองอย่างขึ้นไป

สัญญาเพิ่มเติมนี้มักจะเพิ่มไว้ในกรมธรรม์ประกันชีวิตให้โดยอัตโนมัติ และกำหนดผลประโยชน์เท่ากับจำนวนเงินเอาประกันภัย

2. สัญญาเพิ่มเติมการประกันสุขภาพ ให้ความคุ้มครองเมื่อต้องเข้าพักรักษาตัวในโรงพยาบาล ซึ่งในสัญญาจะระบุรายการผลประโยชน์ที่จะได้รับ และจำนวนเงินที่ผู้รับประกันภัยจะจ่ายให้ เช่น ค่าห้อง ค่าอาหาร ค่าบริการพยาบาล ค่าห้องผ่าตัด
3. สัญญาเพิ่มเติมความคุ้มครองโรคร้ายแรงและการเจ็บป่วยขั้นวิกฤต หากป่วยด้วยโรคร้ายแรงหรือขั้นวิกฤต มักจะมีค่ารักษาพยาบาลเป็นจำนวนสูง การทำประกันภัยเพื่อความคุ้มครองกรณีดังกล่าวจะช่วยแบ่งเบาภาระค่ารักษาได้ เช่น โรคมะเร็ง โรคหลอดเลือดสมอง โรคหัวใจขาดเลือด ไตวาย
4. สัญญาเพิ่มเติมการประกันอุบัติเหตุ ให้ความคุ้มครองกรณีที่ผู้เอาประกันภัยประสบอุบัติเหตุเสียชีวิต ทุพพลภาพ สูญเสียอวัยวะ และค่ารักษาพยาบาลที่เกิดจากอุบัติเหตุเท่านั้น

ประกันวินาศภัย

ประกันวินาศภัย คือ การประกันความสูญเสียหรือความเสียหายที่เกิดขึ้นต่อชีวิตและทรัพย์สินของตนเองและบุคคลภายนอก รวมถึงความรับผิดชอบการบาดเจ็บและเสียชีวิตของบุคคลภายนอกอันเนื่องมาจากอุบัติเหตุ แบ่งเป็น 4 ประเภท

1. การประกันอัคคีภัย (fire insurance) คือ การประกันภัยที่คุ้มครองความสูญเสียหรือความเสียหายอันเกิดจากอัคคีภัยที่เกิดขึ้นแก่ทรัพย์สินที่เอาประกัน รวมถึงความเสียหายสืบเนื่อง ซึ่งภัยที่คุ้มครอง ได้แก่ ไฟไหม้ ฟ้าผ่า การระเบิดของแก๊สที่ใช้ในครัวเรือน และความสูญเสียหรือเสียหายจากสาเหตุใกล้เคียงของอัคคีภัย เช่น ทรัพย์สินที่เสียหายจากน้ำหรือสารเคมีที่ใช้ในการดับเพลิง

ประกันอัคคีภัยสำหรับที่อยู่อาศัย ให้ความคุ้มครองการสูญเสียหรือเสียหายของทรัพย์สินที่เอาประกันภัย ได้แก่ สิ่งปลูกสร้าง (บ้าน ทาวน์เฮ้าส์ ตึกแถวสำหรับอยู่อาศัย โรงรถ กำแพง รั้ว ประตู ห้องชุด สำหรับอยู่อาศัยในแฟลต คอนโดมิเนียม ยกเว้นฐานราก) และทรัพย์สินภายในสิ่งปลูกสร้าง ที่เกิดจาก

- ไฟไหม้ ฟ้าผ่า (รวมถึงความเสียหายต่อเครื่องใช้ไฟฟ้าที่เกิดจากการลัดวงจรจากฟ้าผ่า) ระเบิด ภัยจากการเฉี่ยว และ/หรือการชนของยานพาหนะหรือสัตว์พาหนะ ภัยจากอากาศ

ยาน และ/หรือวัตถุที่ตกจากอากาศยาน ภัยเนื่องจากน้ำที่เกิดขึ้นโดยอุบัติเหตุจากการปล่อย การรั่วหรือล้นออกมาของน้ำหรือไอน้ำ จากท่อน้ำ ถังน้ำ ฯลฯ ทั้งนี้ บริษัทจะชดใช้ตามความเสียหายที่เกิดขึ้นจริง แต่ไม่เกินจำนวนเงินเอาประกันภัย

- กลุ่มภัยธรรมชาติ ได้แก่ ภัยลมพายุ ภัยน้ำท่วม ภัยแผ่นดินไหว หรือภูเขาไฟระเบิด หรือคลื่นใต้น้ำ หรือสึนามิ และภัยจากลูกเห็บ ทั้งนี้ บริษัทจะชดใช้ตามความเสียหายที่เกิดขึ้นจริง ทุกภัยรวมกันแล้วไม่เกิน 20,000 บาท
- การขยายความคุ้มครองค่าเช่าที่อยู่อาศัยชั่วคราว กรณีทรัพย์สินที่เอาประกันภัยเป็นสิ่งปลูกสร้างและได้รับความเสียหายอันเนื่องมาจากภัยตามข้อ 1)

2. การประกันภัยรถยนต์ (automobile insurance) คือ การประกันภัยที่คุ้มครองความสูญเสียหรือความเสียหายอันเกิดจากการใช้รถยนต์ ได้แก่

- ความสูญเสียหรือเสียหายที่เกิดขึ้นกับรถยนต์ ได้แก่ ความเสียหาย บุบสลาย หรือสูญหายของตัวรถยนต์
- ความสูญเสียหรือเสียหายที่รถยนต์ก่อให้เกิดขึ้นแก่ชีวิต ร่างกายและทรัพย์สินของบุคคลภายนอก รวมทั้งบุคคลที่โดยสารอยู่ในรถยนต์

ประกันภัยคุ้มครองผู้ประสบภัยจากรถ (ประกันภัย พ.ร.บ.) เป็นประกันภัยรถยนต์ภาคบังคับที่เจ้าของรถ หรือผู้เช่าซื้อรถต้องจัดทำประกันภัยรถยนต์ตาม พ.ร.บ. คุ้มครองผู้ประสบภัยจากรถ พ.ศ. 2535 มีวัตถุประสงค์เพื่อคุ้มครองให้ความช่วยเหลือแก่ประชาชนผู้ประสบภัยจากรถที่ได้รับบาดเจ็บหรือเสียชีวิตเพราะเหตุประสบภัยจากรถ โดยจ่ายชดใช้เป็นค่ารักษาพยาบาลกรณีบาดเจ็บ หรือเป็นค่าทำศพในกรณีเสียชีวิต

การทำประกันภัยรถยนต์ภาคบังคับหรือประกันภัย พ.ร.บ. นี้ จะไม่คุ้มครองความเสียหายที่เกิดขึ้นกับรถยนต์ ดังนั้น ผู้ใช้รถจึงอาจเลือกทำประกันภัยรถยนต์เพิ่มเติมได้ ซึ่งเรียกว่าประกันภัยรถยนต์ภาคสมัครใจ แบ่งเป็น 4 ประเภท

- ประกันภัยรถยนต์ประเภท 1 (ประกันชั้น 1) ให้ความคุ้มครองชีวิต ร่างกายและทรัพย์สินของบุคคลภายนอก ความเสียหายของตัวรถ การสูญหายและไฟไหม้ตัวรถยนต์ของผู้เอาประกันภัย
- ประกันภัยรถยนต์ประเภท 2 (ประกันชั้น 2) ให้ความคุ้มครองชีวิต ร่างกายและทรัพย์สินของบุคคลภายนอก การสูญหายและไฟไหม้ตัวรถยนต์ของผู้เอาประกันภัย

- ประกันภัยรถยนต์ประเภท 3 (ประกันชั้น 3) ให้ความคุ้มครองชีวิต ร่างกายและทรัพย์สินของบุคคลภายนอก
- ประกันภัยรถยนต์แบบคุ้มครองเฉพาะภัย (2+, 3+) ให้ความคุ้มครองชีวิต ร่างกายและทรัพย์สินของบุคคลภายนอก ความเสียหายของตัวรถจากการชนกับยานพาหนะทางบก การสูญหายและไฟไหม้ตัวรถยนต์ของผู้เอาประกันภัย นอกจากนี้ ผู้เอาประกันภัยสามารถซื้อความคุ้มครองเพิ่มเติมสำหรับผู้ขับขี่และผู้โดยสารที่อยู่ในรถยนต์ คันเอาประกันภัยได้ โดยมีความคุ้มครองอุบัติเหตุส่วนบุคคล ความคุ้มครองค่ารักษาพยาบาล และการประกันตัวผู้ขับขี่ในคดีอาญา
- 3. การประกันภัยทางทะเลและขนส่ง (marine insurance) คือ การประกันภัยที่คุ้มครองความเสียหายของตัวเรือ สินค้าและทรัพย์สินที่อยู่ระหว่างการขนส่งทางทะเล รวมทั้งพาหนะและสิ่งอื่นๆ ที่ใช้ในการขนส่งด้วย และยังขยายขอบเขตความคุ้มครองรวมไปถึงการขนส่งทางบก ทางอากาศ ซึ่งต่อเนื่องกับการขนส่งทางทะเล
- 4. การประกันภัยเบ็ดเตล็ด (miscellaneous insurance) คือ การประกันภัยที่คุ้มครองต่อความสูญหายหรือความเสียหายอันเนื่องมาจากภัยอื่น ๆ ที่อยู่นอกเหนือจากการคุ้มครองของประกันอัคคีภัย ประกันภัยรถยนต์ และประกันภัยทางทะเลและขนส่ง

เบี้ยประกันวินาศภัย

เบี้ยประกันวินาศภัยแตกต่างกันตามระดับความเสี่ยงภัย ระยะเวลาที่คุ้มครอง และจำนวนเงินเอาประกันภัย นอกจากนี้ ยังมีรายละเอียดเพิ่มเติม เช่น

- เบี้ยประกันอัคคีภัย จะพิจารณาปัจจัยจากสถานที่ตั้งของสิ่งปลูกสร้าง ลักษณะของสิ่งปลูกสร้าง คำนึงถึงความเสี่ยงภัยที่จะเกิด เช่น อยู่ในพื้นที่ที่มีสิ่งปลูกสร้างหนาแน่น การเข้าถึงได้ของรถดับเพลิง หรือสิ่งปลูกสร้างเป็นไม้หรือวัสดุติดไฟ
- เบี้ยประกันภัยรถยนต์ ผู้รับประกันภัยจะพิจารณาจากหลาย ๆ ปัจจัย เช่น อายุรถยนต์ รุ่นของรถยนต์ ประเภทของรถยนต์ ขนาดของเครื่องยนต์ รวมถึงอายุและเพศของผู้เอาประกันภัย

ข้อแนะนำในการตัดสินใจเลือกประเภทประกันภัย

เพื่อให้สามารถเลือกประกันภัยได้ตามที่ต้องการ โดยไม่เกินความสามารถในการจ่ายเบี้ยประกันภัย ก่อนตัดสินใจทำประกันภัย เราควรพิจารณาข้อมูลเพิ่มเติมดังนี้

1. วัตถุประสงค์ของการทำประกันภัย เป็นสิ่งที่ต้องพิจารณาเป็นอันดับแรก ต้องรู้ก่อนว่า “เราต้องการทำประกันภัยเพื่ออะไร” เพื่อเลือกประกันภัยได้ตรงกับความต้องการ เช่น
 - ต้องการป้องกันความเสี่ยง ควรจะเลือกประกันภัยโดยดูที่การคุ้มครองเป็นหลัก เช่น ถ้ากังวลว่าครอบครัวจะผ่อนบ้านต่อไม่ไหว หากเราซึ่งเป็นผู้หารายได้หลักของครอบครัวเสียชีวิตไปก่อน ก็ควรเลือกทำประกันคุ้มครองวงเงินสินเชื่อ (MRTA) ถ้ากังวลว่าจะไม่มีเงินซื้อรถใหม่ถ้ารถหาย ก็ควรเลือกทำประกันภัยรถยนต์ประเภท 1 หรือ 2
 - ต้องการทำประกันชีวิตและเน้นการออมเงินควบคู่ไปด้วย อาจจะเลือกทำประกันภัยแบบสะสมทรัพย์ หรือแบบบำนาญที่จะจ่ายเงินก้อนครั้งเดียว หรือทยอยคืนอย่างสม่ำเสมอหลังเกษียณ
 - ต้องการทำประกันชีวิตเพื่อให้ลูกหลานไม่ลำบากในอนาคต หากตนเองเสียชีวิตกะทันหัน อาจเลือกทำประกันชีวิตแบบชั่วระยะเวลา (term insurance) หรือประกันชีวิตแบบตลอดชีพ (whole life) ซึ่งจะให้ความคุ้มครองชีวิตสูงในขณะที่จ่ายเบี้ยประกันน้อยกว่า หากเปรียบเทียบกับประกันภัยแบบสะสมทรัพย์ในกรณีที่จ่ายค่าเบี้ยประกันภัยเท่ากัน
2. การเลือกระยะเวลาทำประกันภัยให้ครอบคลุม ผู้ที่ทำประกันภัยโดยเลือกระยะเวลานั้น แต่ต้องการทำประกันภัยต่อเมื่อกรรมธรรม์สิ้นสุด มักต้องจ่ายเบี้ยประกันภัยแพงกว่าการเลือกระยะเวลายาวตั้งแต่แรก เพราะความเสี่ยงของตนเองจะสูงขึ้นตามอายุที่มากขึ้น ในกรณีประกันชีวิต หรือในกรณีประกันคุ้มครองวงเงินสินเชื่อหากประกันที่ทำไม่ครอบคลุมกับระยะเวลาผ่อนหนี้ และต่อมามีเหตุเกิดขึ้นหลังจากที่ประกันภัยหมดสัญญา ผู้ขอสินเชื่อหรือลูกหลานก็ต้องเป็นผู้รับผิดชอบภาระหนี้เอง
3. ความสามารถในการจ่ายเบี้ยประกันภัย ควรพิจารณาด้วยว่ามีความสามารถในการจ่ายเบี้ยประกันภัยหรือไม่ แม้ว่าต้องการทำประกันภัยให้ครอบคลุมความเสี่ยง แต่หากเกินกำลังในการจ่ายเบี้ยประกันภัย ก็อาจเลือกเงินเอาประกันภัยที่จำนวนไม่สูงนัก เพื่ออย่างน้อยจะได้ช่วยแบ่งเบาภาระบางส่วนหากเกิดเหตุร้ายขึ้นจริง
4. การเปรียบเทียบข้อมูล ควรเปรียบเทียบรายละเอียดความคุ้มครอง ระยะเวลาการคุ้มครอง เบี้ยประกันภัยของบริษัทหลาย ๆ แห่ง เพื่อเลือกประกันภัยที่คุ้มค่าในราคาที่เหมาะสม

เมื่อได้รับกรมธรรม์ประกันภัย ควรอ่านสาระสำคัญของกรมธรรม์ประกันภัย และตรวจสอบความถูกต้อง ได้แก่

1. ชื่อ - ที่อยู่ของผู้เอาประกันภัย ที่ตั้งของทรัพย์สิน
2. ระยะเวลาประกันภัย ได้แก่ วันที่เริ่มต้นจนถึงวันที่สิ้นสุด
3. ข้อมูลของสิ่งที่เอาประกันภัย เช่น กรณีประกันภัยรถยนต์ จะต้องมียี่ห้อของชื่อ รุ่น เลขทะเบียนรถยนต์ ข้อมูลเลขตัวถัง เลขเครื่อง ปี รุ่นที่ผลิต จำนวนที่นั่ง
4. จำนวนเงินเอาประกันภัย และรายละเอียดความคุ้มครอง
5. เบี้ยประกันภัยที่ต้องจ่าย
6. ชื่อผู้รับประกันภัย
7. เงื่อนไขทั่วไปหรือข้อยกเว้นการคุ้มครอง ในส่วนนี้ควรทำความเข้าใจรายละเอียดความคุ้มครองว่าตรงกับที่ต้องการหรือไม่

เว็บไซต์สำนักงาน คณะกรรมการกำกับและ ส่งเสริมการประกอบธุรกิจ ประกันภัย (คปภ.) หรือโทร. 0 2515 3999	https://www.oic.or.th/th/consumer	
---	---	---